

ΣΠΥΡΟΥ Δ. ΡΑΛΛΗ - ΑΝΔΡ. ΤΟΞΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΔΑΜ. ΤΟΞΟΠΟΥΛΟΥ

9 69 ΠΔΑ
Ράλλη (Ενία) Τοξοπούλου (Ανδ.) Τοξοπούλου
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Για την Ε' Τάξη του Δημοτικού Σχολείου

Έγκριση για την τριετία 1952-55 με την υπ' αριθ.
61.330,3-7-52 Δ/γην Υπουργείου Παιδείας.

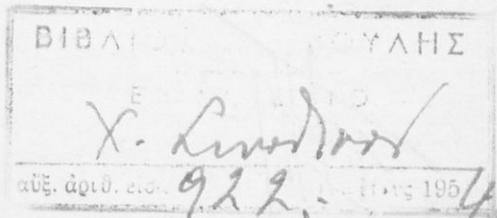
ΤΥΠΟΣ: Χ. ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ - ΛΕΚΚΑ 7
ΑΘΗΝΑΙ 1952

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
964

ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Για την Ε' τάξη του Δημοτικού Σχολείου

ΤΥΠΟΙΣ ΧΑΡ. ΣΥΝΟΔΙΟΥ ΛΕΚΚΑ 7

002
ΚΛΣ
Στ2Α
964

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Δ/σις Διδ. Βιβλίων

Αριθ. Πρωτ. 61330.

Έν Αθήναις τῆ 3/7/1952

Πρὸς

τοὺς κ. κ. Σπ. Δ. Ράλλην—'Ανδρον. Τοξοπούλου—'Αδ. Τοξοπούλου
Έν τ α ὀ θ α

Ἄνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65303/2.7.52 ἀποφά-
σεως τοῦ Ἑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Κεντρικοῦ
Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Ἑκπαιδεύσεως ἐνεκρίθη
τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ»
βιβλίον σας ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῶν Ἐρησκευτικῶν διὰ
τοὺς μαθητὰς τῆς Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπὶ μίαν
τριετιαν ἀρχομένην ἀπὸ 1.9.1952.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον ἐκτό-
πωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ὑποδείξεις
τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμὸν ἐκδόσεως βο-
ηθικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ε. Υ.

Ὁ Διευθυντὴς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

*Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τῶν
συγγραφέων.*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στὴν Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης διδαχθήκαμε τὴ γέννηση τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ τὴ διδασκαλία του, τὰ θαύματα καὶ τὶς παραβολές του. Τὸν παρακολουθήσαμε στὰ μαρτύρια, ποὺ τοῦ ἔκαμαν οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καὶ κλάψαμε στὸ σταυρικό του θάνατο καὶ στὴν ταφή του, μαζί μὲ τὴν Ἁγία του Μητέρα, Παρθένο Μαρία, τὸν Ἰωάννη καὶ τὶς μυροφόρες.

Ἡ καρδιά μας - ὅπως καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων - πλημμύρισε ἀπὸ χαρὰ ὅταν ἀκούσαμε γιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, γιὰτὶ ἦταν Ἀνάσταση καὶ σωτηρία ὅλων μας, ἀπὸ τὸ θάνατο.

Ὁ Χριστὸς μὲ τὸ θάνατο καὶ τὴν Ἀνάστασή του ἐνίκησε τὸ θάνατο καὶ χάρισε στοὺς ἀνθρώπους - ζωντανούς καὶ νεκρούς - τὴν αἰώνια ζωή, μᾶς ἔσωσε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ μᾶς ἔδειξε τὸν καινούργιο δρόμο, ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουμε, τὸ δρόμο τῆς Χριστιανικῆς ἀρετῆς.

Μὲ τὴν Ἀνάστασή Του τελείωσε τὸ ἔργο τὸ δικό Του ἐπάνω στὴ Γῆ. Τώρα ἦρθε ἡ σειρά τῶν μαθητῶν Του, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, νὰ διαδώσουν στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὴ θεϊκὴ Του διδασκαλία.

Προτοῦ ἀναληφθῆ, τοὺς ἔδωσε τὶς τελευταῖες [Του] ὁδηγίες καὶ συμβουλές. Τοὺς εἶπε νὰ εἶναι ἀγαπημένοι μεταξὺ τους, νὰ μὴ δειλιάσουν μπροστὰ σὲ κανένα κίνδυνο, κ' ἀφοῦ λάβουν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, νὰ διαδώσουν μὲ φανατισμὸ καὶ πίστη τὴ διδασκαλία Του σ' ὅλα τὰ Ἔθνη, βαπτίζοντας τοὺς ἀνθρώπους «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Μὲ ἀκράτητο ἐνθουσιασμὸ ξεχύθηκαν οἱ ἀγαθοὶ ψαράδες τῆς Γαλιλαίας, γιὰ νὰ ἐκτελέσουν τὴν ἐντολὴ τοῦ ἀγαπημένου τους διδασκάλου.

Ἀλλὰ ἡ διάδοση τῆς νέας θρησκείας τοῦ Χριστοῦ συνάν-

τησε ἀμέτρητα ἐμπόδια, πρὸ παντὸς ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Πολλοὶ μαθητὲς κ' ὁπαδοὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ βρῆκαν τραγικὸ θάνατο, ἀκριβῶς γιατί ἔμεναν πιστοὶ καὶ δὲν ἤθελαν ν' ἀπαρνηθοῦν τὸν Σωτῆρα Χριστό.

Κι' ὅμως χάρη στοὺς ἀγῶνες, στὶς θυσίες, στὰ μαρτύρια καὶ στὸ ἀθῶο αἷμα, ποὺ ἔχυσαν οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, στερεώθηκε ὁ Χριστιανισμὸς μέσα στὰ πρῶτα 300 χρόνια κ' ἀγκάλιασε τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ τότε πολιτισμένου κόσμου.

Ἄλλὰ οἱ ἀγῶνες γιὰ τὴν ὀρθόδοξη καὶ τελικὴ ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐξακολούθησαν καὶ μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι συνεχίζονται καὶ μέχρι σήμερα ἀκόμα.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔδωσαν λανθασμένες ἐξηγήσεις γιὰ τὴ Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τὴ Παρθένο Μαρία, γιὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, καθὼς καὶ γιὰ ἄλλα ζητήματα ποὺ ἀπασχόλησαν καὶ ἀπασχολοῦν τὶς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Θεό. Οἱ λανθασμένες αὐτές ἐξηγήσεις ὀνομάστηκαν αἵρέσεις κ' ἡ Ὄρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐφρόντισε κ' ἔδωσε, μὲ τὶς διάφορες συνόδους, τὸ σωστὸ νόημα στὴ Χριστιανικὴ πίστη, καταδίκασε τὶς αἵρέσεις κ' ἔδωσε στοὺς πιστοὺς τὸ ὑπέροχο ἐκεῖνο «σύμβολο τῆς πίστεως».

Οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Ἐδαγγελιστές, οἱ Ἱεράρχες καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὰ Ἐδαγγέλια καὶ τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καθὼς καὶ τὶς ἐπιστολές, ποὺ ἔγραψαν οἱ πρῶτοι καὶ μὲ τὰ κηρύγματα καὶ θρησκευτικὰ βιβλία, ποὺ ἔγραψαν οἱ δεύτεροι, στερέωσαν τὸ Χριστιανισμό.

Τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων, τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς θυσίες τῶν πρώτων Χριστιανῶν, τὴ ζωὴ καὶ τὰ μαρτύρια ποὺ ὑπέστησαν οἱ Ἅγιοι καὶ Μάρτυρες τῆς Ὄρθόδοξης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴ στερέωση καὶ τὴ διάδοση τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἐξετάσουμε στὸ μάθημα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας».

ΠΡΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Γιὰ νὰ νοιῶουμε ὅμως βαθύτερα τὴν ἐπίδραση ποὺ εἶχε ἡ διάδοση τοῦ χριστιανισμοῦ στὸν κόσμον, πρέπει νὰ ἐξιστορήσουμε μὲ λίγα λόγια, σὲ ποιά κατάσταση εὐρίσκονταν τὰ διάφορα ἔθνη προτοῦ ἐμφανισθῆ ὁ Χριστιανισμός.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἕνα μέρος τῆς Ἀσίας καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, εὐρίσκονταν κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῶν Ῥωμαίων. Καὶ ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἰουδαία ἦσαν Ῥωμαϊκὲς ἐπαρχίαι.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν εἰδωλολάτρες· ἀργότερα ὅμως ἐπηρεάστηκαν ἀπὸ τὴ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων ποὺ πίστευαν στοὺς δώδεκα θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου. Ἡ θρησκεία ὅμως αὐτὴ δὲν μποροῦσε νὰ συγκρατήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἰδιαιτέρως τοὺς νέους ἀπὸ τὸ δρόμον τῆς ἁμαρτίας, γιὰτὶ καὶ οἱ θεοὶ στοὺς ὁποίους ἐπίστευαν εἶχαν καὶ αὐτοὶ ἀνθρώπινες ἀδυναμίες.

Οἱ κοσμοκράτορες Ῥωμαῖοι ζοῦσαν βυθισμένοι μέσα στὴν ἁμαρτία. Οἱ λαοὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχόντων τῆς Ῥώμης, ἐκυλιόνταν μέσα στὸ βούρκο καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλους οἱ νέοι.

Ἀκριβῶς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ φάνηκε ὁ Χριστός. Μὲ τὴν ὑπέροχην διδασκαλίαν του ἐκαντηρίαζε τὴν ἁμαρτωλὴν, τὴν ἀδικὴν ζωὴν, ποὺ ζοῦσαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τοὺς καλοῦσε νὰ ἐπιστρέψουν σὲ μιὰ ζωὴ ὁμορφὴ καὶ ἠθικὴ.

Ἰδιαίτερη προσοχὴ ἔδωσε ὁ Χριστός στοὺς νέους, στὰ παιδιά. Ἦθελε νὰ τὰ κάμῃ νὰ κρατήσουν τὴν ἀγνότητα τῆς παιδικῆς τους ψυχῆς.

Ὡ! Πόση εὐγνωμοσύνη ὀφείλουμε ἡμεῖς τὰ παιδιά στὴ χριστιανικὴ διδασκαλίαν! Εἶναι ἡ μόνη διδασκαλία ποὺ καὶ σήμερον καὶ σὲ κάθε ἐποχῇ, θὰ φωτίζει τὸν ἠθικόν, τὸ χριστιανικὸν δρόμον τῶν νέων, γιὰ νὰ γίνουν καλοὶ χριστιανοί, τίμιοι, χρήσιμοι στὴν κοινωνίαν ποὺ ζοῦν, στὴν οἰκογένειάν τους καὶ στὸν ἑαυτό τους.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

1. Ἡ ἐκλογή τοῦ Ματθία.

(Πράξ. Ἀποστόλων Κεφ. Α' στ. 1 - 26)

Μετὰ τὴν ἀνάληψη τοῦ Κ. Η. Ι. Χριστοῦ, κι ἀφοῦ ἔλαβαν τὴν ἐντολὴ νὰ μὴν ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ὡς ὁ-
του λάβουν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, κατέβηκαν οἱ μαθητὲς τοῦ Χρι-
στοῦ ἀπὸ τὸ ὄρος τοῦ Ἐλαιῶνα στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ πῆγαν στὸ
σπίτι, ὅπου ἔμεναν ὅλοι μαζί οἱ μαθητὲς καθὼς καὶ ἡ μητέρα
τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκεῖ μαζεύονταν κι ἄλλοι Χριστιανοὶ καὶ περνοῦσαν τὶς
ἡμέρες τους μὲ προσευχὰς καὶ παρακλήσεις. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς Ἱε-
ρὲς αὐτὲς συγκεντρώσεις, ὅπου παρευρίσκονταν πάνω ἀπὸ ἑκα-
τὸν εἴκοσι Χριστιανοί, μιλώντας ὁ Πέτρος, ἐπρότεινε νὰ ἐκλέ-
ξουν, σ' ἀντικατάσταση τοῦ προδότη Ἰούδα, ἄλλον ἀπόστολο,
ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, ποὺ βρισκονταν ἐκεῖ. Ὁ νέος αὐτὸς διάκονος
ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ μὲ λεπτομέρειες ὅλη τὴ ζωὴ τοῦ Κυρίου,
ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ βαπτίστηκε μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεώς
του καὶ νὰ γίνῃ, μαζί μὲ τοὺς ἄλλους, μάρτυρας τῆς Ἀνάστα-
σῆς του.

Ὅλοι ἐδέχθησαν τὴν πρόταση τοῦ Πέτρου κι ἐξελέξαν δύο :
τὸν Βαρσαβᾶ, ποὺ ἀργότερα ὠνομάστηκε Ἰούστος, καὶ τὸν Ματ-
θία. Κατόπι προσευχήθησαν καὶ εἶπαν : «Σὺ, Κύριε, ποὺ γνω-
ρίζεις τὶς καρδιὲς ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἀνάδειξε ἓνα ἀπὸ τοὺς
δύο, γιὰ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργο τῆς ἀποστολῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐξε-
πесе ὁ Ἰούδας».

Ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸν Ματθία κι ὠνομάστηκε ἀπὸ τότε
Ἀπόστολος.

2. Ἡ ἐπιφοίτησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

(Πράξεις Ἀποστ. Κεφ. Β' στιχ. 1 - 41)

Σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ, οἱ μαθητὲς δὲν ἄρ-
χιζαν τὸ ἀποστολικὸ τους ἔργο, προτοῦ λάβουν τὸ Ἅγιο Πνεῦ-
μα. Εἶχαν περάσει δέκα μέρες ἀπὸ τὴν Ἀνάληψη τοῦ Ἰησοῦ
κι οἱ Ἰουδαῖοι ἐώρταζαν μιὰ ἀπὸ τὶς δύο μεγαλύτερες θρη-
σκευτικὰς γιορτὲς τους, τὴν Πεντηκοντή. Ἡ Πεντηκοστὴ γιὰ

τοὺς Ἑβραίους εἶχε διπλὴ σημασία. Πρῶτα - πρῶτα τὴν ἐώρταζαν γιὰ νὰ θυμῶνται ὅτι ὁ Θεὸς παρέδωσε στὸ Μωϋσῆ τὴ Νομοθεσία (τὶς δέκα ἐντολές) κι ἐκεῖνος τὴν παρέδωσε σ' αὐτούς, ἀκριβῶς πενήντα μέρες ἀπὸ τότε πού ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

Ἔπειτα τὴν ἐώρταζαν γιὰ νὰ δείξουν τὴν εὐγνωμοσύνη καὶ τὴν εὐχαριστία τους στὸ Θεὸ γιὰ τὴν εὐκαιρία τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν πού ἀρχίζει ἀπὸ κείνη τὴν ἐποχὴ.

(Τὴν ἡμέρα αὐτὴ, ὅπως καὶ τὸ Πάσχα, μαζεύονταν ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι ἀπ' ὅλες τὶς πολιτείες καὶ τὶς ξένες χώρες—ὅπου τυχὸν εἶχαν ἐγκατασταθῆ ὡς ἔμποροι—στὰ Ἱεροσόλυμα κι εὐχαριστοῦσαν τὸ Θεὸ γιὰ τὶς δέκα ἐντολές, πού εἶχε δώσει στὸ Μωϋσῆ ἐπάνω στὸ ὄρος Σινᾶ).

Ἔτσι καὶ τὴ χρονιὰ ἐκείνη μαζεύτηκαν Ἰουδαῖοι ἀπ' ὅλα τὰ μέρη, γιὰ νὰ ἐορτίσουν τὴν Πεντηκοστή. Οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν μαζεμένοι στὸ ἀνώγειο τοῦ σπιτιοῦ, πού κατοικοῦσαν καὶ προσεύχονταν. Ξαφνικὰ ἀκούστηκε ἓνας δυνατὸς κρότος, καὶ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι κάθε Ἀποστόλου στάθηκε μιὰ πυρίνη φλόγα.

Ἀμέσως ἡ σκέψη τῶν ἀγαθῶν ψαράδων τῆς Γαλιλαίας ἐπλημμύρισε ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιο κι ἀρχισαν ὅλοι νὰ μιλοῦν καὶ νὰ συνηνοοῦνται σ' ὅλες τὶς γλῶσσες καὶ τὶς διαλέκτους τοῦ κόσμου.

Ὁ κρότος, πού ἔγινε τὴ στιγμὴ τῆς ἐπιφοίτησης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀκούστηκε κι ἀπ' ὅλους τοὺς Ἰουδαίους, πού ἦσαν μαζεμένοι τὴν ἡμέρα ἐκείνη στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ οἱ ὅποιοι ἔτρεξαν πρὸς τὸ μέρος, πού ἀκούστηκε ὁ κρότος δηλαδὴ πρὸς τὸ σπίτι τῶν Ἀποστόλων, γιὰ νὰ μάθουν τί συνέβη.

Οἱ Ἀπόστολοι ἀρχισαν νὰ ἐξηγοῦν ὅτι εἶχε συμβῆ καὶ μάλιστα μιλοῦσαν σὲ πολλὲς καὶ διάφορες γλῶσσες ὥστε νὰ τοὺς καταλαβαίνουν καὶ ντόπιοι καὶ ξένοι.

Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ πιστέψη αὐτὸ πού ἄκουε. «Μὰ, ὅλοι αὐτοί, ἔλεγαν, δὲν εἶναι Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἀκούμε, ὁ καθένας στὴ γλῶσσα τοῦ τόπου πού γεννήθηκε, νὰ μᾶς ἐξιστοροῦν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ;»

Ἄλλοι ὅμως εἰρωνεύονταν κι ἔλεγαν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι μεθυσμένοι.

Τότε ὁ Πέτρος, ἀφοῦ στάθηκε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἔντεκα, εἶπε: «Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅσοι κατοικεῖτε στὴν Ἱερουσαλήμ. Τοῦτο ἄς γνωρίζετε καὶ ἀκούσατε τὰ λόγια μου, γιατί αὐτοὶ δὲν εἶναι μεθυσμένοι ὅπως ἐσεῖς νομίζετε. Μήπως ὁ προφήτης Ἰωὴλ δὲν εἶπε ὅτι ὁ Θεὸς θὰ στείλῃ τὸ Πνεῦμα του σὲ κάθε ἄνθρωπο, ἄντρα ἢ γυναῖκα, νέο ἢ γέρο, νὰ τοῦ φωτίσει τὸ μυαλὸ καὶ νὰ προφητέψῃ; Ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος τὸν ὁποῖον σεῖς ἐσταυρώσατε, ἦταν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ὁ ὁποῖος ἀναστήθηκε καὶ σήμερα βρίσκεται στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα του, στοὺς οὐρανούς».

Μόλις ἀκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια οἱ Ἰουδαῖοι, ἐρώτησαν τὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους: «Τί πρέπει νὰ κάμωμε;» Κι ὁ Πέτρος τοὺς εἶπε: «Μετανοήσατε καὶ βαπτισθῆτε στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ συχωρευθοῦν οἱ ἁμαρτίες σας καὶ ἀμέσως θὰ λάβετε τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Ἐκεῖνοι, λοιπόν, μὲ χαρὰ ἐδέχθησαν τὰ λόγια τοῦ Πέτρου καὶ ἐβαπτίσθησαν ὡς τρεῖς χιλιάδες ψυχές.

Ἔτσι τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἰδρύθηκε στὰ Ἱεροσόλυμα ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Ἡ ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εορτάζει τὸ μεγάλο αὐτὸ γεγονός πενήντα μέρες μετὰ τὸ Πάσχα, τὴν Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ψάλλεται στὶς ἐκκλησίες τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιο:

Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλλεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ δι' Αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλόανθρωπε δόξα Σοί. Δηλαδὴ:

Σ' εὐλογοῦμε, Χριστὲ Θεέ μας, ἐσένα πὸν ἔκαμες τοὺς ψαράδες (τῆς Γαλιλαίας), τοὺς ἀπλοῖκους μαθητές σου, σοφούς, στέλλοντάς τους τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Μὲ τὴ διδασκαλία (τῶν ἀγαθῶν παραδῶν) ἔφερες ὅλο τὸν κόσμον στὴ Χριστιανικὴ πίστη. Φιλόανθρωπε, Κύριε, ἄς εἶναι δοξασμένο τὸ ὄνομά σου.

Ἀνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις.

- 1) Τί ἔκαναν οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὴν ἀνάληψη τοῦ Κ. Η. Χριστοῦ; Πῶς λεγόταν ὁ νέος ἀπόστολος;
- 2) Τί ἔγινε τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς;
- 3) Πῶς ἰδρῦθηκε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία;

Η ΠΡΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

1. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν.

(Πράξεις Ἀποστ. Κεφ. Β' στιχ. 42 - 47 καὶ Κεφ. Δ' στιχ. 32 - 37)

Ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς τόσο καὶ οἱ Χριστιανοὶ γίνονταν περισσότεροι. Μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυτταν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἔκαναν πολλὰ θαύματα. Αὐτὸ ἔκανε πολλοὺς ν' ἀκολουθήσουν τὴ νέα θρησκεία καὶ ν' αὐξάνουν καθημερινὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν Χριστιανῶν.

Οἱ πρώτοι Χριστιανοὶ στὰ Ἱεροσόλυμα ζοῦσαν ὅλοι ἀγαπημένοι σὰν ἀδελφία. Εἶχαν κοινὸ ταμεῖο. Τὰ ὑπάρχοντά τους τὰ πούλοῦσαν καὶ κατόπι ἐμοίραζαν τὰ χρήματα σ' ὅσους εἶχαν ἀνάγκη καὶ ἔτσι κανένας φτωχός, ἢ δυστυχισμένος δὲν ὑπῆρχε μετὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων χριστιανῶν ἦτο ἀπλή, σεμνὴ, τίμια, τόσο ἠθικὴ, τόσο αὐστηρὴ, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ εἰδωλολάτρες τοὺς ἐθαύμαζαν. Ἰδιαιτέρως γιὰ τὶς γυναῖκες ἐξεφράζοντο μὲ θαυμασμὸ διὰ τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ἠθικότητα τῆς ζωῆς τους.

Μετὰ τὴν ἐργασία τους μαζεύονταν ὅλοι μαζί, ἄκουαν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὰ στόματα τῶν Ἀποστόλων, προσεύχονταν, μεταλάβαιναν τὰ ἄχραντα μυστήρια καὶ κατόπι μ' ὅλην τὴν ἀπλότητα τῆς καρδιᾶς τους, μὲ ἀγάπη, χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση κάθονταν σὲ κοινὰ τραπέζια, σὶς ἀγάπες, ὅπως τὰ ἔλεγαν, καὶ ἔτρωγαν ὅλοι μαζί δοξάζοντας τὸ Θεό.

Ἡ ὁμορφὴ καὶ σεμνὴ αὐτὴ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν ἔκαμε πολλοὺς Ἰουδαίους νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ Χριστιανοί.

Οἱ διάκονοι.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΣΤ' στιχ. 1 - 7)

Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ ἔγιναν τόσοι πολλοὶ οἱ Χριστιανοὶ ποὺ δημιουργήθηκαν παράπονα, ὅτι πολλὰς χῆρες

γυναῖκες δὲν τις ἐπρόσεχαν οἱ Ἄπόστολοι ὅσο ἔπρεπε στὶς ἀνάγκες ποὺ εἶχαν.

Τότε οἱ δώδεκα ἀπόστολοι ἐκάλεσαν ὅλους τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς εἶπαν ὅτι δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀφήσουν τὸ κήρυγμα καὶ νὰ ὑπηρετοῦν τὸν κόσμον στὰ τραπέζια.

Τοὺς ἔδωσαν λοιπὸν τὴ συμβουλή νὰ διαλέξουν ἐπτὰ ἄνδρες ἀπὸ τοὺς πιὸ καλοὺς Χριστιανοὺς γιὰ νὰ ὑπηρετοῦν τὸν κόσμον καὶ οἱ Ἄπόστολοι ν' ἀφοσιωθοῦν στὴν προσευχή καὶ στὸ κήρυγμα τοῦ Θεϊκοῦ λόγου.

Ὁ λόγος αὐτὸς ἄρесе στοὺς πιστοὺς καὶ ἐξελέξαν τοὺς παρακάτω ἐπτὰ χριστιανούς, ποὺ τοὺς ὠνόμασαν διάκονους: Στέφανον, Φίλιππον, Πρόχορον, Νικάνορα, Τίμωνα, Παρμενῶν καὶ Νικόλαον.

Ἐπειτα τοὺς ἔφεραν μπροστὰ στοὺς ἀποστόλους καὶ ἐκείνοι, ἀφοῦ τοποθέτησαν τὰ χέρια ἐπάνω στὰ κεφάλια τῶν διακόνων, προσευχήθηκαν στὸ Θεό.

Μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ ἐγίνονταν ὄλο καὶ περισσότεροι οἱ Χριστιανοὶ στὰ Ἱεροσόλυμα.

3. Ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος.

(Πράξ. Ἀποστ. ΣΤ' 8-15, Κεφ. Ζ' στίχ. 1-60)

Οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς, δηλ. οἱ ἄρχοντες τῶν Ἱουδαίων, μὲ πολὺ φθόνο ἔβλεπαν τὴ διάδοση τῆς νέας θρησκείας καὶ δὲν ἔχαναν εὐκαιρία ποὺ νὰ μὴ συκοφαντήσουν καὶ νὰ μὴ κυνηγήσουν τοὺς Χριστιανούς. Ἡ σοβαρότερη κατηγορία ποὺ τοὺς ἀπέδιδαν ἦταν, ὅτι τάχα εἶχαν ἀποστατήσει ἀπὸ τὴ Μωσαϊκὴ Θρησκεία καὶ μὲ τὴν ἀφορμὴ αὐτὴ τοὺς ἔπιαναν καὶ ἄλλους ἑμασίγωναν, ἄλλους ἐφυλάκιζαν καὶ ἄλλους ἔστελναν ἐξορία.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς πιὸ θερμοὺς κήρυκες τῆς νέας θρησκείας ἦταν καὶ ὁ διάκονος Στέφανος. Ἦταν προικισμένος μὲ δύναμη νὰ κάνη θαύματα, ἐκήρυττε μὲ ζῆλο καὶ ἐνθουσιασμὸ στὶς συναγωγὰς καὶ πολλοὺς ἔφερε στὸ Χριστιανισμὸ.

Ἡ δράση τοῦ Στέφανου προκάλεσε τὸ μῖσος τῶν Ἀρχιερέων, οἱ ὁποῖοι ἀποφάσισαν νὰ τὸν ἐξοντώσουν μὲ κάθε τρόπο. Καὶ ὁ καλύτερος τρόπος γι' αὐτοὺς ἦταν ἡ συκοφαντία. Ἐφανάτισαν τὸ λαὸ ὅτι ὁ Στέφανος ἦταν τάχα ἀποστάτης τῆς

Μωσαϊκῆς Θρησκείας κι ὅτι ἐκήρυττε ἐναντίον τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου καὶ τοῦ Μωϋσῆ. Καὶ ἓνας Ἰουδαϊκὸς νόμος καταδίκαζε τοὺς ἀποστάτες καὶ τοὺς περιφρονοῦντας τὸν Μωσαϊκὸν νόμον σὲ θάνατο.

Μιὰ μέρα, λοιπόν, ποὺ ὁ Στέφανος ἐκήρυττε στὴ συναγωγή, ἄνθρωποι τῶν Ἀρχιερέων, ἐδημιούργησαν ὀχλαγωγία, ἔπιασαν τὸ Στέφανο καὶ τὸν ὠδήγησαν στὸ δικαστήριο τῶν Ἑβραίων, τὸ Συνέδριο, ὅπως τὴν ᾤλεγαν, μὲ τὴν κατηγορία ὅτι ἔβριζε τοὺς Προφῆτες καὶ πρὸ παντὸς τὸ Μωϋσῆ.

Ὁ Στέφανος ὅμως μὲ ἔξαιρετικὸ θάρρος ἀπολογήθηκε καὶ ἐξιστορώντας ὅλη τὴ ζωὴ τῶν Ἰουδαίων, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Πατριαρχῶν Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ μέχρι καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Κ. Η. Ι. Χριστοῦ, ἀπέδειξε ὅτι δὲν βρίζει τὸν Μωϋσῆ, κι οὔτε μποροῦσε νὰ τὸν βρίζη, ἀφοῦ ὁ Μωϋσῆς εἶναι προφήτης τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ. Ἐβροντοφώνησε γὰρ μιὰ ἀκόμα φορὰ μπροστὰ στὸ Συνέδριο τῶν Ἑβραίων ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἀπὸ μῖσος ἐσταύρωσαν, εἶναι ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου.

Ἀκούοντας αὐτὰ τὰ λόγια οἱ δικαστὲς ἔτριζαν τὰ δόντια τους ἐναντίον τοῦ Στεφάνου, ὁ Στέφανος ὅμως ἐγύρισε τὰ μάτια στὸν οὐρανό, εἶδε τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν Ἰησοῦ νὰ κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα Του καὶ εἶπε: «Νά! βλέπω τοὺς Οὐρανοὺς ἀνοικτοὺς καὶ τὸν Υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου νὰ στέκεται στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ».

Μόλις ἄκουσαν τὰ λόγια αὐτὰ οἱ δικαστὲς ἔβγαλαν δυνατὲς φωνές, ἐβούλωσαν τ' αὐτιά τους, γιὰ νὰ μὴν ἀκοῦν τάχα, τὶς βλασφημίες τοῦ Στεφάνου κι ἔπασαν ὅλοι μαζὶ ἐπάνω του, τὸν ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλης κι ἄρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν, ἀφοῦ πρῶτα ἐμπιστεύθηκαν τὰ φορέματά τους γιὰ φύλαξη στὸ νεαρὸ Σαῦλο.

Ἔτσι ὁ Στέφανος ὑπῆρξε ὁ πρῶτος μάρτυρας, ποὺ ἔχυσε τὸ αἷμα του γιὰ τὴ Χριστιανικὴ πίστη.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τὸν ὠνόμασε Πρωτομάρτυρα καὶ θέλοντας νὰ τὸν τιμῆσει ἔξαιρετικά, ὥρισε νὰ γιορτάζεται ἡ μνήμη του τὴν μεθεπομένη τῆς γέννησης τοῦ Θεανθρώπου, δη-

λαδή στίς 27 Δεκεμβρίου καὶ ψάλλει τὸ παρακάτω κοντάκιο :

«Ὁ Δεσπότης χθὲς ἡμῖν διὰ σαρκὸς ἐπεδήμει καὶ ὁ δοῦλος σήμερον ἀπὸ σαρκὸς ἐξεδήμει. Χθὲς μὲν γὰρ ὁ βασιλεύων σαρκὶ ἐτέχθη, σήμερον δὲ ὁ οἰκέτης λιθοβολεῖται δι' αὐτὸν καὶ τελειοῦται, ὁ πρωτομάρτυς καὶ Θεῖος Στέφανος».

Δηλαδή: Ὁ Δεσπότης τῶν ὄλων, (ὁ Θεός), ἐρχόταν χθὲς σὲ μᾶς, ἀφοῦ γεννήθηκε σὰν ἄνθρωπος καὶ σήμερον ὁ δοῦλος του (Στέφανος) ἔφευγε πρὸς τὸν οὐρανό, ἀφήνοντας τὴ σάρκα του στὴ γῆ. Γιατὶ χθὲς ὁ βασιλιᾶς τοῦ κόσμου γεννήθηκε σὰν ἄνθρωπος καὶ σήμερον ὁ δοῦλος του λιθοβολεῖται γι' αὐτὸν καὶ πεθαίνει, ὁ πρωτομάρτυρας καὶ Θεϊκὸς Στέφανος».

4· Ὁ Φίλιππος.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. Η' στίχ. 1-40)

Τὴν ἡμέρα πὸν ἔγινε ὁ λιθοβολισμὸς τοῦ Στέφανου, ξέσπασε μεγάλος διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν στὰ Ἱεροσόλυμα, γι' αὐτὸ ὅλοι, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, σκορπίστηκαν στὴν Ἰουδαία καὶ στὴ Σαμάρεια.

Ὁ Σαῦλος ὅμως ἐξακολούθησε νὰ κακομεταχειρίζεται τοὺς χριστιανούς. Ἐμπαινε σὲ κάθε σπίτι καὶ πιάνοντας κάθε χριστιανό, ἄντρα ἢ γυναίκα, πὸν εὔρισκε μέσα, τὸν πῆγαινε στὴ φυλακή. Τότε κι οἱ ἀπόστολοι σκορπίστηκαν στὰ περὶχωρα τῆς Ἱερουσαλήμ, διδάσκοντας τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀπόστολος Φίλιππος κατέβηκε στὴ Σαμάρεια κι ἐκήρυττε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, κάνοντας πολλὰ θαύματα καὶ θεραπεύοντας δαιμονισμένους, χωλοὺς καὶ παραλυτικούς.

Στὴν πόλη αὐτὴ βρισκόταν ὁ μάγος Σίμων, πὸν ζοῦσε κάνοντας μαγεῖες καὶ περνώντας τὸν ἑαυτὸν του γιὰ μεγάλο σοφό. Ὅταν ὅμως ἦλθε ὁ Φίλιππος, ἔχασε ὅλο τὸ κόσμο ἀπὸ κοντά του, γιατί οἱ ἄνθρωποι ἀκολούθησαν τὸ Φίλιππο κι ἐβάπτισθηκαν Χριστιανοί.

Τὸ ἴδιο ἔκαμε κι ὁ Σίμωνας, ὁ ὁποῖος ἔμενε ἀπὸ τότε κοντὰ στὸ Φίλιππο.

Οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι, ὅταν ἔμαθαν ὅτι ἡ Σαμάρεια ἐδέχθηκε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ἔστειλαν τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη, οἱ ὁποῖοι ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ μάζεψαν ὅλους τοὺς χριστιανούς κι

ἄφωσῷ προσευχήθησαν στοῦ Θεοῦ, ἔβαλαν τὰ χέρια τους ἐπάνω στά κεφάλια τῶν πιστῶν, γιά νά ἔλθῃ καί σ'αὐτούς ἡ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὅταν εἶδε αὐτά ὁ Σίμων, πλησίασε τοὺς ἀποστόλους καί τοὺς ἔδωσε χρήματα γιά νά δώσουν καί σ'αὐτὸν τὴν δύναμη νά χαρίζῃ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Τότε ὁ Πέτρος τοῦ εἶπε: «Πάρε τὰ χρήματα σου, γιατί ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ δὲν ἀποκτᾶται μὲ χρήματα, ἀλλὰ μὲ πίστη, τὴν ὁποία σὺ δὲν ἔχεις. Μετανόησε, λοιπόν, καί παρακάλεσε τὸ Θεὸ νά σοῦ συχωρέσῃ τὴν κακία τῆς καρδιάς σου».

Ὁ Σίμων τότε εἶπε: Παρακαλέσατε σεῖς γιά μένα τὸν Κύριο γιά νά μὴ πάθω κανένα κακό. Κι ἀπὸ τότε ὁ μάγος Σίμων ἔλαψε τὶς μαγεῖες του.

Ἀργότερα οἱ δύο ἀπόστολοι ξαναγύρισαν στὰ Ἱεροσόλυμα καί ὁ Φίλιππος, κατὰ παραγγελία τοῦ Θεοῦ, ἔφυγε γιά τὴν πόλῃ Γάζα. Στὸ δρόμο συνάντησε ἕν' ἀμάξι καί μέσα ὁ ὑπασπιστὴς τῆς βασίλισσας τῶν Αἰθιοπῶν διάβαζε τὸν προφήτη Ἡσαΐα, στὸ μέρος ὅπου μιλεῖ γιά τὸ Χριστό, ὅτι «σὰν πρόβατο ὠδηγήθηκε στὴ σφαγὴ» κλπ.

Ὁ Φίλιππος ἄκουσε τὸ διάβασμα, πλησιάζει στοῦ ἀμάξι καί ρωτάει: «Κύριε, αὐτὰ ποὺ διαβάζεις τὰ καταλαβαίνεις; «Μὰ δὲν ἔχω κανένα νά μοῦ τὰ ἐξηγήσῃ», ἀπαντᾷ ὁ ὑπασπιστὴς. Καί παρακάλεσε τὸ Φίλιππο νά τοῦ ἐξηγήσῃ γιά ποιὸν μιλάει ὁ προφήτης.

Τότε βρῆκε τὴν εὐκαιρία ὁ Φίλιππος καί μίλησε γιά τὸν Ἰησοῦν. Ὅπως προχωροῦσαν, ἔφτασαν σὲ μιὰ βρούση κι ἀμέσως λέει ὁ ὑπασπιστὴς: «Νὰ νερό! Τί μ' ἐμποδίζει νά βαπτιστῶ;» Κι ὁ Φίλιππος τοῦ λέει: «Ἄν πιστεύῃς μ' ὅλη σου τὴν καρδιά, μπορεῖς νά βαπτιστῆς». Κι ἐκεῖνος ἀπαντᾷ: «Πιστεύω ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ».

Ἀμέσως κατέβηκαν κι οἱ δύο ἀπὸ τὸ ἀμάξι κι ὁ Φίλιππος ἐβάπτισε τὸν ὑπασπιστή. Μόλις ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ νερό, θεϊκὴ δύναμη ἄρπαξε τὸ Φίλιππο καί δὲν τὸν ξαναεἶδε πιά ὁ ὑπασπιστὴς, ὁ ὁποῖος γεμᾶτος χαρὰ ἐξακολούθησε τὸ δρόμο του.

Ὁ Φίλιππος συνέχισε μέχρι τὸ θάνατό του νά κηρύττῃ τὸ

λόγο του Θεοῦ. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 14 Νοεμβρίου.

Ἀνακεφαλαιωτικές ἐρωτήσεις.

- 1) Πῶς ζοῦσαν οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ; Τί ἦσαν οἱ ἀγάπες ;
- 2) Ποῖοι ἦσαν οἱ πρῶτοι διάκονοι ; Ποιὰ ἦ δράση τοῦ Στέφανου ;
- 3) Ποῦ ἐδίδαξε ὁ Φίλιππος ; Ποιὸν ἔκαμε Χριστιανό ;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

1. Ἡ ζωὴ τοῦ Παύλου προτοῦ γίνεи Χριστιανός.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. Η' στιχ. 13-4, Κεφ. Θ' στιχ. 1-3).

Τὴν ἡμέρα τοῦ λιθοβολισμοῦ τοῦ Στέφανου ἓνας νεαρός Φαρισαῖος, ὁ Σαοὺλ ἢ Σαῦλος, εἶπαμε ὅτι ἔλαβε μέρος στοῦ λιθοβολισμοῦ, φυλάσσοντας τὰ φορέματα τῶν λιθοβολητῶν καὶ κατόπι πῆγε ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι, πιάνοντας τοὺς Χριστιανούς καὶ σέροντάς τους στὴ φυλακὴ.

Ὁ Σαῦλος ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ φανατικούς διώκτες τοῦ χριστιανισμοῦ. Γεννήθηκε στὴν Ταρσό τῆς Κιλικίας ἀπὸ πλούσιους γονεῖς, οἱ ὅποιοι ἐφρόντισαν νὰ τὸν μορφώσουν καὶ νὰ τὸν κάνουν Φαρισαῖο, γεμᾶτον ἀπὸ φανατισμό, πίστη καὶ ζῆλο πρὸς τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία.

Τὴ μόρφωσή του τὴ συμπλήρωσε κοντὰ στοῦ σοφὸ νομοδιδάσκαλο τῆς Ἱερουσαλήμ, Γαμαλιήλ. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτὰ, ἔμαθε ἀπὸ μικρὸς καὶ τὴν τέχνη τοῦ σκηνοποιοῦ, δηλαδὴ ἔρραβε σκηνὲς ἀπὸ δέρματα ἢ ὑφάσματα.

Εἶπαμε, λοιπόν, ὅτι ἦταν ἀφοσιωμένος στὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία καὶ μὲ πίστη καὶ φανατισμὸ τὴν ὑποστήριζε καὶ γι' αὐτὸ νόμιζε ὅτι ἐκτελοῦσε τὸ καθῆκον του, ὅταν κυνηγοῦσε καὶ ἐφυλάκιζε ἢ ἐβασάνιζε τοὺς Χριστιανούς, γιατί τοὺς θεωροῦσε ὅτι ἔβριζαν τὸ Μωσαϊκὸ νόμο.

Ἀλλὰ δὲν τοῦ ἦταν ἀρκετὸ νὰ κυνηγᾷ τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐμαθε ὅτι καὶ στὴ Δαμασκὸ εἶχε ἰδρυνθῆ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ θρησκευτικὸς του φανατισμὸς τὸν ἐσπρωξε νὰ ζητήσῃ συστατικά γράμματα ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς γιὰ τοὺς Ἰουδαίους τῆς Δαμασκοῦ, νὰ πάρῃ μερικὸς πιστοὺς ὑπη-

ρέτες του και να ξεκινήσει γεμάτος ένθουσιασμό και χαρά για την εξόντωση τῶν Χριστιανῶν τῆς Δαμασκού.

2. Ὁ Παῦλος γίνεται ὑποστηρικτῆς τῶν Χριστιανῶν.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. Θ' στιχ. 3—31)

Πλησίαζαν νὰ φτάσουν στὴ Δαμασκό, ὅταν ξαφνικὰ ἔνα φῶς δυνατὸ κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἐσκέπασε τὸν Σαῦλο καὶ τὴ συνοδεία του. Δὲν μποροῦσαν ν' ἀντικρῦσουν τὴ λάμψη καὶ ἔπεσαν ὅλοι καταγῆς. Μιὰ φωνὴ τότε ἀκούστηκε.

— Σαοῦλ, Σαοῦλ γιατί με καταδιώκεις;

Ἐὸ Σαῦλος τρομαγμένος φωνάζει:

— Ποιὸς εἶσαι Κύριε;

Καὶ ἡ φωνὴ ἀπάντησε:

— «Εἶμαι ὁ Χριστὸς, ποὺ σὺ καταδιώκεις. Ἐκεῖ θὰ μάθης τί πρέπει νὰ κάμης. καὶ πῆγαινε στὴ Δαμασκό. Ἐκεῖ θὰ μάθης τί πρέπει νὰ κάμης.

Γιατὶ ἐγὼ σὲ διάλεξα γιὰ ἀπόστολον νὰ κηρύξεις τὸ ὄνομά μου μπροστὰ σ' ὅλα τὰ Ἔθνη, σὲ βασιλεῖς καὶ Ἰσραηλίτες».

Ἐὸ Σαῦλος μόλις ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ τρόμαξε ἀκόμα περισσότερο. Ὡστε λοιπόν, Αὐτὸς τὸν ὁποῖο κυνηγοῦσε με τόσο φανατισμὸ ἦταν ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου.

Σαοῦλ - Σαοῦλ, τί με διώκεις.

Ἄμέσως μετανόησε γιὰ τὴ διαγωγὴ του καὶ γεμάτος χαρὰ, ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς τὸν ἔσωσε ἀπὸ τὴν πλάνη του καὶ τὸν ἀξίωσε νὰ γίνῃ Χριστιανός, σηκώθηκε ἀπὸ τὴ γῆ.

Ἦταν ὅμως τυφλὸς καὶ χρειάστηκε νὰ τὸν ὀδηγήσουν στὴ Δαμασκό οἱ ὑπηρέτες του, γεμάτοι καὶ αὐτοὶ ἀπὸ θαυμασμό, γιὰ ὅσα εἶχαν δῆ καὶ ἀκούσει.

Στὴ Δαμασκό ἔμεινε τρεῖς ἡμέρες στὸ σπίτι τοῦ παλαιοῦ του φίλου, Ἰούδα, νηστεύοντας καὶ προσευχόμενος καὶ παρακαλώντας τὸ Θεὸ νὰ τὸν συχωρέση. Τὴν τρίτη ἡμέρα ἦλθε, κατὰ πα-

ραγγελία τοῦ Θεοῦ, στὸ σπίτι τοῦ Ἰούδα ὁ πιστὸς χριστιανὸς Ἄνανίας, ὁ ὁποῖος, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ἐθεράπευσε τὸν Σαῦλο ἀπὸ τὴν τύφλωσιν καὶ ἀφοῦ τὸν ἐβάπτισε χριστιανό, τὸν ὠνόμασε Παῦλο.

Καί, νά, τώρα ὁ ἄλλοτε τρομερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν, τέλειος Χριστιανὸς ὁ ἴδιος, κηρύττει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ πρῶτα στὴ Δαμασκό. Οἱ ὑπηρεταὶ του τὰ χάνουν! Αὐτὸς ὁ Σαοὺλ, τὸν ὁποῖον περιμέναμεν νὰ μὴ ἀφήσῃ χριστιανὸ ἀδίωκτο, διδάσκει τὸν Ἰησοῦ; Ἀμέσως ἀποφασίζουν νὰ τὸν σκοτώσουν.

Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως τῆς Δαμασκῶ τὸν κατεβαίνουν τὴ νύχτα μ' ἓνα καλάθι, ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς πόλης καὶ τὸν στέλνουν στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἐκεῖ ἄρχισε νὰ πλησιάζῃ τοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ οἱ Χριστιανοὶ γνωρίζοντας τὴν προηγούμενη διαγωγή του, τὸν ἀπέφυγαν.

Βρῆκε ὅμως ὁ Παῦλος τὸν παλιό του φίλο Βαρνάβα, στὸν ὁποῖο διηγήθηκε ὅλα ὅσα συνέβησαν, καὶ ὁ Βαρνάβας τὸν παρουσίασε στοὺς ἀποστόλους. Καί, νά, τώρα ὁ Παῦλος, ἐπίσημο μέλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλήμ, κηρύττει τὸν Ἰησοῦ στὶς συναγωγές.

Οἱ Ἰουδαῖοι δὲν μποροῦν νὰ πιστέψουν σ' αὐτὸ πὸν βλέπουν. Τὸ μῖσος τοὺς ἐναντίον τοῦ Παύλου θεριεύει καὶ ἀποφασίζουν νὰ τὸν ἐξοντώσουν. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως τὸν φυγαδεύουν κρυφὰ γιὰ τὴν Καισάρεια καὶ ἀπὸ κεῖ γιὰ τὴν Ταρσό, ὅπου ἀνάμεσα στοὺς συγγενεῖς του θὰ ἦταν πρὸ ἀσφαλισμένος ἀπὸ τὴ μανία τῶν Ἰουδαίων.

3. Ὁ Παῦλος κηρύττει στὴν Ἀντιόχεια, Κύπρο, Μ. Ἀσία καὶ ἰδρύει Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΙΑ' στιχ. 25—26, Κεφ. ΙΓ' στιχ. 1—52
Κεφ. ΙΔ' ὁλόκλ. Κεφ. ΙΕ' ὁλόκλ.)

Ἀφοῦ ἔμεινε λίγον καιρὸ στὴν πατρίδα του ὁ Παῦλος ἄρχισε νὰ ταξιδεύῃ στὰ διάφορα μέρη γιὰ νὰ διδάξῃ τὸ Χριστό, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ πὸν πῆρε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἰησοῦ. Τὰ ταξίδια του αὐτὰ ὠνομάστηκαν ἀποστολικὲς πορεῖες. Ἄς μὴ νομίση κανεὶς ὅτι στὴν ἐποχὴ πὸν ἔζησε ὁ Παῦλος, ἦταν τόσο

εύκολα τὰ ταξίδια. Ούτε αὐτοκίνητα ὑπῆρχαν, οὔτε σιδηροδρομοί. Καί στή θάλασσα ταξίδευαν ὄχι μεγάλα καράβια, ὅπως τὰ σημερινά, ἀλλά μικρά ἱστιοφόρα.

Στίς ἀποστολικές του πορείες τὸν συντρόφευαν πάντα ἕνας ἢ δύο μαθητές του, οἱ ὁποῖοι τὸν βοηθοῦσαν στὸ κήρυγμα καὶ γενικά στὸ ἀποστολικὸ του ἔργο καὶ τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος ὠνόμαζε συνεργούς. Οἱ σπουδαιότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν οἱ Βαρνάβας, Σύλλας, Τιμόθεος, Λουκᾶς, Τίτος Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα.

Ἡ πρώτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου ἄρχισε στὰ 45 μ. Χ. Πῆγε στήν Ἀραβία, ὅπου ἔμεινε μερικὰ χρόνια κηρύττοντας τὸ Χριστό. Ἐπειτα, μὲ βοηθὸ τὸ Βαρνάβα, ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀντιόχεια. Ἐκεῖ **κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ πρὸς τὸν Χριστιανισμό** πολλοὺς εἰδωλολάτρες καὶ ἴδρυσε τὴν πρώτη Ἐκκλησία ἀπὸ Ἐθνικούς, ὅπως ἔλεγαν τότε τοὺς εἰδωλολάτρες.

Ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια πέρασε στήν Κύπρο, ὅπου ἔκαμε πολλοὺς Χριστιανοὺς καὶ πρῶτον καὶ καλύτερον τὸν Διοικητὴν τῆς Κύπρου, Σέργιον Παῦλον.

Ἀπὸ τὴν Κύπρο ξαναγύρισε ὁ Παῦλος μὲ τὸν Βαρνάβα στὴ Μ. Ἀσία καὶ κήρυξαν τὸ Χριστὸ στήν Πέργη τῆς Παμφιλίας, στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, στὰ Λύστρα, στὸ Ἰκόνιο καὶ στήν Τροία.

Στίς πολιτεῖες αὐτὲς ἐδίδαξαν μὲ πίστη καὶ φανατισμὸ τὸ Χριστὸ καὶ ἴδρυσαν χριστιανικὲς ἐκκλησίες. Ἀλλὰ τὸ ἔργο αὐτοῦ τοῦ Παύλου δὲν ἔγινε χωρὶς ταλαιπωρίες καὶ διωγμοὺς ἐκ μέρους τῶν Ἑβραίων. Πολλοὶ βοηθοὶ καὶ μαθητές του, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος, ἐδιώχθησαν, ἐκτυπήθηκαν καὶ ἐφυλακίστηκαν ἀλλ' αὐτοὶ περισσότερο ἐχαίρονταν καὶ ἀποκτοῦσαν μεγαλύτερη δύναμη στὸ ἔργο τους, γιατί τοὺς ἀξίωνε ὁ Χριστὸς νὰ πάσχουν γι' Αὐτόν.

4. Ὁ Παῦλος εἰς τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΙΣΤ' στιχ. 11 - 40)

Εἶπαμε ὅτι ὁ Παῦλος ἔφθασε, κηρύττοντας τὸ Χριστό, μέχρι τὴν Τροία. Ἀπὸ κεῖ ἐτοιμαζόταν νὰ ξαναγυρίσῃ στήν Ἀντιόχεια, ἀλλάξε ὅμως γνώμη καὶ ἀποφάσισε, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα ὄνειρο

πού εἶδε, νὰ ἑξακολουθήσῃ τὴν ἀποστολική του πορεία στὴν Εὐρώπη.

Ἐχοντας, λοιπόν, μαζί του γιὰ βοηθοὺς τὸ Σύλλα καὶ τὸν Τιμόθεο πέρασε μὲ πλοῖο στὴ Μακεδονία καὶ ἔφτασε στὴ ξακουστή τότε πόλη, Φιλίππου. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλη ὑπῆρχε ἓνα ποτάμι καὶ ἐκεῖ συνήθιζαν κάθε Σάββατο νὰ μαζεύωνται οἱ Ἰουδαῖοι καὶ νὰ προσεύχονται.

Ἐκεῖ πῆγε καὶ ὁ Παῦλος καὶ ἐκήρυξε τὸ Χριστὸ σὲ μερικὲς γυναῖκες. Μιὰ ἀπ' αὐτές, ἡ Λυδία ἡ πορφυροπώλις, ἐδέχθη με χαρὰ τὸ κήρυγμα, ἐβαπτίστηκε καὶ ἐφιλοξένησε στὸ σπίτι της τὸν Παῦλο καὶ τοὺς δύο συνεργάτες του. Ἡ Λυδία ὑπῆρξε ἡ πρώτη χριστιανὴ τῆς Εὐρώπης.

Ἀλλὰ καὶ στὴ πόλη τῶν Φιλίππων τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου ἔγινε δεκτὸ μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμό. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες ἔγιναν Χριστιανοί. Μιὰ μέρα, ἐνῶ πηγαιναν νὰ προσευχηθοῦν, τοὺς συνάντησε στὸ δρόμο μιὰ δούλη ἡ ὁποία εἶχε μέσα της δαιμονικὸ πνεῦμα καὶ ἔδινε, μὲ τὶς μαντεῖες πού ἔκανε πολὺ κέρδος στοὺς κυρίους της. Ἡ δαιμονιζομένη ἀκολούθησε τὸν Παῦλο καὶ τοὺς ἄλλους λέγοντας: Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι δούλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, πού σᾶς κηρύττουν τὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας. Αὐτὸ τὸ ἔκανε πολλὰς μέρες. Βαρέθηκε ὁ Παῦλος καὶ γυρίζοντας εἶπε στὸ δαιμονικὸ πνεῦμα: Σὲ προστάζω στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ βγῆς ἀπὸ μέσα της. Ἀμέσως βγήκε τὸ πνεῦμα.

Βλέποντας οἱ κύριοί της ὅτι ἔχασαν τώρα πιά κάθε ἐλπίδα γιὰ κέρδος ἐμίσησαν τὸν Παῦλο καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν καὶ τοὺς συνεργάτες του στοὺς ἄρχοντες τῆς πόλης ὅτι ἦσαν κακοποιοὶ καὶ ἐκεῖνοι, χωρὶς νὰ ἔξετάσουν, ἔρριξαν τὸν Παῦλο καὶ τὸν Σύλλα στὴ φυλακὴ.

Στὴ φυλακὴ, ἀφοῦ τοὺς ἐμαστίγωσαν, τοὺς ἔδεσαν τὰ πόδια στὸ ξύλο, ὡσὰν νὰ ἦσαν κακοῦργοι καὶ τοὺς φρουροῦσαν αὐστηρά, γιὰ νὰ μὴ δραπετεύσουν.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα καὶ ἐνῶ ὁ Παῦλος μὲ τὸ Σύλλα προσεύχονταν στὸ Θεό, ἔγινε δυνατὸς σεισμός, ἡ φυλακὴ ταραχθῆκε, οἱ ἄλυσσιδες ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τῶν κρατουμένων καὶ οἱ πόρτες τῆς φυλακῆς ἄνοιξαν διάπλατα.

Ὁ δεσμοφύλακας ἐξύπνησε τρομαγμένος κι ἔτρεξε στοὺς φυλακισμένους. Ὅταν εἶδε τὶς πόρτες τῆς φυλακῆς ἀνοιχτές, ἐνόμισε ὅτι οἱ δύο κρατούμενοι εἶχαν δραπετεύσει κι ἀμέσως ἐτράβηξε τὸ μαχαίρι του γιὰ ν' αὐτοκτονήσῃ. Ὁ Παῦλος ὅμως προχώρησε ἀμέσως, τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε: «Μὴν κάμῃς κανένα κακὸ στὸν ἑαυτὸν σου! Δὲν ἐδραπέτευσες κανεὶς».

Ὁ δεσμοφύλακας ἔτρεξε μέσα καὶ μὲ τρόμο εἶδε ὅτι, ἐνῶ οἱ ἄλυσσίδες εἶχαν πέσει ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σύλλα, ἐκεῖνοι ἔμεναν ἐκεῖ κι ἀτάραχοι καὶ χαρούμενοι ἐδόξαζαν τὸ Θεό. Δὲν μποροῦσε, λοιπόν, νὰ ἐξηγήσῃ τί συμβαίνει.

Τότε ὁ Παῦλος διηγῆθηκε τὸ θαῦμα ποὺ ἔγινε κι ὁ δεσμοφύλακας γεμάτος ἀπὸ θαυμασμό ἐπίστεψε στὸ Χριστό, ἐβαπτίστηκε ἀμέσως αὐτὸς καὶ ὅλη του ἡ οἰκογένεια κι ἔγινε χαρὰ μεγάλη στὸ σπίτι του.

Εἰς τοὺς Φιλίππους ἰδρύθηκε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Εὐρώπης, οἱ δὲ χριστιανοὶ τῶν Φιλίππων ἦσαν οἱ πιὸ ἀγαπητοὶ τοῦ Παύλου, ὥστε σὲ μιὰ ἐπιστολὴ νὰ τοὺς ἀποκαλῆ: «Ἀδελφοί μου, ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου».

5. Ὁ Παῦλος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ Βέρροια.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΙΖ' στιχ. 1-15)

Σὲ λίγες μέρες οἱ ἄρχοντες τῆς πόλης διάταξαν τὴν ἀποφυλάκιση τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σύλλα, κι αὐτοὶ παίρνοντας καὶ τὸν Τιμόθεο, ἔφυγαν. Ἀφοῦ ἐδίδαξαν τὸ Χριστὸ σ' ὅσες πόλεις συνάντησαν στὸ δρόμο τους, ἔφτασαν στὴ Θεσσαλονίκη.

Ὁ Παῦλος πῆγε πρῶτα νὰ κηρύξῃ στὴ συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων καὶ ἄρκετοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐπίστεψαν στὸ κήρυγμά του. Οἱ περισσότεροι ὅμως δὲν ἔδωσαν προσοχή, γι' αὐτὸ κι ὁ Παῦλος ἐστράφηκε πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους πολλοὶ ἔγιναν χριστιανοί.

Ἀλλὰ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης ἐμίσησαν τὸν Παῦλο γιὰ τὴν ἐπιτυχία του καὶ μὲ διάφορες συκοφαντίες ἔπεισαν τοὺς ἄρχοντες τῆς πόλης νὰ τὸν φυλακίσουν. Αὐτὸς ὅμως ἐπρόλαβε κι' ἔφυγε γιὰ τὴ Βέρροια.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βέρροιας ἦσαν οἱ περισσότεροι Ἕλληνες,

ἀλλὰ κι' αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς πόλης ἦσαν πρὸ εὐγενεῖς ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους τῆς Θεσσαλονίκης. Γι' αὐτὸ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου στὴ Βέρροια βρῆκε ἐξαιρετικὴ ὑποδοχὴ κι' ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις κι' ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους.

Οἱ πρὸ φανατικοὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους τῆς Θεσσαλονίκης πῆγαν στὴ Βέρροια γιὰ νὰ καταδιώξουν τὸν Παῦλο. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Βέρροιας εἶδαν τότε ὅτι κινδύνευε ἡ ζωὴ τοῦ ἀγαπημένου τους ἀποστόλου καὶ τὸν συνώδεψαν κορυφὰ μέχρη τὴν παραλία τοῦ Θερμαϊκοῦ κι' ἀπὸ κεῖ μὲ πλοῖο τὸν ἐστείλαν γιὰ τὴν Ἀθήνα.

6. Ὁ Παῦλος στὴν Ἀθήνα

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΙΖ' στιχ. 16 - 34)

Ἡ Ἀθήνα κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἦταν ἀπὸ τίς πρὸ ἐπίσημες πόλεις τοῦ κόσμου. Δὲν εἶχε βέβαια τὴ δόξα καὶ τὰ μεγαλεῖα πού εἶχε τὴν ἐποχὴ τοῦ Σωκράτη, τοῦ Περικλῆ, τοῦ Δημοσθένη, τοῦ Φειδία καὶ τῶν ἄλλων σοφῶν καὶ καλλιτεχνῶν, διατηροῦσε ὅμως ἀκόμα ἓνα μέρος ἀπὸ τὴν παλιά της δόξα κι' οἱ κάτοικοί της ἦσαν ἐξαιρετικὰ εὐγενεῖς.

Ὁ Παῦλος γυρίζοντας τὴν πόλη ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος τῶν ναῶν καὶ τῶν ἀγαλμάτων, πρᾶγμα πού ἔδειχνε ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν θεοσεβούμενοι. Ἀνάμεσα στοὺς ναοὺς ξεχώρισε κι' ἓναν ἀφιερωμένο στὸν ἄγνωστο Θεό.

Ἐσύχναζε κατόπι στὴν ἀγορὰ καὶ συζητοῦσε μὲ τοὺς σοφοὺς Ἀθηναίους γιὰ θρησκευτικὰ ζητήματα. Ἔτσι τοῦ δινόταν ἡ εὐκαιρία καὶ τοὺς Ἀθηναίους νὰ γνωρίσῃ καὶ τίς ἰδέες του νὰ κάμῃ γνωστές.

Οἱ Ἀθηναῖοι, πού ἀγαποῦσαν τὴ φιλοσοφικὴ συζήτηση, μὲ εὐχαρίστηση καὶ προθυμία δέχθηκαν νὰ τὸν ἀκούσουν ν' ἀναπτύσῃ τίς θρησκευτικὰς του ἰδέες. Τὸν ὠδήγησαν, λοιπόν, μὲ εὐγένεια στὸ λόφο τοῦ Ἀρείου Πάγου κι' ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἔκαμε μιὰ ἀπὸ τίς σπουδαιότερες διδασκαλίεις του. Εἶπε:

«Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ναῶν καὶ τῶν βωμῶν πού ἔχετε, καταλαβαίνω ὅτι εἴσθε πολὺ θεοσεβούμενοι. Ἀντιλήφθηκα ὅμως ὅτι μὲ πόθο ζητᾶτε νὰ βρῆτε τὸν ἀληθινὸ

Θεό, τὸν ὁποῖο δὲν γνωρίζετε, γιατί εἶδα ὅτι τοῦ ἔχετε στήσει καὶ βωμὸ μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Στὸν ἄγνωστο Θεό».

Αἱ, λοιπόν, αὐτὸν τὸν ἄγνωστο Θεό, τὸν ὁποῖον σεῖς δὲν γνωρίζετε κι ὅμως, τὸν λατρεύετε, ἦλθα νὰ σᾶς φανερώσω».

Κι ἄρχισε ὁ Παῦλος νὰ ἐξηγῆ στοὺς Ἰθηναίους, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα κι ὅτι δὲν κατασκευάζεται ἀπὸ χρυσάφι, ἔλεφαντόδοντο ἢ μάρμαρο. «Ὅτι ὁ Θεὸς αὐτός, ὁ ἕνας καὶ μόνος, εἶναι ὁ δημιουργὸς ὅλου τοῦ κόσμου. Ὅτι μόνον αὐτὸν πρέπει νὰ λατρεύουμε κι ὄχι τὰ κτίσματά του ἢ τὰ εἰδωλά του, γιατί ἔτσι ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἔρχεται στοὺς ἀνθρώπους.

Κατόπι τοὺς ἔδωσε θάρρος, τονίζοντας ὅτι ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τὰ σφάλματα τῶν ἀνθρώπων, φτάνει νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ξαναγυρίσουν κοντά του. Ἄν ὅμως δὲν γίνῃ αὐτό, ὁ Θεὸς θὰ κρίνῃ δίκαια καὶ αὐστηρὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, στὴ μέλλουσα κρίση, στέλλοντας τὸν μονογενῆ Υἱὸ του, Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, ἀφοῦ ἐσταυρώθηκε, ἔπαθε κι ἐτάφηκε γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ Ἰθηναῖοι μὲ ἐνδιαφέρον παρακολούθησαν τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου. Ἐκτὸς ἀπὸ λίγους, πὺ μὸλις ἄκουσαν ἀνάσταση νεκρῶν ἄρχισαν νὰ τὸν κοροϊδεύουν, οἱ ἄλλοι ἐδήλωσαν ὅτι καὶ πάλι θέλουν νὰ τὸν ἀκούσουν. Λίγοι ὅμως ἀλλὰ ἐκλεκτοὶ Ἰθηναῖοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης κι ἡ σοφὴ Λήμαρις, ἐδέχθηκαν μὲ χαρὰ τὸ κήρυγμα τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου κι ἵδρυσαν τὴν πρώτην χριστιανικὴ ἐκκλησίαν.

Ὁ Διονύσιος ἐχειροτονήθηκε ἀργότερα ἐπίσκοπος τῆς Ἀθήνας καὶ πέθανε ἀπὸ μαρτυρικὸ θάνατο στὰ 96 μ. Χ. Ἡ ἐκκλησία τιμᾷ τὸν Ἅγιο Διονύσιον καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 3 Ὀκτωβρίου. Οἱ Ἰθηναῖοι τὸν τιμοῦν σὰν πολιούχον Ἅγιο τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ ἔκτισαν ὠραιότατο ναό.

Στὴ μνήμη του ψάλλεται τὸ παρακάτω τροπάριον :

«Τὸν οὐρανομύστην καὶ ἀθλητὴν τῶν ὑπερφυῶν τε μυστηρίων ἐρμηνευτὴν, τὸν θεῖον φωστῆρα καὶ λειτουργὸν Κυρίου, τιμῶμεν ἐκ πόθου νῦν, Διονύσιον». Δηλαδή :

Αὐτὸν πὺ γνωρίζει τὰ πράγματα τοῦ οὐρανοῦ, αὐτὸν πὺ ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν Χριστιανικὴν πίστη, αὐτὸν πὺ ἐξήγησε τὰ μυστήρια τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ

τὸ ἀνθρώπινο μυαλό, τὸν Θεϊκὸν φωστῆρα καὶ λειτουργὸν τοῦ Κ. Η. Ι. Χριστοῦ, τὸν Διονύσιον, μὲ πόθο τώρα ἄς τὸν τιμήσωμε.

7. Ὁ Παῦλος στὴν Κόρινθο.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΙΗ' στιχ. 1-17)

Μετὰ τὴν Ἀθήνα ὁ Παῦλος ἐπισκέφθηκε τὴν Κόρινθο. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἡ Κόρινθος ἦταν μὰ ἀπὸ τίς πλουσιώτερες πόλεις τῆς Ἑλλάδας, ἀλλὰ βουτηγμένη στὴν ἁμαρτία.

Κι ὅμως σ' αὐτὸν τὸν ἁμαρτωλὸν τόπο ὁ Παῦλος ἐκήρυξε μὲ φανατισμὸ καὶ πίστη, καὶ πολλοὺς εἰδωλολάτρες Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, καθὼς καὶ πολλοὺς Ἰουδαίους ἔφερε στὸ δρόμο τῆς σωτηρίας, μὲ τὴ δύναμη καὶ τὴ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Τὸν ἴδιο καιρὸ πού ἔφθανε ὁ Παῦλος στὴ Κόρινθο, ἔφθαναν κι ὁ Σύλλας μὲ τὸν Τιμόθεο.

Ὁ Παῦλος φιλοξενήθηκε στὸ σπίτι τοῦ Ἰουδαίου Ἀκύλα, ὁ ὁποῖος μαζί μὲ τὴ σύζυγό του Πρίσκιλλα, ἔγιναν ἀργότερα οἱ σπουδαιότεροι βοηθοὶ του στὸ ἀποστολικὸ του ἔργο.

Ἀμέσως μὲ τίς πρῶτες ἡμέρες ἄρχισε ὁ Παῦλος τὸ θερμὸ του κήρυγμα καὶ κατὰ τὴ συνήθειά του ἐκήρυξε πρῶτα στὴ συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων. Ὅταν ὅμως εἶδε ὅτι ἐκεῖνοι δὲν ἔδωσαν καμμία προσοχή, στράφηκε ὀριστικὰ πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρες — τοὺς ἐθνικοὺς ὅπως τοὺς ἔλεγαν τότε — ἀπὸ τοὺς ὁποίους πάρα πολλοὶ ἔγιναν Χριστιανοί.

Οἱ ἐπιτυχίες αὐτὲς τοῦ Παύλου προκαλέσαν τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγοροῦσαν στὸ Ῥωμαῖο διοικητὴ Γαλλιώνα, ὅτι τάχα ὁ Παῦλος βρῖζει τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία. Ὁ διοικητὴς ὅμως τοὺς ἀπάντησε ὅτι δὲν ἀνακατεύεται στὰ θρησκευτικὰ τοὺς ζητήματα κι ἔτσι ὁ ἀπόστολος ἔμεινε ἐλεύθερος νὰ συνεχίσῃ τὸ θεϊκὸ του ἔργο.

Πολλοὶ Κορινθιοὶ ἐπίστεψαν στὸ Χριστό, Ἕλληνες, Ἰουδαῖοι καὶ Ῥωμαῖοι. Ἀνάμεσά τους ξεχώριζαν καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι. Ὁ Κρίσπος ὁ ἀρχισυναγωγὸς, ὁ Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλης, ὁ Στεφανᾶς, ὁ Τέρτιος, ἡ Φοίβη.

Βλέποντας ὁ Παῦλος ὅτι τὸ κήρυγμά του βρῆκε ἀπλήρησις στὶς καρδιὰς τῶν Κορινθίων, ἔμεινε κεῖ, ἔπειτα ἀπὸ ὄνειρο πού

εἶδε, ἐνάμισυ χρόνο κι ἴδρυσε μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες καὶ πιὸ ἐπίσημες χριστιανικὲς ἐκκλησίες.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀποστόλου γιὰ τὴν ἐκκλησία τῆς Κορίνθου φαίνεται στὶς δύο ἐπιστολὲς ποὺ ἔγραψε στοὺς Κορινθίους μετὰ τὴν ἀναχώρησή του. Ἀπὸ τὴν Κόρινθο, ἔφθασε μαζί με τὸν Ἀκύλα καὶ τὴν Πρίσκιλλα στὴν Ἔφεσο. Οἱ Κορινθιοὶ τιμώντας τὸν μεγάλο ἀπόστολο τὸν θεωροῦν πολιοῦχο τῆς πόλης τους κι ἔκτισαν πρὸς τιμὴν του ὠραιότατο ναό.

8. Ἐπιστροφή τοῦ Παύλου στὰ Ἱεροσόλυμα. Σύλληψη καὶ ἀποστολή του στὴ Ρώμη

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΙΗ' στιχ. 18 - 28, Κεφ. ΙΘ' - Κεφ. ΚΗ')

Στὴν Ἔφεσο ὁ Παῦλος ἐστερέωσε μετὰ τὸ κήρυγμά του καὶ τὶς συμβουλές του τὴν ἐκεῖ Χριστιανικὴ ἐκκλησία κι ἔπειτα ἔφυγε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Κατόπι πῆγε στὴν Ἀντιόχεια κι ἀπὸ κεῖ ἐπισκέφθηκε πολλὲς πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας κηρύττοντας παντοῦ τὸν Ἐσταυρωμένο Χριστὸ καὶ ἰδρύνοντας μετὰ τὴ δύναμη τοῦ Κυρίου, χριστιανικὲς Ἐκκλησίες.

Συνεχίζοντας τὴν ἀποστολική του πορεία, ἐπισκέφθηκε πάλι τὴ Μακεδονία καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐστήριξε μετὰ τὸ κήρυγμά του καὶ μετὰ τὸ παράδειγμά του τὶς παλιὲς ἐκκλησίες καὶ ἴδρυσε νέες.

Κατόπι ξαναγύρισε στὰ Ἱεροσόλυμα, ἀφοῦ σταμάτησε γιὰ λίγο στὴν Ἔφεσο, ὅπου εἶχε εἰδοποιήσει καὶ τὸν περίμεναν οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Μ. Ἀσίας. Τοὺς ἔκαμε μιὰ ὠραία διδασκαλία, τοὺς ὑπενθύμισε τὰ ὑψηλὰ θρησκευτικὰ τους καθήκοντα καὶ τοὺς συνέστησε ὅτι γιὰ τὴ διάδοση καὶ τὴ στερέωση τοῦ χριστιανισμοῦ νὰ μὴ δειλιάσουν καὶ τὴ ζωὴ τους ἀκόμα νὰ θυσιάσουν.

Ἀφοῦ τοὺς ἀποχαιρέτισε μετὰ μεγάλη συγκίνηση, ἐξακολούθησε τὸ ταξίδι του κι ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ ἔφθασε στὰ Ἱεροσόλυμα.

Οἱ ἀπόστολοι μαζί με τοὺς χριστιανούς τῆς Ἱερουσαλήμ ὑποδέχθηκαν μετὰ χαρὰ τὸν Παῦλο καὶ μετὰ ἐξαιρετικὴ συγκίνηση ἄκουσαν πόσο εἶχε ξαπλωθεῖ, χάρη στὴ δύναμη τοῦ Ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ, ἡ χριστιανικὴ πίστη μετὰ τὸ κήρυγμά του καὶ μετὰ τοὺς ἀγῶνες του.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως τῆς Ἱερουσαλήμ μόλις ἔμαθαν τὸν ἐρ-

χομό τοῦ Παύλου ἀμέσως κατέστρωσαν σχέδιο νὰ τὸν ἔξοντώσουν. Γι' αὐτό, ὅταν ἔπειτα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες ἀνέβηκε ὁ Παῦλος στὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος γιὰ νὰ προσκυνήσῃ, πολλοὶ φανατισμένοι Ἑβραῖοι ὄρμησαν ἐναντίον του, τὸν ἔπιασαν καὶ τὸν ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὸ ναὸ μὲ τὸ σκοπὸ νὰ τὸν **δολοφονήσουν**.

Μὲ κόπο μεγάλο κατώρθωσε ὁ Ρωμαῖος φρούραρχος τοῦ ναοῦ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Ἑβραίων τὸν Ἀπόστολο καὶ νὰ τὸν κλείσῃ στὸ στρατῶνα. Ἀλλὰ καὶ στὸ στρατῶνα δὲν ἦταν ἀσφαλισμένος ὁ Παῦλος, γιατί οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν πάρει τὴν ἀπόφαση μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν σκοτώσουν.

Γι' αὐτὸ ὁ Ρωμαῖος διοικητὴς ἔστειλε τὸν Παῦλο στὴν Καισάρεια, στὸν ἡγεμόνα Φήλικα, ὁ ὁποῖος ἐκράτησε τὸν Ἀπόστολο στὴ φυλακὴ δύο χρόνια. Ἐπειτα ἦρθε νέος διοικητὴς στὴν Παλαιστίνη, ὁ Φῆστος.

Αὐτὸς γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Ἰουδαίους ἐσκόπευε νὰ τοὺς παραδώσῃ τὸν Παῦλο καὶ νὰ τὸν δικάσουν, ὅπως αὐτοὶ ἠθελαν. Ὁ Παῦλος ὅμως, ξέροντας τί τὸν περίμενε, ἂν δικαζόταν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, ἐξήτησε, σὰν Ρωμαῖος πολίτης πού ἦταν, νὰ σταλῇ στὴ Ρώμη καὶ νὰ δικαστῇ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν αὐτοκράτορα.

Μπῆκε, λοιπόν, στὸ πλοῖο, μαζί μὲ ἄλλους ὑποδίκους καὶ μὲ συνοδεία στρατιωτῶν, γιὰ τὴ Ρώμη. Στὸ ταξίδι ὑπέφεραν πολὺ ἀπὸ τρικυμία καὶ στὸ τέλος ἔσπασε καὶ τὸ τιμόνι τοῦ πλοίου. Ὅλοι οἱ ἐπιβάτες εἶχαν ἀπελπιστεῖ κι ἔτρεμαν ἀπὸ τὸ φόβο τους, ὁ Παῦλος ὅμως τοὺς ἐβεβαίωσε, ὅτι χάρις στὴ δύναμη καὶ στὴν προστασία τοῦ Κ.Η.Ι. Χριστοῦ, δὲν θὰ πάθῃ κανεὶς κακό.

Ἔτσι κι ἐγίνε. Σὲ λίγες μέρες τὸ πλοῖο ἔφθασε στὴ Μάλτα κι ὅλοι οἱ ἐπιβάτες σόθηκαν. Ἐκεῖ ἔμειναν τρεῖς μῆνες κι ὁ Παῦλος βροῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ διδάξῃ τὸ Χριστιανισμὸ στοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ. Ὅταν βροῆκαν πλοῖο ἔφυγαν γιὰ τὴ Ρώμη.

Οἱ χριστιανοὶ τῆς Ρώμης οἱ ὁποῖοι εἶχαν πληροφορηθῆ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Παύλου, ἔτρεξαν μὲ σεβασμὸ καὶ ἀγάπη νὰ τὸν προὔπαντήσουν κι ἐφρόντισαν ὥστε νὰ ἔχῃ κάθε καλοπέραση στὴ Ρώμη, μέχρι πού νὰ δικαστῇ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα. Ἀκόμα ἐφρόντισαν ὥστε νὰ μὴ μένη στὶς φυλακές, ἀλλὰ σὲ ξεχωριστὴ κατοικία.

Ἐκεῖ μαζεύονταν κάθε μέρα πλήθη κόσμου κι ἄκουαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἀποστόλου τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ.

Δύο χρόνια ἔμεινε στὴ Ρώμη ὁ Παῦλος. Στὸ διάστημα αὐτό, χιλιάδες Ρωμαῖοι, εὐγενεῖς ἄρχοντες καὶ ταπεινοὶ ἄνθρωποι, σοφοὶ καὶ ἀγράμματοι, ἐδέχθηκαν τὸ χριστιανισμό κι ἐνώθηκαν μὲ τοὺς ἄλλους χριστιανοὺς τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι, ἂν καὶ φυλακισμένος ὁ Παῦλος, ἐργάστηκε γιὰ τὸ Χριστό. Στὸ τέλος ἐδικάστηκε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα κι ἀθωώθηκε.

9. Τὸ μαρτύριο τοῦ Παύλου

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀφοῦ ἔμεινε ἐλεύθερος, ἐπιχείρησε καὶ νέα ἀποστολικὴ πορεία. Φεύγοντας ἀπὸ τὴ Ρώμη, ἐπισκέφθηκε πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ κατόπι τὴν Κρήτη.

Ἐκεῖ ἔκαμε ἐπίσκοπο τὸ βοηθὸ του Τίτον, ὁ ὁποῖος κατὰ γόταν ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ἐπειτα μαζιμὲ τὸν Τίτο ἦλθαν στὴ Ρώμη.

Ἀλλὰ ἡ κατάσταση στὴ Ρώμη τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ἦταν πολὺ ἀσχημὴ γιὰ τοὺς χριστιανούς. Ὁ αἰμοβόρος κι ἐγκληματικὸς αὐτοκράτορας Νέρωνας εἶχε ξεσηκώσει φοβερὸ διωγμὸ ἐναντίον τους. Οἱ χριστιανοί, ἀδιάφορο ἂν ἦσαν ἄντρες ἢ γυναῖκες καὶ χωρὶς καμμὴν αἰτία, πιάνονταν, ἐρίχνονταν στὶς φυλακές, ἐβασανίζονταν μὲ τὰ τρομερώτερα βασανιστήρια, ἐδίνονταν γιὰ τροφὴ στ' ἄγρια θηρία καὶ μὲ κάθε ἄλλο φρικτὸ τρόπο ἐθανατώνονταν.

Πιάστηκε, λοιπόν, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους χριστιανούς κι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὰ 67 μ. Χ. κι ἀφοῦ ὁμολόγησε τὸ Χριστό, ἀποκεφαλίστηκε ἀπὸ Ρωμαῖους στρατιῶτες.

Ἔτσι μὲ τὸ ἅγιο καὶ τίμιο αἷμα του ἐσφράγισε τὸ ἀποστολικὸ του ἔργο ὁ μεγάλος Ἀπόστολος. Ὑπῆρξε ἀληθινὰ μεγάλος καὶ ἀφοσιωμένος λάτρης τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ, θερμὸς καὶ ἀκούραστος ἀπόστολός του. Οἱ Ἀσιᾶτες κι Εὐρωπαῖοι σ' αὐτὸν ὀφείλουμε, περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἀποστόλους τὸ χριστιανισμὸ μας. Γι' αὐτὸ καὶ δίκαια ὠνομάστηκε Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἀποστολικοῦ του ἔργου γνωρίζουμε ἐμεῖς ὅτι ἔγραψε 14 ἐπιστολές: 1 πρὸς Ρωμαίους, 2 πρὸς Κο-

ρινθίους, 1 πρὸς Γαλάτας, 1 πρὸς Ἐφεσίους, 1 πρὸς Φιλιππησίους, 1 πρὸς Κολοσσαεῖς, 2 πρὸς Θεσσαλονικεῖς, 2 πρὸς Τιμόθεον, 1 πρὸς Τίτον, 1 πρὸς Φιλήμονα καὶ 1 πρὸς Ἑβραίους.

Τὸ ἔργο τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἐπέτυχε, γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸν τιμᾶ ἑξαιρετικὰ καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 29 Ἰουνίου μαζί με τὸν ἀπόστολο Πέτρο.

Τὴν ἡμέρα τοῦ γιορτασμοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀπολυτίκιο, ποὺ θὰ τὸ μάθουμε ὅταν μιλήσουμε γιὰ τὸν ἀπόστολο Πέτρο, ψάλλεται καὶ τὸ παρακάτω τροπάριο :

«Τῶν Ἐθνῶν τὸν Ἀπόστολον, τὸν σοφώτατον, καὶ τιμώτατον σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Χριστοῦ. Σὲ γεραίρει ἡ σφραγὶς ἀποστολῆς τῆς σῆς. Παῦλε Κορίνθου, ὁ πατήρ καὶ τὸ καύχημα αὐτῆς καὶ ρύστης καὶ πολιοῦχος, ἱκετεύων Χριστὸν μὴ παύου πάντας γενέσθαι μιμηταὶ σου ἡμᾶς». Δηλαδή :

«Ἐσένα, ποὺ εἶσαι ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν ὁ σοφώτατος, καὶ τὸ τιμώτατον ὄργανον γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῆς πίστεως ποὺ σὲ διάλεξε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ἔσένα τιμᾶ ἑξαιρετικὰ ἡ ἐκκλησία τῆς Κορίνθου, ποὺ ὁ ἴδιος ὠνόμασε σφραγίδα τῆς ἀποστολῆς σου (δηλαδή ἀπόδειξη τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἀποστολικοῦ σου ἔργου). Παῦλε, σὺ ποὺ εἶσαι ὁ πνευματικὸς πατέρας τῆς Κορίνθου καὶ τὸ καύχημά της καὶ ὁ προστάτης καὶ πολιοῦχος της, μὴ παύης ἀπὸ τοῦ νὰ παρακαλῆς τὸ Χριστὸ ν' ἀκολουθήσουμε ὅλοι ἡμεῖς τὸ παραδειγματὸ σου».

Ἀνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις.

- 1) Ποιὰ ἡ δράση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου προτοῦ γίνῃ Χριστιανός ;
- 2) Πῶς ἔγινε ὁπαδὸς τοῦ Χριστοῦ ;
- 3) Ποῦ ἐκήρυξε πρῶτα τὸν Χριστὸν ὁ Παῦλος ;
- 4) Τί ἔπαθε στοὺς Φιλίππους ;
- 5) Τί παρακίνησε τὸν Παῦλο νὰ μιλήσῃ στοὺς Ἀθηναίους ;
- 6) Σὲ ποιὰ ἀπ' ὅλες τὶς πόλεις τῆς Ἑλλάδας εἶχε μεγαλύτερη ἐπιτυχία τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου ;
- 7) Ποῦ καὶ πότε ἐμαρτύρησε ὁ μέγας Ἀπόστολος ;

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

1. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

(Εὐαγ. Ματθ. Κεφ. Δ' στιχ. 18, Κεφ. Ι' στιχ. 2, Κεφ. ΙΖ' στιχ. 69 - 75, Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. Β' στ. 14 - 41, Κεφ. Γ' 1 - 16, Κεφ. Θ' στιχ. 32 - 42)

Ὁ Πέτρος γεννήθηκε στὴ Βηθθαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας κι ἦταν ψαράς στὴ λίμνη τῆς Γεννησαρέτ μαζί μὲ τὸν πατέρα του Ἰω- νᾶ καὶ τὸν ἀδελφὸ του Ἀνδρέα καὶ λεγόταν Σίμων.

Καρδιά ἀπλῆ, ἐνθουσιώδης καὶ γεμάτη ἀπὸ ἀγάπη καὶ πί- στη στὸ Θεό, εἶχε ἀκούσει στὴν ἀρχὴ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία.

Ἐκεῖ κοντὰ στὴ λίμνη τῆς Γεννησαρέτ, πού περπατοῦσε μιὰ μέρα ὁ Χριστός, εἶδε τὰ δύο ἀδέλφια πού ψάρευαν καὶ τοὺς εἶπε :

— «Ἐλάτε νὰ σᾶς κάμω ἄλιεῖς ἀνθρώπων».

Ἀπὸ τότε ἄφησαν τὰ δί- κτυα κι ἀκολούθησαν τὸν Κύριο.

Ὁ Πέτρος ἔγινε ὁ πιὸ θερ- μὸς μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν κάποτε ὁ Χριστός ρώ-

τησε τοὺς μαθητῆς του τί πιστεύουν γι' Αὐτὸν ὅτι εἶναι, ὁ Πέ- τρος μὲ ὅλη του τὴν καρδιά εἶπε :

— Σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου.

Ὁ Χριστὸς εὐχαριστήθηκε γιὰ τὴν πίστη του καὶ τοῦ εἶπε :

— Σὺ εἶσαι **Κηφᾶς** (Πέτρος) κι ἐπάνω σ' αὐτὴ τὴν πέτρα (στὴν πίστη σου δηλαδὴ) θὰ οἰκοδομήσω τὴν Ἐκκλησία μου.

Ὁ Χριστὸς ὀνομάζει τὸν Σίμωνα, Κηφᾶ, δηλαδὴ Πέτρον, γιὰ νὰ δείξει ὅτι ἡ πίστη τοῦ Σίμωνα εἶναι στερεὴ σὰν τὴν πέ- τρα. Ἀπὸ τότε ὁ Σίμων ἀναφέρεται πιά στὰ εὐαγγέλια τῶν εὐαγγελιστῶν μὲ τὸ ὄνομα «Πέτρος» ἢτοι βράχος.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος

Κι ὅμως τὴ βραδυνὰ πού εἶχε συλληφθεῖ ὁ Κύριος, ὁ Πέτρος τὸν ἀπαρηθήκε τρεῖς φορές, ὅπως ξέρομε ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἴσως γιὰ νὰ φανῆ ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία.

Μετὰ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἦταν ὁ πρῶτος πού μίλησε στοὺς Ἰουδαίους γιὰ τὸ Χριστὸ κι ἔκαμε νὰ πιστέψουν τρεῖς χιλιάδες.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἴδρουση τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὁ Πέτρος ἐργάστηκε μὲ ζῆλο καὶ αὐταπάρνηση γιὰ τὸ Χριστὸ στὴν Παλαιστίνη καὶ σ' ἄλλες χώρες.

Τὸ κήρυγμά του ἦταν γεμᾶτο πίστη κι ἐνθουσιασμό. Πολλὰ θαύματα εἶχε κάμει κι ἀν' ἡμέσά τους ξεχωρίζουν τὰ τρία παρακάτω :

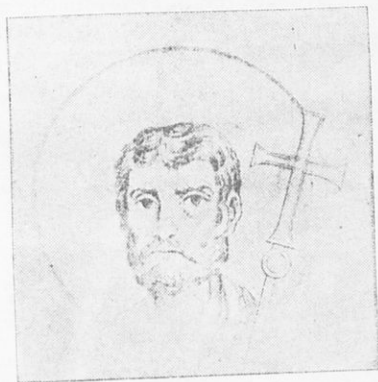
Ἀνέβαινε μὰ μέρα μὰζὶ μὲ τὸν Ἰωάννη στὸ Ἱερὸ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς καὶ στὴν Ὁραία Πύλη τοῦ Ἱεροῦ καθόταν ἕνας ἀπὸ γεννητῆς ζωλὸς ζητώντας ἐλεημοσύνη. Αὐτὸς βλέποντας τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη τοὺς ἐζήτησε ἐλεημοσύνη. Κι ὁ Πέτρος τοῦ εἶπε :

«Χρήματα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω, ἀλλὰ ὅ,τι ἔχω, αὐτὸ σοῦ δίνω. Στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, σοῦ λέγω σήκω καὶ περπάτα». Καὶ πιάνοντάς τον ἀπὸ τὸ δεξιὸ χέρι τὸν ἐσήκωσε' κι ἐκεῖνος στάθηκε ὄρθιος' κι ἄρχισε νὰ περπατᾷ.

Ὅσοι τὸν εἶδαν ἐθαύμασαν καὶ βλέποντας ὁ Πέτρος τὸν κόσμον νὰ ἀπορῆ, τοὺς λέει :

— Ἄνδρες Ἰσραηλῖτες τί θαυμάζετε γι' αὐτὸ καὶ τί μᾶς κοιτάζετε σὰν νὰ κάναμε κάτι μὲ τὴ δική μας δύναμη; Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν ὁποῖον σεῖς ἐσταυρώσατε κι ἐθανατώσατε αὐτὸς ἐχάρισε τὴν υἰγεία του στὸν ζωλό, πού εἶδατε προηγουμένως.

Κάποτε κατέβηκε στὴ Λύδδα νὰ δῆ τοὺς ἀδελφοὺς Χριστια-

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος

νους και βρήκε έναν άνθρωπο παραλυτικόν, ὀκτὼ χρόνια στὸ κρεβάτι, τὸν Αἰνέα. Τότε τοῦ εἶπε ὁ Πέτρος.

— «Αἰνέα, σὲ γιαιτρεύει ὁ Ἰησοῦς Χριστός! Σήκω και στῶσε τὸ κρεβάτι σου».

Ἔοσοι τὸν εἶδαν νὰ σηκώνεται ἐθαύμασαν και ἐπίστεψαν στὸν Κύριο.

Στὴν Ἰόππη ἔμενε μιὰ μαθήτρια, ἡ Ταβιθά ἢ Δορκὰς ὅπως λέγεται στὰ Ἑλληνικά. Αὐτὴ ἔκανε πάντα καλὰ ἔργα. Ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες πού ὁ Πέτρος βρισκόταν στὴ Λύδδα πέθανε ἡ Ταβιθά και ἔστειλαν ἀνθρώπους νὰ τὸν φέρουν στὴν Ἰόππη. Μόλις ἔφθασε ἐκεῖ τὸν ἀνέβασαν στὸ σπῆτι, ὅπου εἶχαν τοποθετήσει τὴ νεκρὴ Ταβιθά.

Ὁ Πέτρος ἀφοῦ ἔβγαλε ὄλους ἔξω, γονάτισε και προσευχήθηκε. Ἐπειτα γυρίζοντας πρὸς τὴ νεκρά, εἶπε:

— Ταβιθά, σήκω ἐπάνω!

Ἡ Ταβιθά ἀνοιξε τὰ μάτια και ὁ Πέτρος τῆς ἔδωσε τὸ χέρι και σηκώθηκε. Ἐπειτα ἐφώνησε τοὺς χριστιανούς και τοὺς ἔδωσε ζωντανὴ τὴν Ταβιθά. Τὸ θαῦμα ἔγινε γνωστὸ σ' ὅλη τὴν Ἰόππη και πολλοὶ ἐπίστεψαν στὸν Κύριο.

Μὲ τὴ διδασκαλία και τὰ θαύματά του ἔφερε πολλοὺς ἀνθρώπους στὸ Χριστιανισμό, γι' αὐτὸ και οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ἱερουσαλήμ τὸν ἐκνήγησαν και δυὸ φορὲς τὸν ἔκλεισαν στὴ φυλακή, μία μὲ ὄλους τοὺς ἀποστόλους και μία μόνον του, ἀλλὰ και στίς δυὸ φορὲς ἄγγελος Κυρίου τὸν ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ δεσμά.

Ὁ Πέτρος ἐκήρυξε τὸ Χριστὸ και στίς πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας και κατόπι ἦλθε στὴ Ρώμη. Ἐκεῖ ἐργάστηκε πολὺ γιὰ τὴ διάδοση και τὴ στερέωση τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, ἀλλὰ στὸ διωγμὸ τοῦ Νέρωνα πιάστηκε και μαρτύρησε μὲ σταυρικὸ θάνατο, γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Πέτρος ἔγραψε δύο ἐπιστολὲς στοὺς Χριστιανούς τῆς Μ. Ἀσίας, γνωστὲς μέχρι σήμερα μὲ τὸ ὄνομα «Καθολικὲς ἐπιστολὲς τοῦ Πέτρου». Στίς ἐπιστολὲς αὐτὲς παρακινεῖ τοὺς χριστιανούς νὰ μένουν ἀκλόνητοι στὴ χριστιανικὴ πίστη και ἀρετὴ.

Ἡ ἐκκλησία μας τιμᾷ ἐξαιρετικὰ τὸν ἀπόστολο Πέτρο ὡς κορυφαῖον και γιορτάζει τὴ μνήμη του μαζί μὲ τὸν ἀπόστολο Παῦλο στίς 29 Ἰουνίου και ψάλλεται τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιο:

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλοι, τῷ Δεσπότῃ τῶν ὄλων πρεσβεύσατε, εἰρήνην τῇ Οἰκουμένην δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».
 Δηλαδή.

Σεῖς ποὺ ἔχετε τὴν πρώτη θέση ἀνάμεσα στοὺς ἀποστόλους, σεῖς ποὺ εἶστε διδάσκαλοι ὄλου τοῦ κόσμου, παρακαλέσατε τὸν Κύριον ὄλου τοῦ κόσμου, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, νὰ χαρίσῃ εἰρήνην σ' ὄλο τὸν κόσμο καὶ στὶς ψυχές μας τὴ μεγάλη του ἐλεημοσύνη (δηλαδή τὴ συχώρεση τῶν ἁμαρτιῶν μας).

2. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας

(Εὐαγγ. Ματθ. Κεφ. Δ' στιχ. 18)

Ὁ πρῶτος, ποὺ κάλεσε κοντά του ὁ Κ.Η.Ι. Χριστός, γὰρ νὰ γίνῃ μαθητὴς του, ἦταν ὁ Ἀνδρέας, γι' αὐτὸ λέγεται καὶ Πρωτόκλητος. Ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου καὶ μαζί ψάρευαν στὴ λίμνη τῆς Γεννησσαρέτ. Ὑπῆρξε στὴν ἀρχὴ μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη Βαπτιστῆ, ἀλλ' ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ τὸν ἐκάλεσε κοντά του ὁ Κύριος, τὸν ἀκαλούθησε κι ἔμεινε μαζί του ὄλο τὸ διάστημα, μέχρι τοῦ σταυρικοῦ του θανάτου.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐπισκέφθηκε τὴ Μ. Ἀσία, τὸν Πόντο, τὴ Θράκη καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐκήρυξε τὸ Χριστιανισμό. Στὸ Βυζάντιο ἴδρυσε τὴν πρώτη Χριστιανικὴ ἐκκλησία.

Ἡ παράδοση λέει ὅτι στὴν Πάτρα ἐσταυρώθηκε καὶ πέθανε γιὰ τὸ Χριστό, γι' αὐτὸ καὶ οἱ Πατρινοὶ τὸν τιμοῦν ἰδιαίτερα, τοῦ ἔκτισαν μεγάλο καὶ ὄρατο ναὸ καὶ τὸν θεωροῦν προστατὴ τῆς πόλης τους.

Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 30 Νοεμβρίου καὶ ψάλλει τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιο :

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος, τὸν Δεσπότην τῶν ὄλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε, εἰρήνην τῇ Οἰκουμένην δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».
 Δηλαδή:

«Σὰν πρωτόκλητος ποὺ εἶσαι ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους καὶ ἀδελφὸς τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, Πέτρου, παρακαλεῖ, Ἅγιε Ἀνδρέα, τὸν Κύριο ὄλου τοῦ κόσμου, νὰ χαρίσῃ

στον κόσμο την ειρήνη και στις ψυχές μας τὴ μεγάλη του ἐλεημοσύνη (νὰ συχωρέση τὶς ἁμαρτίες μας)».

3. Ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς

Ὁ Λουκᾶς γεννήθηκε στὴν ἐλληνικὴ πόλη Ἀντιόχεια ἀπὸ γονεῖς εἰδωλολάτρεις κι ἐξασκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γιατροῦ, ἀγαποῦσε ὅμως τὴ ζωγραφικὴ, γι' αὐτὸ ἐζωγράφιζε πολλὰ ἱερὰ πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του καὶ μάλιστα τὴ Θεοτόκο.

Ὅταν ἄκουσε τὸν Παῦλο νὰ κηρύττει στὴν Ἀντιόχεια, ἐνθουσιάστηκε μὲ τὴ νέα Θρησκεία κι ἀπὸ τότε ἀκολούθησε τὸν Παῦλο κι ἔγινε ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ στενοὺς συνεργάτες καὶ βοηθοὺς τοῦ ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν.

Μετὰ τὸ μαρτυρικὸ θάνατο τοῦ Παύλου, ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση ἀναφέρει ὅτι ὁ Λουκᾶς ἐκήρυξε τὸ Χριστὸ στὴν Ἑλλάδα κι ἐμαρτύρησε στὴ Θήβα.

Ὁ Λουκᾶς ἔγραψε δύο βιβλία: Τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιο ὅπου ἐξιστορεῖ τὴ Ζωή, τὴ διδασκαλία καὶ τὰ θαύματα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μέχρι καὶ τὴν ἀνάληψή Του, ὅπως τ' ἄκουσε ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο καὶ 2) Τὶς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἐξιστορεῖ τὸ κήρυγμα καὶ τοὺς ἀγῶνες τῶν Ἀποστόλων, ἰδιαίτερα τοῦ Πέτρου καὶ Παύλου, γιὰ τὴ διάδοση καὶ τὴ στερέωση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἡ ἐκκλησία ὠνόμασε τὸ Λουκᾶ Ἀπόστολο καὶ Εὐαγγελιστὴ καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 18 Ὀκτωβρίου.

4. Ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.

(Εὐαγ. Ματθ. Κεφ. Δ' στίχ. 21-22 Κεφ. ΙΖ' στίχ. 1)

Τρεῖς ἦσαν οἱ μαθητὲς πὸν ἀγαποῦσε περισσότερο ὁ Χριστός. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν τριῶν ἦταν κι ὁ Ἰωάννης. Ἦταν ἀδελφὸς τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου, γιοῦς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ κατὰ γόταν ἀπὸ τὴ Γαλιλαία.

Ἦταν ψαράς στὴ λίμνη τῆς Γεννησαρέτ κι ἐκεῖ τὸν εἶδε ὁ Κύριος μαζί μὲ τὸν Ἰάκωβο, ὅταν τὸν ἐκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσει.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἀκολούθησε τὸν Κύριο μέχρι καὶ

τὸ Γολγοθᾶ, ὅπου ὁ Χριστὸς τοῦ ἐμπιστεύθηκε τὴν προστασία τῆς Ἁγίας του Μητέρας, τῆς Θεοτόκου.

Ἡ καρδιά τοῦ Ἰωάννη ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἀγνὴ καὶ ἀδόλη ἀγάπη πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Μετὰ τὴν Πεντηκοστή ἔζησε ἀρκετὰ χρόνια στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐδίδαξε τὸ Χριστὸ στὴν Ἰουδαία καὶ στὴν Παλαιστίνη. Ἐπειτα πῆγε στὴ Μ. Ἀσία καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἐφεσο καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια ἐκήρυττε τὸ Χριστό, ἴδρυσε νέες ἐκκλησίες καὶ ἐστήριξε τὴν πίστι αὐτοῦ Χριστιανοῦς.

Κατὰ τὸ διωγμὸ ποὺ ἔγινε στὰ 97 μ. Χ. στὴν ἐποχὴ τοῦ Δομιτιανοῦ, πιάστηκε ὁ Ἰωάννης καὶ ἐξορίστηκε στὴν Πάτιο, ὅπου, ἀφοῦ φωτίστηκε ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἔγραψε τὴν «Ἀποκάλυψη», μὲ τὴν ὁποία προλέγει ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς θὰ διαδοθῆ σ' ὅλο τὸν κόσμον κι ὅτι στὸ τέλος θὰ θριαμβεύσῃ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν ἀφέθηκε ἐλεύθερος, ξαναγύρισε στὴν Ἐφεσο, ὅπου μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο καὶ ἐνθουσιασμὸ συνέχισε τὸ ἀποστολικό του ἔργο. Τότε ἔγραψε καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, καθὼς καὶ τρεῖς καθολικὲς ἐπιστολές.

Πάντα συμβούλευε τοὺς Χριστιανοὺς: «Τέκνα μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Ἀπέθανε σὲ ἡλικία ἑκατὸ χρόνων.

5. Οἱ ὑπόλοιποι Ἀπόστολοι.

(Εὐαγ. Ματθ. Κεφ. Δ' στιχ. 18-23, Κεφ. Ι' στιχ. 1-40, Εὐαγ. Μαρκ. Κεφ. Α' στιχ. 16-20, Κεφ. Γ' στιχ. 13-19, Εὐαγ. Λουκᾶ καὶ καὶ Εὐαγ. Ἰωάννου).

Γιὰ τοὺς ὑπόλοιπους ἀποστόλους, ἡ Ἁγία Γραφή ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Ὁ **Ἰάκωβος**, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννη, ἀκολούθησε τὸν Κύριο καὶ ἔγινε πιστὸς ἀπόστολός του. Ἐδίδαξε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ πέθανε ἀπὸ μαρτυρικό θάνατο στὰ 44 μ. Χ.

Ὁ **Φίλιππος** ἐκήρυξε τὸ Χριστὸ στὴ Μ. Ἀσία καὶ προπαντὸς στὴ Φρυγία, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησε.

Ὁ **Ναθαναὴλ** ἢ **Βαρθολομαῖος** ἐκήρυξε στὶς Ἰνδίες, ὅπου ἴδρυσε πολλὰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας.

Ὁ **Θωμᾶς** ἐκήρυξε σὲ διάφορες χῶρες τῆς Ἀσίας καὶ ιδιαίτερα στὴν Περσία.

Ὁ **Ματθαῖος** ἐκήρυξε στὴν Αἰθιοπία. Ἐγραψε καὶ τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιο, στὴν ἄραμαϊκὴ γλῶσσα.

Ὁ **Σίμων ὁ Κανανίτης** ἐκήρυξε στὴν Ἀφρική.

Οἱ **ἀδελφότητες** **Ἰάκωβος** καὶ **Ἰούδας** ἐργάστηκαν πολὺ γιὰ τὴ Χριστιανικὴ πίστη. Ἦσαν παιδιὰ τοῦ Ἰωσήφ, κι ὅπως ξέρουμε ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη στὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος ἦταν ἄνδρας σεμνὸς καὶ ἠθικός, εἶχαν ἐμπιστευθῆ τὴν Θεοτόκο νὰ τὴν προστατεύη. Ὁ κόσμος πού τοὺς ἔβλεπε στὴ Ναζαρέτ νὰ μένουν μαζί μὲ τὸν Ἰησοῦ τοὺς ἐνόμιζε ἀδελφούς Του. Γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία «**Ἀδελφότητες**».

Μετὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου ἐπίστεψαν θεομὰ κι ἐγιναν κήρυκες καὶ ἀπόστολοί του.

Ὁ Ἰάκωβος ἔγινε πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐγραψε μία ἐπιστολὴ πρὸς ὅλους τοὺς χριστιανούς, ἡ ὁποία λέγεται «Καθολικὴ Ἐπιστολὴ». Ἐπίσης ἔγραψε καὶ τὴν λειτουργία, ἡ ὁποία κρατᾷ πολλές ὥρες καὶ σήμερα μόνο τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης του τελεῖται σὲ ὀρισμένους ναοὺς τῆς πατρίδας μας.

Ὁ Ἰάκωβος ἐμαρτύρησε στὰ 62 μ.Χ. στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ πέθανε ἀπὸ λιθοβολισμό. Τὴν μνήμη του τὴν γιορτάζουμε στὶς 23 Ὀκτωβρίου.

Ὁ **Ἰούδας** ἐκήρυξε τὸ Χριστὸ στὴν Παλαιστίνη καὶ σ' ἄλλες χῶρες. Ἐγραψε μία καθολικὴ ἐπιστολὴ καὶ πέθανε ἀπὸ μαρτυρικὸ θάνατο.

Ἀπόστολος κι **Εὐαγγελιστὴς** ὀνομάστηκε κι ὁ **Μάρκος**, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνει μαθητὴς καὶ βοηθὸς τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Πέτρου. Ἐκήρυξε στὴν Αἴγυπτο καὶ ἴδρυσεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ἐγραψε τὸ «κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιο» καὶ πέθανε ἀπὸ μαρτυρικὸ θάνατο.

Ἡ Ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καθώρισε γιὰ καθένα Ἀπόστολο καὶ Εὐαγγελιστὴ ιδιαίτερη γιορτὴ, ὅλους ὅμως μαζί τοὺς Ἀποστόλους γιορτάζει στὶς 30 Ἰουνίου, ὅποτε ψάλλεται καὶ τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιον :

«Ἀπόστολοι ἅγιοι, πρεσβεύσατε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν παράσχη ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν». Δηλαδή:

Ἄγιοι Ἀπόστολοι, παρακαλέσατε τὸν φιλέυπλαχνο Θεό, νὰ συχωρέσῃ τὶς ἁμαρτίες τῶν ψυχῶν μας.

Ἀνακεφαλαιωτικές ἐρωτήσεις.

1) Ποιὰ ἦταν ἡ Ἀποστολικὴ δράση καὶ τὰ θαύματα τοῦ Πέτρου;

2) Ποῦ ἐδίδαξε ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας καὶ ποῦ ἐμαρτύρησε;

3) Ποιὸ ἔργο ἔγραψε ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς;

4) Ποιὰ ἔργα ἔγραψε ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης;

5) Ποῦ ἐδίδαξαν οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος, Φίλιππος, Ναθαναήλ, Θωμᾶς, Ματθαῖος, Σίμων, Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας;

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

1. Ὁ κλῆρος.

Ὅσο ζοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι, εἶχαν αὐτοὶ τὴν ἀνώτατη διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας. (Σημ. Ἐκκλησία ὅταν λέμε ἔννοοῦμε τὸ σύνολο τῶν χριστιανῶν καὶ ὄχι τὸ οἶκημα τοῦ ναοῦ).

Ἐγύριζαν, λοιπόν, οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, ἐκήρυτταν τὸ Χριστό, ἵδρυναν χριστιανικὰς ἐκκλησίας καὶ σὲ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὰς ὄριζαν σὺν προϋσταμένους ἡθικοὺς καὶ εὐσεβεῖς ἄντρες.

Οἱ ἄντρες αὐτοὶ συνέχιζαν στὴν Ἐκκλησία πού τοὺς εἶχαν ἐμπιστευθῆ οἱ ἀπόστολοι, τὸ ἔργο τῶν ἀποστόλων: Ἐκήρυτταν καὶ αὐτοὶ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, ἐτελοῦσαν τὰ μυστήρια καὶ φρόντιζαν γενικὰ γιὰ τοὺς Χριστιανούς, μὲ μιὰ λέξη, *ἐποίμεναν*, διοικοῦσαν τὴν ἐκκλησία.

Αὐτοὶ ἐλέγονταν *πρεσβύτεροι* (ἱερεῖς) καὶ ὁ προϋστάμενός τους *Ἐπίσκοπος* (ἀρχιερέας).

Στὰ πρῶτα κεφάλαια τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἶδαμε ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἐχειροτόνησαν ἑπτὰ θεοσεβομένους ἄντρες—

τοὺς διακόνους—, οἱ ὅποιοι βοηθοῦσαν τοὺς ἀποστόλους στὰ συσσίτια, στὶς διανομὲς καὶ στὸ κήρυγμα.

Ἐπίσης οἱ ἀπόστολοι ἀνάδειξαν τὸν Ἰάκωβο τὸν ἀδελφὸ-θεο, Ἐπίσκοπο τῆς Ἱερουσαλήμ.

Οἱ ἀπόστολοι, λοιπόν, ἐχειροτονοῦσαν Ἐπισκόπους, Πρεσβυτέρους καὶ διακόνους σὲ κάθε Ἐκκλησία, ποὺ ἴδρυσαν καὶ σ' αὐτοὺς ἐμπιστεύονταν τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἔργου τους. Οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Διάκονοι ἀποτελοῦσαν τὸν Κλήρο.

Οἱ Κληρικοὶ εἶχαν ἔργο νὰ κυβερνοῦν τὴν Ἐκκλησία. Οἱ Ἐπίσκοποι ἦσαν οἱ προϊστάμενοι κάθε ἐκκλησίας καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων. Ἐτελοῦσαν τὰ μυστήρια, ἐκήρυτταν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, βοηθούμενοι ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους.

Στὴν ἀρχαία ἐκκλησία, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς διακόνους, ὑπῆρχαν καὶ γυναῖκες διακόνισσες. Αὐτὲς συναναστρέφονταν τὶς γυναῖκες καὶ τὶς τραβοῦσαν πρὸς τὸν Χριστιανισμό, ἐπισκέπτονταν κι' ἐστήριζαν τὴν πίστι τῶν γυναικῶν, ποὺ μαρτυροῦσαν γιὰ τὸ Χριστό, ἐπιστατοῦσαν στοὺς γυναικωνῖτες τῆς Ἐκκλησίας, παρευρίσκονταν στὴ βάλπιση τῶν γυναικῶν καὶ καθοδηγοῦσαν τὶς νεαρὲς χριστιανὲς παρθένες, τὶς ὁποῖες ἐδίδασκαν ἰδιαιτέρως.

2. Σύνοδοι

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. ΙΕ' στιχ. 4-30)

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἴδρυσης τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ὅσες φορὲς παρουσιαζόταν κανένα σπουδαῖο ζήτημα, μαζεύονταν οἱ Ἀπόστολοι κι' ἀφοῦ παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς στείλῃ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ νὰ τοὺς φωτίσῃ, συζητοῦσαν τὸ ζήτημα αὐτό, ἔλεγε ὁ καθένας τὴ γνώμη του καὶ κατόπι, μένοντας σύμφωνοι ὅλοι μαζί, ἐλάμβαναν ἀπόφαση. Αὐτὲς οἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀποστόλων ὀνομάζονται Ἀποστολικὲς σύνοδοι. Σ' αὐτὲς οἱ Ἀπόστολοι συζητώντας διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, ἔγραφαν καὶ τοὺς λεγόμενους ἀποστολικούς κανόνες.

Στὶς πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὁ Λουκᾶς διηγεῖται τὴν πρώτη ἀποστολικὴ σύνοδο στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου πάρθηκαν ὀρισμένες

αποφάσεις υποχρεωτικές για όλη την Ἐκκλησία. Τότε παρουσιάστηκε ἕνα σοβαρὸ ζήτημα, ἂν δηλαδή οἱ εἰδωλολάτρες ποὺ ἔγιναν χριστιανοί, ἔπρεπε νὰ τηροῦν τὸν Μωσαϊκὸ Νόμο.

Μαζεύτηκαν οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἔπειτα ἀπὸ συζητήσεις ἀποφάσισαν ὅτι ἡ περιτομὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβληθῆ, ἀλλὰ μόνον ὅτι οἱ εἰδωλολάτρες ποὺ ἔγιναν χριστιανοί πρέπει νὰ ἀποφεύγουν νὰ τρώγουν ἀπὸ τὶς θυσίες τῶν εἰδώλων κτλ.

Τὴν γραπτὴ τους ἀπόφαση αὐτὴ τὴν ἔκαμαν γνωστὴ ἀμέσως στοὺς χριστιανοὺς μὲ ἐπιστολὴν ποὺ τὴν ἔστειλαν μὲ τοὺς Βαρνάβα, Παῦλο, Ἰούδα (τὸν Βαρσαβᾶ) καὶ Σίλα.

Τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων ἀκολούθησαν καὶ οἱ διάδοχοί τους, οἱ Ἐπίσκοποι. Ὄταν ἐπρόκειτο νὰ λύσουν κανένα σοβαρὸ ἐκκλησιαστικὸ ζήτημα, μαζεύονταν στὴν κεντρικώτερη πόλη. Ἐκεῖ, ἀφοῦ παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς στείλῃ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα γιὰ νὰ τοὺς φωτίσῃ, ἔλεγε ὁ καθένας τὴ γνώμη του, σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. Καὶ μόνον ὅταν ἔμεναν ὅλοι ἀπόλυτα σύμφωνοι, ἔπαιρναν διαφορὰς ἀποφάσεις. Οἱ συγκεντρώσεις αὐτὲς τῶν Ἐπισκόπων λέγονται Σύνοδοι.

Μὲ τὸν καιρὸ ἐπεκράτησε ἡ συνήθεια νὰ συνέρχονται τακτικὰ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο οἱ Ἐπίσκοποι καθὲ ἐπαρχίας, στὴν πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἢ ὁποία λεγόταν Μητροπολις. Οἱ σύνοδοι αὐτὲς ἐλέγονταν τοπικὲς, ἢ ἐπαρχιακὲς. Σ' αὐτὲς συζητοῦνταν τὰ σπουδαιότερα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ μὲ τὴ χάρη καὶ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπαιρνονταν ἀποφάσεις, οἱ ὁποῖες ἦσαν υποχρεωτικὲς γιὰ ὅλους τοὺς ἐπισκόπους τῆς περιφερείας ἐκείνης.

3. Μητροπολίτες - Πατριάρχες

Πρόεδρος τῶν τοπικῶν, ἢ ἐπαρχιακῶν συνόδων ἦταν πάντοτε ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐλεγόταν Μητροπολίτης.

Μὲ τὸν καιρὸ οἱ Μητροπολίτες ἐπῆραν τιμητικὴ θέσιν ἀνάμεσα στοὺς ἐπισκόπους τῆς ἴδιας ἐπαρχίας. Ὅσοι μητροπολίτες δικοῦσαν Ἐκκλησίες, τὶς ὁποῖες ἴδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι, ἢ εἰ-

χαν τὴν ἔδρα τοὺς στίς πρωτεύουσες γενικῶν διοικήσεων, ἐπῆραν τιμητικὴ θέσῃ ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους μητροπολίτες καὶ ὠνομάσθησαν Ἀρχιεπίσκοποι, ἢ Πατριάρχες.

Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου πέντε μητροπολίτες ἐπῆραν τὸν τίτλο τοῦ Πατριάρχου: Τῆς Ρώμης, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἀπὸ τοὺς πέντε πατριάρχες πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν ἐρχόταν ὁ Πατριάρχης τῆς Ρώμης, ὁ ὁποῖος εἶχε πάρει τὸν τίτλο τοῦ Πάπα. Λέμε ὅτι ὁ Πατριάρχης τῆς Ρώμης ἐρχότανε πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν, γιατί ἡ Ρώμη ἦταν ἡ πρώτη πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Τὴν τιμητικὴ αὐτὴ τάξιν παρεξήγησαν οἱ Πάπες.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὅμως πού, ὅπως θὰ διηγηθοῦμε στὸ σχετικὸ κεφάλαιο, ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία ἀποσχίστηκε ἀπὸ τὴν ἄλλη Ἐκκλησία, πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν ἔγινε ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ὠνομάστηκε Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἔτσι ἐπεκράτησε στὴν Ἐκκλησίᾳ τὸ Πατριαρχικὸ σύστημα. Οἱ πατριάρχες κυβερνοῦν τίς Ἐκκλησίες τῆς περιφερείας τους, περιστοιχιζόμενοι καὶ συμβουλευόμενοι ἀπὸ μιὰ Σύνοδο ἀπὸ Ἀρχιερεῖς.

Καὶ οἱ Πατριάρχες καὶ οἱ Μητροπολίτες, μόνον τιμητικὰ προηγοῦνται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐπίσκοπους. Ὅλοι εἶναι ἐπίσκοποι καὶ καθέννας κυβερνάει τὴν Ἐκκλησίᾳ του, χωρὶς νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνει στὴ διοίκηση ἄλλου ἐπίσκοπου. Μόνον στίς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων ὀφείλει κάθε ἐπίσκοπος νὰ ὑπακούη.

4. Ἀποστολικές Ἐκκλησίες

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. Β' στιχ. 41, Κεφ. Δ' στιχ. 4, Κεφ. Η' στιχ. 1, Κεφ. Θ' στιχ. 31)

Ἀποστολικές ἐκκλησίες λέγονται ἐκεῖνες πού ἵδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι ἢ οἱ συνεργάτες τῶν Ἀποστόλων. Ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια οἱ χριστιανοὶ τιμοῦσαν ἰδιαιτέρα τίς ἀποστολικές ἐκκλησίες καὶ τίς ἐσέβονταν γιατί εἶχαν τὴ γνώμη, καὶ πολὺ δίκαια, ὅτι αὐτὲς ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ἦταν περισσότερο ζωηρή.

Ὅσοι μαθητὲς τῶν ἀποστόλων ἐχειροτονήθησαν ἐπίσκοποι

τῶν ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἔγραψαν ἐκκλησιαστικά συγγράμματα, ὠνομάστηκαν Ἀποστολικοὶ Πατέρες.

Οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες κατεῖχαν ἐξαιρετικὴ θέσιν στὴν ἐκκλησία καὶ τὰ συγγράμματά τους ἐδιαβάζονταν ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς μὲ μεγάλη εὐλάβεια.

Οἱ σπουδαιότεροι ἀπὸ τοὺς Ἀποστολικούς Πατέρες εἶναι: Κλήμης ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης, Ἰγνάτιος ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, Παπίας ὁ ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως, Πολύκαρπος ὁ ἐπίσκοπος Σμύρνης, ὁ Ἐρμᾶς καὶ ὁ Βαρνάβας.

Αὐτοὶ ἔζησαν **κα ἀφοσιώθησαν** στὴ διάδοση καὶ τὴ στερέωση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὰ 75 μέχρι τὰ 150 μ. Χ.

Γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἐκκλησία οἱ ἐπιστολὲς καὶ τὰ συγγράμματα τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων ἔχουν ἐξαιρετικὴ σημασία, πρῶτα γιατί εἶναι ἀρχαιότατα καὶ ἔπειτα γιατί περιέχουν γνήσια καὶ ἀνόθευτη χριστιανικὴ διδασκαλία.

Ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες, ἐμαρτύρησαν γιὰ τὸ Χριστό, ὅπως καὶ οἱ μεγάλοι τους δασκάλοι, οἱ Ἀπόστολοι.

Ἀπὸ ὅλες τὶς ἀποστολικὰς ἐκκλησίες ἦταν πιὸ ἐπίσημη ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης, γιατί ἡ Ρώμη ἦταν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ γιατί σ' αὐτὴν ἐκήρυξαν οἱ κορυφαῖοι Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Ἀνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις.

1) Ποιοὶ ἦσαν οἱ βαθμοὶ τῶν κληρικῶν καὶ πιὸ τὸ ἔργο καθενός;

2) Ποιοὶ λέγονταν Μητροπολίτες καὶ ποιοὶ Πατριάρχες;

3) Ποιοὶ λέγονται Ἀποστολικοὶ Πατέρες καὶ ποιὲς ἀποστολικὰς ἐκκλησίες;

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

1. Ἡ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ

(Πράξ. Ἀποστόλων ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου κεφαλαίου).

Τὴν Ἐκκλησία στὰ πρῶτα χρόνια τῆς Ἰδρυσῆς της, τὴν ἐπολέμησαν, ὅπως ξέρουμε, μὲ ἄγριο φανατισμὸ οἱ Ἰουδαῖοι. Ἀλλὰ δὲν μπόρεσαν νὰ σταματήσουν τὴν ἐξάπλωσίν της. Σιγά-σιγά

διαδόθηκε σ' ὅλη τὴν Παλαιστίνη. Ἀπὸ τότε ποὺ ζοῦσαν ἀκόμα οἱ Ἀπόστολοι, ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶχε ριζοβολήσει σὲ πολλές εἰδωλοατρικὲς χῶρες χάρις στὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ πρὸ παντὸς τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου, μὲ τὴ δύναμη, φυσικά, τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Στὶς μεγαλύτερες πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Μακεδονίας, στὴν Κύπρο καὶ στὴν κυρίως Ἑλλάδα καὶ σ' αὐτὴ τὴ Ρώμη, ἀνθοῦσαν σπουδαῖες χριστιανικὲς ἐκκλησίες.

Δὲν εἶχαν περάσει τριακόσια χρόνια ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνιση τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἡ νέα θρησκεία εἶχε διαδοθῆ ἀπὸ τὴ Συρία καὶ τὴ Μ. Ἀσία μέχρι τὴν Ἰταλία καὶ τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας. Καὶ ἀπὸ τὴν Περσία μέχρι τὴν Αἴγυπτο καὶ τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς. Δηλαδή σ' ὅλες τὶς χῶρες τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τῶν Χριστιανῶν.

2. Φανατικοὶ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

(Πράξ. Ἀποστ. Κεφ. Δ' στιχ. 1-22, Κεφ. Ε' στιχ. 17-42, Κεφ. ΣΤ' στ. 8-60, Κεφ. Η' στ. 3-4, Κεφ. Θ' στ. 23-24, Κεφ. ΙΖ' στ. 5-9 κλπ.)

Ὅταν ἄρχισε νὰ πρωτοδιαδίδεται ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, οἱ εἰδωλοάτρες — οἱ Ἐθνικοὶ ὅπως τοὺς ἔλεγον — δὲν ἔδωσαν καὶ τόση σημασία. Ἐνόμιζαν ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία, ἦταν καὶ αὐτὴ καμμιά αἴρεση τῶν Ἰουδαίων, τοὺς ὁποίους οὔτε συναναστρέφονταν καὶ οὔτε ἤθελαν νὰ βλέπουν.

Καὶ δὲν ἦσαν ἀκίνδυνοι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πρῶτα ἦσαν οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης ποὺ ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τῶν Χριστιανῶν ἐκαυτηρίαζε τὴν ἐλεεινὴ διαγωγή τους. Ἐ-

πειτα ἦσαν οἱ ἀριστοκράτες καὶ οἱ πλούσιοι, γιὰ τοὺς ὁποίους ἐδούλευαν χιλιάδες δοῦλοι. Κατόπι οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ μορφωμένοι πρὸς διαστρέβλωναν τὴν ἀλήθεια καὶ ὑποστήριζαν τὴν ἀνήθικη κοινωνία. Ἐπειτα οἱ εἰδωλολάτρες ἱερεῖς, οἱ ἀγαματοποιοί, οἱ μάντιες καὶ τόσοι ἄλλοι πρὸς ζοῦσαν ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρικὴ θρησκεία, τὴν ὁποία ἔβλεπαν τώρα νὰ σβύνη μὲ τὴν ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὅταν ὁμοῦς ἡ ἐπίδραση τῆς χριστιανικῆς θρησκείας στὸν κόσμο ἄρχισε νὰ γίνεται αἰσθητὴ, ὅταν τὸ κήρυγμα τοῦ ἑνὸς Θεοῦ, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφωσύνης τῶν ἀνθρώπων, κατακτοῦσε ὅλες τὶς τάξεις τῆς κοινωνίας, δὲν ἄργησε ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος νὰ καταλάβῃ ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἦταν μιὰ ἐντελῶς νέα θρησκεία, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ γκρεμίσῃ τὴν παλιὰ ἁμαρτωλὴ εἰδωλολατρικὴ κοινωνία καὶ νὰ φέρῃ νέα ζωὴ στὴν ἀνθρωπότητα.

Ὅλοι, λοιπόν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς παλιᾶς, τῆς εἰδωλολατρικῆς κοινωνίας, εἶχαν συμφέρον νὰ ἐξαφανίσουν, μὲ κάθε τρόπο, τὴ νέα θρησκεία, ἀλλοιῶς καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ συμφέροντά τους θὰ χάνονταν ὀριστικὰ μὲ τὴν ἐπικράτηση τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ τὸ ἀντιχριστιανικὸ τους ἔργο ἐχρησιμοποίησαν ὄχι μόνον τὴν ἐξουσία τους καὶ τὴ δύναμή τους, ἀλλὰ ἐφανάτιζαν μὲ κάθε τρόπο καὶ τὸ λαὸ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Διέδιδαν ὅτι αἰτία ὅλων τῶν κακῶν ἦσαν οἱ Χριστιανοί. Σεισμοί, θεομηνίες, καταστροφὴ ἑσοδείας, φόνοι, μάχες, ἀνταρσίες, πεῖνες, ἀρρώστειες, προέρχονταν τάχα ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, γιὰ τὴν οἱ Θεοὶ ἦσαν θυμωμένοι, ἐπειδὴ ἀπὸ τότε πρὸς φάνηκε ὁ χριστιανισμὸς, ἐγκρεμίζονταν τὰ εἰδωλά τους καὶ ἔμεναν ἔρημοι οἱ ναοὶ τους.

Ἐπίσης οἱ εἰδωλολάτρες διέδιδαν ὅτι οἱ χριστιανοὶ καταρχόμενοι στὶς κατακόμβες τρῶνε ἀνθρώπινο κρέας, παρεξηγώντας βέβαια τὸ μυστήριον τῆς Θείας Ἐνζαριστίας. Παρὰ ταῦτα ὁμοῦς ἀληθῆς εἶναι ὅτι μέσα στὴν καρδιά τους ἐβασίλευε ὁ Χριστὸς καὶ ὁ μόνος τους πόθος ἦταν ἡ ἀπόκτηση τῆς αἰώνιας βασιλείας τοῦ Κυρίου μετὰ θάνατο.

Σ' ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε καὶ τοὺς Ἑβραίους, οἱ

ὅποιοι μὲ τὸ φοβερὸ μῖσος τοὺς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ἐρέθιζαν ὅσο μπορούσαν περισσύτερο τοὺς εἰδωλολάτρεις ἐναντίον τους.

Ἔτσι στὰ πρῶτα τριακόσια χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ χριστιανοὶ ὑπέφεραν φοβερὰ μαρτύρια ἀπὸ τοὺς ἀτέλειωτους διωγμοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν.

Καὶ ὅμως ἐναντίον ὅλων αὐτῶν ἐπάλαιψε ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ καὶ στὸ τέλος ἐνίκησε, μὲ μόνα ὄπλα τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀγάπη.

Ὅχι λιγότερο συνετέλεσε στὴν ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ ἐνότητα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καθὼς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία μιλοῦταν τότε σὲ ὅλη τὴν ἑκτασὴ τῆς αὐτοκρατορίας, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

3. Ὁ διωγμὸς στὴν ἐποχὴ τοῦ Νέρωνα.

Ὁ πρῶτος διωγμὸς, ποὺ κηρύχθηκε ἐπίσημα ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸ κράτος ἐναντίον τῶν χριστιανῶν, εἶναι ὁ διωγμὸς ποὺ ἔγινε ὅταν αὐτοκράτορας τῆς Ρώμης ἦταν ὁ Νέρωνας (67 μ. Χ.).

Ὁ αἰμοβόρος καὶ σκληρὸς αὐτοκράτορας, θέλοντας κάποτε νὰ πάρῃ μιὰν ἰδέα, πῶς ἦταν ἡ Τροία ὅταν εἶχε καὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, ἔδωσε διαταγὴ νὰ βάλουν φωτιὰ σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες συνοικίαι τῆς Ρώμης καὶ αὐτὸς ἀπὸ τ' ἀνάκτορά του ἀπολάβαινε τὸ ἀπαίσιον θέαμα.

Ὁ λαὸς ὑποψιάστηκε τὸ πρᾶγμα καὶ ἦταν ἔτοιμος νὰ ἐπαναστατήσῃ, ὁ Νέρωνας ὅμως διάδοσε μὲ τρόπο ὅτι τὴν πυρκαϊὰ τὴν εἶχαν βάλει τάχα οἱ Χριστιανοί.

Αὐτὸ ἔφτασε. Ὅλο ἐκεῖνο τὸ μανιασμένο πλῆθος χύμηξε ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ἐρεθιζόμενον ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες, τοὺς εἰδωλολάτρεις ἱερεῖς καὶ τοὺς Ἑβραίους.

Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ διηγηθῇ τὰ ὅσα ὑπέφεραν οἱ Χριστιανοὶ σ' ἐκεῖνο τὸ διωγμὸ! Τοὺς ἔσυραν στὶς φυλακές, τοὺς ἐβασάνισαν, τοὺς ἐσταύρωσαν, τοὺς ἔροζαν στὰ πεινασμένα θηρία, τοὺς ἀλειφαν μὲ πίσσα καὶ τοὺς ἔκαιαν τὴν νύχτα γιὰ νὰ φωτίζουν τοὺς κήπους τῆς Ρώμης.

Γιὰ νὰ γλυτώσουν οἱ χριστιανοὶ κατέφυγαν στὶς ἐρημιές, στὶς σπηλιές καὶ στὰ βουνά.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὅσοι ἔμεναν σὲ πόλεις ἀναγκάστηκαν νὰ μένουν σ' αὐτές, νὰ ἀνοίξουν στὴ γῆ κατακόμβες καὶ ἐκεῖ νὰ μαζεύονται κρυφὰ νὰ ἐκτελοῦν τὰ θρησκευτικὰ τοὺς καθήκοντα.

Οἱ κατακόμβες ἦσαν ὑπόγειοι λαβύρινθοι, μεγάλα δωμάτια ποὺ ἐπικοινωνοῦσαν μὲ στενοὺς διαδρόμους. Ἐκεῖ μέσα τοποθετοῦσαν καὶ τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ σπουδαιότερες κατακόμβες εἶναι τῆς Μ. Ἀσίας, Συρίας, Κύπρου, Κρήτης, Μήλου, Ἰσπανίας, Γαλλίας, Ἀλεξανδρείας καὶ πρὸ παντὸς τῆς Ρώμης.

Στὸν διωγμὸ αὐτὸ ἐμαρτύρησαν στὴ Ρώμῃ καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Τόσο τρομερὸς ἦταν ὁ διωγμὸς αὐτός, ὥστε οἱ χριστιανοὶ μὲ φόβικη ἀναλογίζονταν ἀργότερα τὶς τρομερὰς ἐκεῖνες μέρες.

Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως οἱ χριστιανοὶ ἔμεναν πιστοὶ στὶς ἰδέες τοὺς καὶ ὅταν ἐσταματοῦσαν οἱ διωγμοί, μὲ μεγαλύτερο φανατισμὸ ἐπιδίδονταν στὸ κήρυγμα, στὴ διδασκαλία καὶ στὴ λατρεία τῆς θρησκείας τοὺς.

4. Οἱ ἄλλοι διωγμοί.

Λίγα χρόνια μετὰ τὸ διωγμὸ τοῦ Νέρωνα, ἄλλος σκληρὸς αὐτοκράτορας τῶν Ρωμαίων, ὁ Δομιτιανός, μὲ νόμο ἐχαρακτήρισε τοὺς χριστιανούς σὰν ἄθεους καὶ διάταξε κάθε χριστιανὸς νὰ σκοτώνεται καὶ νὰ δημεύεται ἡ περιουσία του, ἂν δὲν ἤθελε ν' ἀπαρνηθῇ τὴν πίστη του. Τότε ἐξωρίστηκε καὶ ὁ Ἰωάννης.

Ὁ διωγμὸς αὐτὸς κράτησε ἀπὸ τὰ 92 μέχρι τὰ 96 μ.Χ.

Ἀργότερα, ὅταν ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ Τραϊανός, νέος τρομερὸς διωγμὸς ἐξέσπασε πάλι ἐναντίον τῶν χριστιανῶν, ποὺ κράτησε ἀπὸ τὰ 98 μέχρι τὰ 117 μ.Χ. Πολλοὶ ἐμαρτύρησαν σ' αὐτὸ τὸ διωγμὸ. Ὁ γέρος ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλὴμ Συμεὼν ἐσταυρώθηκε σὲ ἡλικία 126 χρόνων.

Ὁ περίφημος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος ἐστάλη ἀπὸ τὴ Μ. Ἀσία ἀλυσσοδεμένος στὴ Ρώμῃ καὶ ἐρρίχτηκε στὸ θηριοτροφεῖο. Χαρακτηριστικὰ γιὰ τὸ ζῆλο, τὴν πίστη καὶ τὴν ἀρετὴ του εἶναι τὰ ὅσα ἔγραφε σὲ μιὰ ἐπιστολὴ του πρὸς τοὺς Ρωμαίους, κατὰ τὸ ταξίδι του ἐκεῖνο. Νά, μιὰ μικρὴ, περικοπὴ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπιστολή.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

«Μακάρι νὰ μὴ ζηλέψω τίποτε ἀπ' ὅσα βλέπω καὶ δὲ βλέπω, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ κερδίσω τὸ Χριστό. Φωτιά καὶ σταυρικός θάνατος, ἐπιθέσεις θηρίων, σπάραγμα τοῦ σώματός μου ἀπ' αὐτά, κομμάτιασμα καὶ σκόρπισμα τῶν ὀστέων, τεμάχισμα τῶν μελῶν μου, ἄλεσμα τοῦ σώματός μου ἀπὸ τὰ δόντια τῶν θηρίων, οἱ κακὲς κολάσεις τοῦ διαβόλου, ἅς ἔλθουν ὅλα ἐναντίον μου, φτάνει μόνο ν' ἀπολαύσω τὸν Χριστόν μου».

Κατὰ τὸ διωγμό, ποῦ ἔγινε τὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα Ἀντωνίου (138-161 μ.Χ.), ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἐμαρτύρησε στὸ στάδιο τῆς Σμύρνης, ἀφοῦ τοποθετήθηκε ἐπάνω σὲ φωτιά καὶ σὲ ἡλικία 85 χρόνων, ὁ ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος. Ὁ Πολύκαρπος ἦταν ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοὺς πατέρες, ὁ ὁποῖος ζοῦσε ἀκόμη τότε.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλοι φοβεροὶ διωγμοὶ ἔγιναν ἀργότερα στὴν ἐποχὴ τῶν αὐτοκρατόρων Μάρκου Αὐρηλίου (161-181 μ.Χ.), Σεπτιμίου Σεβήρου (193-211), Δεκίου (240-251) καὶ Διοκλητιανοῦ (284-305).

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου οἱ διώκτες τῶν χριστιανῶν ἐπενόησαν τὰ πιὸ φοβερὰ βασανιστήρια. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν αὐτοκράτορα καὶ πολλοὶ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς του δὲν μποροῦσαν νὰ καταλάβουν τί ἀκριβῶς εἶνα: ὁ χριστιανισμός, διότι ζοῦσαν σὲ ἀνήκουστο ἠθικὸ καὶ πνευματικὸ σκοτάδι.

Πιὸ φοβερὸς ἀπ' ὅλους τοὺς διωγμοὺς ἦταν τοῦ Δεκίου, γιατί ἐνῶ οἱ προηγούμενοι διωγμοὶ ἔγίνονταν τυχαῖα καὶ ἀπρομέλετητα, ὁ αὐτοκράτορας αὐτὸς νομίζοντας ὅτι ὁ ξεπεσμός τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἦλθε ἀπὸ τὸν ξεπεσμό τῆς ἀρχαίας Ρωμαϊκῆς Θρησκείας κα' ἐλπίζοντας ὅτι ἂν ξαναζωντανέψη τὴν ἀρχαία θρησκεία θὰ ξαναποκτοῦσε κα' ἡ Ρώμη τὸ παλιό της μεγαλεῖο, σκέφτηκε μὲ τὸ σκοτεινὸ του μυαλό ν' ἀρχίσῃ γενικὸ καὶ συστηματικὸ διωγμό, γιὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὄνομα τῶν Χριστιανῶν.

Μὲ νόμους, λοιπόν, ἐχαρκτηρίστηκαν οἱ Χριστιανοὶ ἐχθροὶ τοῦ κράτους. Συνεπῶς οἱ ἀρχὲς τοῦ κράτους ἦσαν ὑποχρεωμένες καὶ χωρὶς καμμιά καταγγελία νὰ συλλαμβάνουν τοὺς χριστιανούς.

Τότε τοὺς ἐπέβαλαν νάρνηθοῦν τὸ Χριστὸ κα' ὅσοι ἐπέμεναν στὴν πίστη τους, ἐθανατώνονταν μὲ χίλια βασανιστήρια καὶ δη-

μενύταν ἢ περιουσία τους.

Ὁ διωγμὸς αὐτὸς ἦταν βέβαια καταστρεπτικός, αὐξήσε ὅμως τὸ θάρρος, τὴν πίστη καὶ τὸ φανατισμὸ τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπίσης ἔγιναν διωγμοὶ καὶ ὅταν ἦσαν αὐτοκράτορες οἱ Γαλέριος, Μαξιμιανὸς καὶ Μαξιμίνος.

Κατὰ τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς ἐμαρτύρησαν ὁ Ἐπίσκοπος Καρχηδόνος Κυπριανὸς καὶ οἱ ἅγιοι Γεώργιος καὶ Δημήτριος.

Ἄλλ' ἄς ἐξετάσουμε τώρα πῶς κατόρθωσαν οἱ πρώτοι χριστιανοὶ ν' ἀνθέξουν σὲ τόσο τρομεροὺς διωγμοὺς:

Κάθε ἄλλος ἄνθρωπος θὰ λύγιζε μπροστὰ στὰ τόσα φρικτὰ βασανιστήρια. Οἱ χριστιανοὶ ὅμως πῶς ἀνέβησαν; Τί ἦταν ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἐθέρμαινε τὴν ψυχὴ καὶ τοὺς ἐγιγάντωνε τὴ θέληση, ὥστε νὰ ἀπαντοῦν στοὺς βασανιστὲς τους: «Εἴμεθα χριστιανοὶ! Δὲν ἀπαρνούμεθα τὸ Χριστό! Ὅσο μᾶς βασανίζετε τὸ σῶμα, τόσο γρηγορότερα ἡ ψυχὴ θὰ φύγη καὶ θὰ πάη κοντὰ στὸ Σωτήρα μα!»

Τὴν ψυχὴ τῶν πρώτων χριστιανῶν ἐθέρμαινε ἡ σταθερὴ πίστη στὴν θεότητα τοῦ Ἰ. Χριστοῦ καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς πηγάζουσα ἄδολη καὶ θερμὴ χριστιανικὴ ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ὁποία ὁ Σωτήρας τόσες φορὲς ἐμίλησε καὶ στὴν ὁποία ἔδωσε τόσο μεγάλη δύναμη. «Νέα ἐντολὴ σᾶς δίνω», εἶπε στοὺς μαθητὲς του, «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Ἐκεῖ μέσα σ' αὐτιὲς τὶς δύο λέξεις βρισκόταν καὶ βρίσκεται ὅλο τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Αὐτὸ τὸ νόημα συγκλόνησε τὶς ψυχὲς τῶν πρώτων χριστιανῶν καὶ ἡ πίστη στὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄλλαξε τὸν τρόπο τῆς ζωῆς. Ὅχι μίσος, ἀπάτη, ἀδικία, κλοπὴ, πορνεία, μοιχεία, συκοφαντία, ραδιοεργία! Ἐξω ὅλ' αὐτά, ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη καρδιά. Μέσα σ' αὐτὴ πρέπει νὰ βασιλεύῃ ἡ πίστη στὸν Ἰ. Χριστὸν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διδασκαλίας του στὴν καθημερινὴ πρακτικὴ ζωὴ. Τότε λάμπει σ' ὅλον αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ζωῆς ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη.

Οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Ἀποστολικοὶ πατέρες καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν πρώτων Χριστ. χρόνων κατόρθωσαν μὲ τὴ διδασκαλία τους καὶ μὲ τὸ παράδειγμά τους νὰ σπείρουν στὶς καρδιὲς τῶν χριστιανῶν τὸ σπόρο τῆς νέας μεγάλης αὐτῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ.

Κι' ἐκεῖνοι ποὺ διψοῦσαν γιὰ τὸ θεϊκὸ αὐτὸ δῶρο ἀνοιξαν

τις καρδιές τους και τὸ δέχτηκαν σὰν βάλσαμο ἀλλὰ και σὰν φλόγα. Ἡ ἐκδήλωση αὐτῆς τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν χριστιανῶν, ἡ ἀφοσίωση μεταξύ τους, ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐνδιαφέρονταν γιὰ τοὺς δυστυχημένους και τοὺς ποινεμένους, παρουσίαζαν στὰ μάτια τῶν εἰδωλολατρῶν και τῶν Ἰουδαίων μιὰν ἄλλη, μιὰ παράξενη—γι' αὐτοὺς—ζωή, ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ τὴ νοιώσουν, γιατί μέσα στις καρδιές τους ἐβασίλευε τὸ σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μίσους και τῆς ἀδικίας, αὐτὰ ποὺ ἔγιναν και τὰ κίνητρα τῶν διωγμῶν ἐναντίον τῶν χριστιανῶν.

Σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμούς, οἱ χριστιανοί, ἀντλώντας πίστη ἀπὸ τὴν ἀγάπη και τὴν ἀληθινὴ τους λατρεία πρὸς τὸ Θεό, ἀνέπτυσαν ὑπεράνθρωπο, ἀληθινά, θάρρος, τὸ ὁποῖο πολλὲς φορὲς κινῶσε τὸ θαυμασμὸ και τῶν εἰδωλολατρῶν.

Τὸ θάρρος αὐτὸ δὲν ἔδειχναν μόνον οἱ ἄντρες, ἀλλὰ και οἱ γυναῖκες και πολλὲς φορὲς νεαρὰ κορίτσια και παιδιά.

Ἐνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις

- 1) Ποιοὶ ἦσαν οἱ πρῶτοι διώκτες τῶν χριστιανῶν;
- 2) Πότε ἔγινε ὁ πρῶτος διωγμὸς; Ποιὰ ἦ ἀφορμὴ του;
- 3) Τί ἦσαν οἱ κατακόμβες; Καὶ ποὺ ὑπάρχουν;
- 4) Ποιοὶ ἀπόστολοι ἐμαρτύρησαν κατὰ τὸ διωγμὸ τοῦ Νέρωνα;
- 5) Ποιοὶ ἐπίσκοποι ἐμαρτύρησαν στὸ διωγμὸ τοῦ Τραϊανῶ και μὲ τί θάνατο θανατώθηκαν;
- 6) Σὲ ποῖο διωγμὸ ἐμαρτύρησε ὁ Σύμωνα Πολύκαρπος και μὲ ποῖο θάνατο;

ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

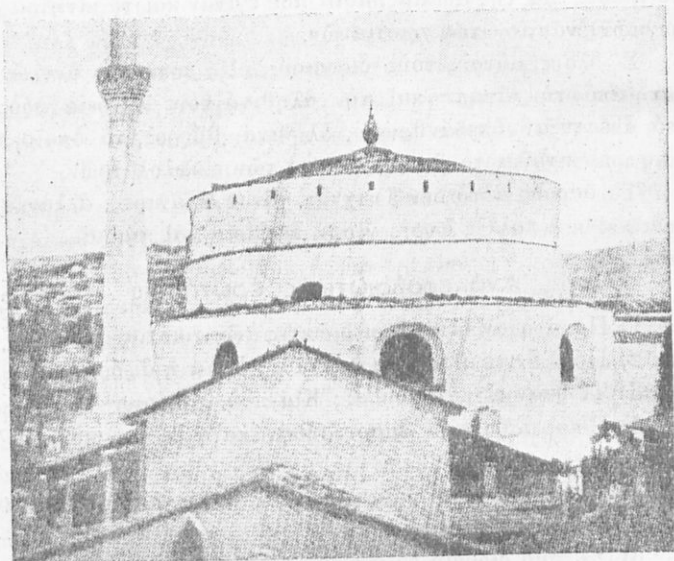
1. Ὁ Μεγαλομάρτυς Γεώργιος

Ὁ Μεγαλομάρτυς Γεώργιος ἔζησε στὰ χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Διοκλητιανοῦ. Γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ πλούσιους γονεῖς και κατατάχθηκε στὸ Ρωμαϊκὸ στρατό. Χάρη στὴν παλληκαριά του και στ' ἄλλα του χαρίσματα, πολλὴν ἰσχύος ἔφθασε στ' ἀνώτερα ἀξιώματα τοῦ στρατοῦ κι ἔγινε χιλιάρχος.

Πάντα νικούσε στὶς μάχες, γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε τροπαιοφόρος.

Ἀπὸ πολὺ νέος ἔγινε χριστιανός. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του ἔμοίρασε τὴν περιουσία του ὅλη στοὺς φτωχοὺς κι ἔλευθέρωσε ὅσους δούλους κι αἰχμαλώτους εἶχε. Ἡ χριστιανικὴ του καρδιά δὲν μπορούσε νὰ βαστάξῃ στὸ κατάντημα αὐτὸ τῶν ἀνθρώπων, νὰ χωρίζονται σὲ ἐλεύθερους καὶ δούλους.

Σὰν Ρωμαῖος ἀξιωματικός, ὄχι μόνο δὲν κυνηγοῦσε τοὺς

Ὁ Ἱερός ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου - Θεσσαλονίκης

χριστιανοὺς, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς εἰδωλολάτρεις καὶ συγγενεῖς ἀκόμη τοῦ αὐτοκράτορα Διοκλητιανοῦ εἶχε κάμει χριστιανούς.

Ὅταν τὸ ἔμαθε ὁ αὐτοκράτορας, θύμωσε πολὺ. Δὲν μπορούσε νὰ πιστέψῃ ὅτι ἓνας ἀνώτερος ἀξιωματικός τοῦ στρατοῦ του ὄχι μόνον ἦταν χριστιανός, ἀλλ' εἶχε κι ἄλλους τραβήξῃ στὴ χριστιανικὴ θρησκεία! Ἐπρεπε νὰ τὸν τιμωρήσῃ!

Ἐπειδὴ ὁμως ἐθαίμαζε τὴν παλληκαριά του καὶ τὰ πολλὰ του χαρίσματα, δὲν ἤθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ. Τὸν διάταξε, λοι-

πόν, νάρνηθῆ τὸ Χριστὸ καὶ τοῦ ὑποσχόταν μεγάλα ἀξιώματα.

Ὁ Γεώργιος ὄμως, πιστὸς στὴ διδασκαλία τοῦ Κ.Η.Ι. Χριστοῦ, περιφρόνησε τὴ διαταγὴ καὶ τὶς ὑποσχέσεις τοῦ αὐτοκράτορα.

Τότε ὁ αὐτοκράτορας ἔδωσε διαταγὴ νὰ τὸν βασανίσουν μὲ τὸν φορικτώτερο τρόπο. Ὁ Γεώργιος ἐδέχθηκε τὰ βασανιστήρια χωρὶς νὰ λυγίσῃ, χωρὶς νάρνηθῆ τὸ Χριστὸ.

Ὁ αὐτοκράτορας βλέποντας τὴν ἐπιμονή του διέταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν (στὰ 296 μ.Χ.). Οἱ χριστιανοί, πού ἐλάτρευαν τὸ Μεγαλομάρτυρα Γεώργιο, ἔκτισαν ναὸ στὴ Λύδδα τῆς Παλαιστίνης, τὸν ἀφιέρωσαν στ' ὄνομά του καὶ ἐτοποθέτησαν μέσα τὸ ἅγιο λείψανό του.

Ἡ ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τιμᾷ ἐξαιρετικὰ τὸν Μεγαλομάρτυρα Γεώργιο καὶ ἡ πατρίδα μας ἐτοποθέτησε τὴν εἰκόνα του στὸ μέσο τῆς πολεμικῆς σημαίας τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς.

Τῆ μνήμη του τὴν γιορτάζουμε στὶς 23 Ἀπριλίου (καὶ ὅταν πέφτῃ πρὸ τοῦ Πάσχα, γιορτάζουμε τὴ μνήμη του τὴ δευτέρῃ μέρα τοῦ Πάσχα) καὶ ψάλλουμε τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιο.

«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε Μεγαλομάρτυς, Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν». Δηλαδή:

«Σὰν ἐλευθερωτῆς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν πτωχῶν, πὺ εἶσαι, σὰν γιαντρός τῶν ἀρρώστων καὶ τῶν βασιλέων προστάτης καὶ βοηθός, πὺ εἶσαι, ὦ νικηφόρε Μεγαλομάρτυρα Γεώργιε, παρακάλεῖ τὸ Χριστό, τὸ Θεό μας, νὰ σωθοῦν οἱ ψυχές μας».

2. Ὁ Μεγαλομάρτυς Δημήτριος

Ὁ Μεγαλομάρτυς Δημήτριος γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ γονεὶς πλούσιους καὶ θεοσεβούμενους. Κατατάχθηκε στὸ Ρωμαϊκὸ στρατὸ καὶ νέος ἀκόμα ἔφθασε στὰ ἀνώτερα ἀξιώματα τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ.

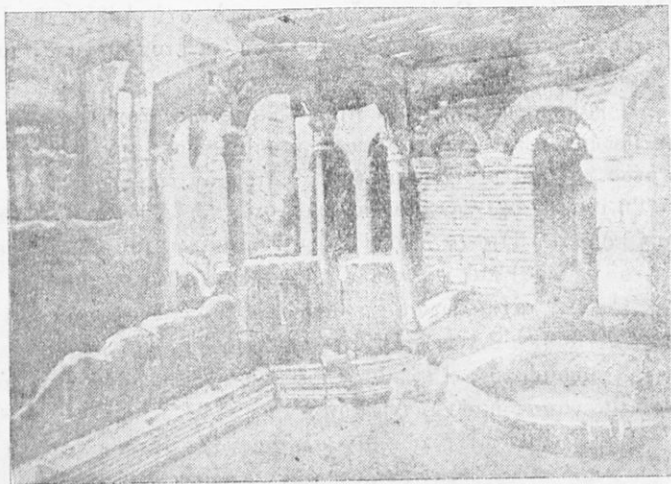
Προϊστάμενοι καὶ κατώτεροί του τὸν ἐκτιμοῦσαν καὶ τὸν ἀγαποῦσαν γιὰ τὴν καλωσύνη του καὶ τὴν παλληκαριά του.

Ἐξῆσε στὰ χρόνια τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἀπὸ νέος εἶχε γίνεῖ

χριστιανὸς καὶ πολλοὺς εἰδωλολάτρεις ἐτράβηξε στὴ χριστιανικὴ πίστι.

Ὅταν ὁ Ῥωμαῖος διοικητὴς τῆς Θεσσαλονίκης ἔμαθε ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ Δημήτριος ἦταν χριστιανός, τὸν διέταξε ν' ἀρνηθῆ τὴν πίστι του. Ὁ Δημήτριος δὲν ἐδέχθηκε ν' ἀρνηθῆ τὸ Χριστό, γι' αὐτὸ τὸν ἔρριξαν στὶς φυλακές.

Ὁ Δημήτριος ὄχι μόνο δὲν ἄλλαξε τὴν πίστι του, ἀλλ'

Ὁ τάφος τοῦ ἁγίου Δημητρίου - Θεσσαλονίκης

ἀντίθετα καὶ ἀπὸ τὴ φυλακὴ ἀκόμη ἐκήρυττε τὸ Χριστὸ καὶ πολλοὺς ἔκαμε Χριστιανούς.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἔτυχε νὰ γίνωνται στὴ Θεσσαλονίκη ἀγῶνες, γιὰ νὰ τιμήσουν τὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανό. Στὸ στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης, ἓνας γίγαντας παλαιστῆς εἰδωλολάτρεις, ὁ Λυαῖος, εἶχε νικήσει ὅσους εἶχαν παλαίψει μαζί του. Κατόπι στράφηκε πρὸς τοὺς χριστιανούς καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς προκαλῆ σὲ ἀγῶνα, βρίζοντας καὶ βλασφημῶντας τὸ Θεὸ τῶν χριστιανῶν.

Οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν τρομοκρατηθῆ. Ἐλυπόνταν κατάκαρδα γιὰ τὶς βροσιές τοῦ Λυαίου, ἀλλὰ κανένας δὲν ἐτολμοῦσε νὰ παλέψει μαζί του.

Ἄλλ' ἓνας μικρόσωμος χριστιανός, ὁ Νέστορας, μαθητὴς τοῦ Μεγαλομάρτυρα Δημητρίου, ἔφυγε ἀμέσως ἀπὸ τὸ στάδιο καὶ πῆγε στὴ φυλακὴ, νὰ ζητήσῃ τὴν εὐχὴ τοῦ Δημητρίου, νὰ νικήσῃ τὸν Λυαῖο, τὸν ὑβριστὴ τοῦ Θεοῦ τῶν χριστιανῶν. Ὁ Ἅγιος εὐλογεῖ τὸν Νέστορα, κι αὐτὸς σὰν ἀστραπὴ φθάνει στὸ στάδιο κι ὀρμᾷ μέσα στὸ στίβο.

Ὁ Λυαῖος ἐγέλασε μόλις τὸν εἶδε, ἀλλ' ὁ Νέστορας εἶπε: «Ὁ Θεὸς τοῦ Δημητρίου ἄς μὲ βοηθήσῃ». Ἀμέσως ὀρμᾷ ἐναντίον τοῦ Λυαίου γιὰ νὰ ξεπλύνῃ τὴ βρισιὰ ἐναντίον τῆς θρησκείας του, ὅπως τὰ παλιὰ χρόνια ὁ Δαβὶδ ἐναντίον τοῦ Γολιάθ.

Ὁρες πολλὰς ἐκράτησε ὁ ἀγώνας, ὥσπου στὸ τέλος ὁ Λυαῖος πέφτει κάτω νικημένος ἀπὸ τὸ μικρόσωμο Νέστορα. Οἱ εἰδωλόλιτρες τὸ θεώρησαν μεγάλη ντροπὴ νὰ νικηθῇ ὁ γίγαντάς τους ἀπὸ ἓνα μικρόσωμο Χριστιανό, γι' αὐτὸ παρακίνησαν καὶ τὸν αὐτοκράτορα νὰ στραφῇ ἐναντίον του. Διέταξε τότε ὁ αὐτοκράτορας νὰ σκοτωθῇ καὶ ὁ Νέστορας καὶ ὁ Δημήτριος, πὺν τὸν εἶχε εὐλογήσει.

Ἐτοι ἐμαρτύρησαν κι οἱ δύο στὰ 306 μ.Χ. Οἱ χριστιανοὶ μὲ εὐλάβεια ἔθαψαν κρυφὰ τὰ ἅγια λείψανα τῶν δύο μαρτύρων κι ὅταν ἀργότερα ἐπεκράτησε ὁ χριστιανισμός, οἱ Θεσσαλονικεῖς ἔκτισαν ἐπάνω στὸν τάφο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου πολὺ ὄμορφο ναό, ὁ ὁποῖος κἀήκε στὰ 1917. Σήμερα ὅμως ἔχει ξανακτισθῆ.

Ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Ἁγίου ἔβγαινε ἓνα μύρο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πολλοὶ ἀσθενεῖς εὔρισκαν θεραπεία. Ὁ Ἅγιος λέγεται γι' αὐτὸ Μυροβλήτης.

Ἡ Θεσσαλονίκη τὸν ἔχει προστάτη καὶ βοηθὸ τῆς. Πολλὰς φορὰς ἔσωσε τὴν πόλιν ἀπὸ ἀρρώστειες, σεισμοὺς καὶ βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς. Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Θεσσαλονίκης στὰ 1912 ἔγινε τὴν ἡμέρα τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου, δηλαδὴ στὶς 26 Ὀκτωβρίου.

Ἡ ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τιμώντας τὸν Ἅγιο τὸν ὠνόμασε Μεγαλομάρτυρα καὶ ψάλλει στὴν μνήμη του τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιον:

«Μέγαν εὔρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, Σὲ ὑπέρμαχον ἢ οἰκουμένην, ἀθλοφόρε τὰ Ἔθνη τροπούμενον. Ὡς οὖν, Λυαίου καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύννας τὸν Νέστορα, οὕτως

Ἅγιε, Μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δω-
ρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος». Δηλαδή

«Ἐσένα βρῆκε ὁ κόσμος ὅλος, μεγάλον προστάτη στους κιν-
δύνους, ὃ νικηφόρε, γιατί πολεμοῦσες τοὺς εἰδωλολάτρες. Ὁ-
πως, λοιπόν, ἐταπείνωσες τὴν ψευτοπερηφάνεια τοῦ Λυαίου, δί-
νοντας εἰς τὸ στάδιο θάρρος στὸν Νέστορα, ἔτσι ἅγιε Μεγαλο-
μάρτυρα Δημήτριε, παρακάλεσε τὸ Χριστό, τὸ Θεό, νὰ δώση
στὸν κόσμο τὴ μεγάλη του εὐσπλαχνία».

Ἐνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις.

1) Ποιὰ ἦταν ἡ ζωὴ καὶ ἡ δράση τοῦ Μεγαλομάρτυρα Γε-
ωργίου;

2) Ποιὰ ἦ ζωὴ καὶ ἡ δράση τοῦ Μεγαλομάρτυρα Δη-
μητρίου;

3) Τὶ ἐξήτησε ὁ Νέστορας ἀπὸ τὸν Ἅγιο Δημήτριο; Καὶ
γιατί θανατώθηκαν κι' οἱ δύο;

Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

1. Τὸ Λάβαρο.

Εἶπαμε σὲ προηγούμενα κεφάλαια, ὅτι οἱ διωγμοὶ ἀντὶ τὰ
ἐλαττώσουν τὸν ἀριθμὸ τῶν Χριστιανῶν καὶ τὴν ἐξάπλωση τῆς
χριστιανικῆς θρησκείας, ἀντίθετα, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ πλῆ-
θαιναν οἱ πιστοὶ καὶ σὲ περισσότερους λαοὺς ἀπλωνόταν ἡ νέα
θρησκεία.

Τὰ βασανιστήρια κι' οἱ θανατώσεις ἐδυνάμωναν τὴν πίστη
στὶς ἀγνὲς κι' ἄδολες καρδιὲς τῶν χριστιανῶν. Οἱ εἰδωλολάτρες
ἀκόμη ἐθαύμαζαν τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴ γενναιοψυχία τους καὶ
γίνονταν - ὅπως εἶπαμε - κι' αὐτοὶ χριστιανοί.

Ἄλλὰ ὁ Θεὸς ποτὲ δὲν ξεχνᾷ τοὺς πιστοὺς καὶ πάντα ἀν-
ταμοίβει τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν καλωσύνη. Δὲν μποροῦσε, λοιπόν
ν' ἀφήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἀπροστάτευτη στὴ μαγία
τῶν ἐχθρῶν τῆς.

Ὁ προστάτης τῆς νέας θρησκείας βρέθηκε στὸ πρόσωπο

τοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος ἔγινε αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους στὰ 306 μ.Χ.

Ἡ μητέρα του Ἑλένη ἦταν χριστιανὴ κι' ὁ πατέρας του Κωνσταντῖνος ὁ Χλωρὸς δὲν ἦταν βέβαια χριστιανός, συμπαθοῦσε ὁμως τὸν Χριστιανισμὸ καὶ στοὺς διωγμοὺς ἐφρόντιζε ὥστε νὰ μὴ παθαίνουν τίποτε οἱ Χριστιανοὶ τῆς περιφερείας του.

Ἔτσι ὁ Κωνσταντῖνος ἐκληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα του τὴ συμπάθεια πρὸς τοὺς χριστιανούς κι' ἀπὸ τὴ μητέρα του τὴ χριστιανικὴ ἀρετὴ καὶ πίστη.

ἽΟ Μέγας Κωνσταντῖνος

Ὄταν ἔγινε αὐτοκράτορας, ἔδειξε ὅλη τὴν ἀγάπη του πρὸς τὴν νέα θρησκεία, γιατί κατάλαβε ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλήθειας κι' ὅτι στὸ τέλος θὰ ἐπικρατοῦσε. Ἐσημάτισε, μάλιστα, καὶ ἰδιαίτερο στρατιωτικὸ σῶμα ἀπὸ διαλεχτοὺς χριστιανούς.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ διοικοῦσαν τὸ Ρωμαϊκὸ κράτος τέσσαρες συναυτοκράτορες. Δύο τὸ δυτικὸ τμήμα — ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Μαξέντιος — καὶ δύο τὸ ἀνατολικὸ τμήμα — ὁ Λικίνιος καὶ ὁ Μαξιμῖνος.

ἽΟ Μαξέντιος μαθαίνοντας ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ὑποστηρίζει τοὺς χριστιανούς κι' ὅτι οἱ λαοὶ τῆς περιφερείας του τὸν ἐλάτρευαν κι' ἔχοντας τὸ φόβο μήπως οἱ λαοὶ τῆς δικῆς του περιφερείας τοὺς ὁποίους κατατυραννοῦσε — κι' ἰδιαίτερα οἱ χριστιανοὶ — συνεννοηθοῦν μὲ τὸν Κωνσταντῖνο καὶ ξεσηκωθοῦν ἐναντίον του, ἐμάζεψε στρατὸ κι' ἐξεκίνησε νὰ ἐπιτεθῆ ἐναντίον τοῦ Κωνσταντίνου.

ἽΟ Κωνσταντῖνος στενοχωρήθηκε πολὺ, γιατί οὔτε προετοιμασμένος ἦταν, οὔτε καὶ πολὺ στρατὸ εἶχε. Δὲν μπορούσε ὁμως νὰ φήσῃ ἀπροστάτευτους τοὺς λαοὺς τῆς περιφερείας του.

ἽΟσο πλησίαζε ὁ καιρὸς πὸν οἱ δύο στρατοὶ θὰ ἔδιναν τὴ μάχη, τόσο καὶ περισσότερο ἀνησυχοῦσε. Τὴν παραμονὴ ὁμως

τῆς μάχης, κατὰ τὸ μεσημέρι, βλέπει στὸν οὐρανὸ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ μὲ τὶς λέξεις: «Ἐν τούτῳ νίκα», δηλαδὴ μὲ τὴ δύναμη τοῦ σταυροῦ, ἐπάνω στὸν ὁποῖο γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότη-
τας ἐστάυρωθήκε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, θὰ νικᾷς.

Ἡ χαρὰ τοῦ Κωνσταντίνου ὑπῆρξε μεγάλη. Τὴ νύχτα στ' ὄνειρό του εἶδε τὸν Χριστὸ νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ τὸν συμβουλεύῃ νὰ φτιάξῃ μία σημαία.

Τὸ σῆμα τοῦ Λαβάρου

Ὅταν τὸ πρωτὶ ἐξύπνησε ὁ Κωνσταντίνος ἔδωσε διαταγὴ νὰ γίνῃ μιὰ νέα σημαία γιὰ τὸ στρατό. Στὴ μέση τῆς σημαίας ἔγραψαν τὰ δύο πρώτα γράμματα τῆς λέξης Χριστός (XP.). Τὸ ἴδιο καὶ στὸ κοντάρι τῆς σημαίας.

Ἔτσι ἐγίνε ἡ πρώτη χριστιανικὴ σημαία, τὸ ὀνομαστὸ **Λάβαρο τοῦ Κωνσταντίνου**.

2. Ὁ Κωνσταντίνος προστατεύει τὸ Χριστιανισμὸ

Ἡ ὥρα τῆς μάχης μὲ τὸ Μαξέντιο εἶχε φθάσει. Μόλις οἱ χριστιανοὶ στρατιῶτες τοῦ Κωνσταντίνου εἶδαν τὸ λάβαρο μὲ τὰ γράμματα Χ. Ρ., ἐνθουσιάστηκαν καὶ ὅταν ἐδόθηκε τὸ σύνθημα, ὤρμησαν γεμᾶτοι θάρρους ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡ μάχη ἦταν πολὺ πεισματική, ἀλλὰ στὸ τέλος ὁ Μαξέντιος ἐνικήθηκε ἐπνίγηκε στὸν Τίβερη ποταμὸ καὶ ἔμεινε μόνος αὐτοκράτορας στὸ δυτικὸ τμήμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ὁ Κωνσταντίνος, ὁ ὁποῖος εὐγνωμονώντας τὸ Θεὸ γιὰ τὴ νίκη του, ἔβγαλε, στὸν ἐπόμενον χρόνον, (313 μ.Χ.) διάταγμα, μὲ τὸ ὁποῖο σταματοῦσαν οἱ διωγμοὶ καὶ οἱ χριστιανοὶ ἦσαν ἐλεύθεροὶ νὰ λατρεύουν τὸ Θεὸ τους.

Ὅταν ἀργότερα ἐπιάστηκε σὲ πόλεμο μὲ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, τὸν Λυκίνιο, καὶ ἔμεινε μόνος ὁ Κωνσταντίνος αὐτοκράτορας ὅλου τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους (330 μ.Χ.) ἐγκατάλειψε τὴ Ρώμη, πού ἦταν κέντρο τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ ἔκτισε στὶς ἀκτὲς τοῦ Βοσπόρου, ἐκεῖ πού τὰ παλιὰ χρόνια ὑπῆρχε τὸ Βυζάντιον, τὴ νέα πρωτεύουσα τοῦ

Κράτους, πού τὴν ὠνόμασε Νέα Ρώμη, ὁ λαὸς ὅμως τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομα Κωνσταντινούπολη.

Ἡ νέα πρωτεύουσα ὠχυρώθηκε μὲ γερὰ φρούρια, στολίστηκε μὲ μεγάλα ἀνάκτορα, ὠραῖες πλατεῖες κι ἄλλα δημόσια κτίρια καὶ μὲ τὸν περίφημο ναὸ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, τὸν γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα «Ἁγιά - Σοφιά».

Προστάτιδα καὶ βοηθὸς τῆς Πόλης ὠρίστηκε ἡ Θεοτόκος. Ἀπὸ τότε ἡ Κωνσταντινούπολη ἔγινε τὸ κέντρο τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ μιὰ ἀπὸ τις πρὸ δοξασμένες πόλεις τοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἔπαψε καὶ μ' ἄλλους τρόπους νὰ προστατεύῃ τοὺς Χριστιανούς. Τοὺς διώρισε στὶς καλύτερες θέσεις, τοὺς ἀνέβασε στ' ἀνώτερα κρατικά ἀξιώματα, ἐνίσχυσε μὲ χρήματα ναοὺς καὶ μοναστήρια καὶ γενικὰ μὲ κάθε τρόπο ἐπροστάτεψε τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Δὲν ἐκνήγησε τοὺς εἰδωλολάτρεις, γιατί ἦταν ἀντίθετο πρὸς τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, ἦταν ὅμως βέβαιος, ὅτι ἡ εἰδωλολατρεία σὰν θρησκεία ψεύτικη, **θα ἔσβυνε** μόνη της.

Ἔτσι ὁ Κωνσταντῖνος ἀναδείχτηκε μεγάλος προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ.

3. Ἡ Ἁγία Ἑλένη, ὁ τίμιος Σταυρὸς κι ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως

Πολύτιμος σύντροφος καὶ βοηθὸς τοῦ Κωνσταντίνου στὴν προστασία τῶν Χριστιανῶν, ὑπῆρξε ἡ μητέρα του Ἑλένη, ἡ ὁποία γεννήθηκε στὴ Δρεπάνη τῆς Βιθυνίας τὸ 247.

Μὲ κάθε τρόπο ἐπροστάτεψε κι ἡ Ἑλένη τὸν Χριστιανισμό. Σὲ πολλὲς πόλεις ἔκτισε ὠραίους ναοὺς, ἡ μεγάλη της ὅμως ἐπιθυμία ἦταν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ βρῇ τὸν τάφο τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ.

Ἐταξίδεψε λοιπὸν τὸ 326 στὰ Ἱεροσόλυμα κι ἔκαμε ἀνασκαφὲς καὶ βρῆκε τὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ. Νὰ μπορούσε νὰ βρῇ καὶ τὸν Τίμιο Σταυρὸ, τὸν ὁποῖο ἀγίασε μὲ τὸ αἷμα Του ὁ Σωτῆρας μας;

Ἡ χαρὰ της ὑπῆρξε μεγάλη, ὅταν μὲ τις ἀνασκαφές, πού ἔκαμε στὸ Γολγοθᾶ, βρῆκε τοὺς τρεῖς σταυροὺς κι εὐκολὰ ξεχώρισε τὸ σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή, πού εἶχαν γρά-

πει οἱ Ῥωμαῖοι ἐπάνω του. Ἡ παράδοση λέει ὅτι ἐβεβαιώθηκε ὁ σταυρὸς ἐκεῖνος μὲ τὴν ἀνάσταση τοῦ νεκροῦ μιᾶς χήρας γυναίκας, ἐπάνω στὴν ὁποῖαν ἐτοποθέτησαν δοκιμαστικά τὸ σταυρὸ.

Ἡ ἀνακάλυψη αὐτὴ ἀναγγέλθηκε στὸν αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος ἐχάρηκε πολὺ γιὰ τὴν ἐπιτυχία αὐτὴ τῆς μητέρας του κι ἔδωσε διαταγὴ νὰ κτισθῆ ἐπάνω στὸν Πανάγιο Τάφο ὠραιότατος ναὸς τῆς Ἀναστάσεως.

Τὴν ἐντολὴ αὐτὴ ἐξετέλεσε ἡ Ἁγία Ἐλένη κι ὁ ναὸς αὐτὸς σώζεται μέχρι σήμερα. Μέσα στὸ ναὸ τοποθετήθηκε κι ὁ Ἱμῖος Σταυρὸς στὶς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 326 μ.Χ.

Ἔτσι ὁ Κωνσταντῖνος κι ἡ μητέρα του Ἐλένη ἀναδείχτηκαν μεγάλοι προστάτες τοῦ Χριστιανισμοῦ κι ἡ Ἐκκλησία τοὺς

Οἱ Ἅγιοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἐλένη

τιμᾶ ἔξαιρετικά. Ἡ Ἐλένη ἀπέθανε στὰ 328 κι ὁ Κωνσταντῖνος στὰ 337. Λίγο προτοῦ πεθάνει ἐδέχθηκε τὸ χριστιανικὸ βᾶπτισμα.

Ἡ ἐκκλησία τοὺς ὠνόμασε Ἁγίους καὶ Ἰσοποστόλους καὶ τιμᾶ τὴ μνήμη τους στὶς 21 Μαΐου. Τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη ψάλλουμε καὶ τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιο :

«Τοῦ Σταυροῦ Σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος, ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός Σου, Κύριε, βασιλεύουσιν πόλιν τῇ χειρὶ Σου παρέθετο, ἦν περισώζε δια παντὸς ἐν εἰρήνῃ πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε φιλόνηρωπε». Δηλαδή :

«Ἀφοῦ εἶδε στὸν οὐρανὸ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ Σου, Κύριε, καὶ προσεκλήθη νὰ γίνῃ χριστιανὸς ὄχι ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀπὸ Σένα, τὸ Θεό, ὅπως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ Κωνσταντῖνος, πού εἶναι ἀνάμεσα στοὺς βασιλεῖς ὁ Ἀπόστολός Σου, παρέδωσε στὴν προστασία Σου τὴν πρωτεύουσά του, τὴν ὁποία μὲ τίς παρακλήσεις τῆς Θεοτόκου, νὰ φυλάττης πάντοτε σὲ εὐρήνη, Σὺ πού εἶσαι ὁ μόνος Φιλάνθρωπος».

4. Ὁ Ἄρειος

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου καὶ Ἁγίου Κωνσταντίνου ἕνας λόγιος παπᾶς στὴν Ἀλεξάνδρεια, ὁ Ἄρειος, παρεξήγησε ὅσα διδάσκει ἡ Ἁγία Γραφή γιὰ τὸν Κ.Η.Ι. Χριστό, ἄρχισε νὰ τὰ διαστρεβλώνῃ καὶ νὰ διαδίδῃ δικές του λανθασμένες διδασκαλίες.

Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία διδάσκει ὅτι ὁ Κ.Η.Ι. Χριστὸς εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ὅπως καὶ ὁ οὐράνιος πατέρας του. Αὐτὴ εἶναι ἡ σωστὴ διδασκαλία.

Ὁ Ἄρειος ὅμως ὑποστήριξε, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ, κατώτερος ἀπὸ τὸ Θεό, ἀλλὰ ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

Αὐτὴ τὴν πλάνη του ἄρχισε νὰ διαδίδῃ ὁ Ἄρειος μεταξὺ τῶν χριστιανῶν καὶ νὰ παίρνῃ μὲ τὸ μέρος του πολλοὺς ὁπαδοὺς. Ὁ τότε Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας τὸν ἐκάλυσε καὶ προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν φέρῃ στὸν δρόμο τῆς ἀλήθειας. Ὁ Ἄρειος ὅμως μὲ πείσμα καὶ ἐγωϊσμὸ ἐπέμενε στὴν πλάνη του, ὥσπου ἔγινε στὴν Ἀλεξάνδρεια τοπικὴ Σύνοδος, ἡ ὁποία κατεδίκασε τὴ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου σὰν ψεύτικη.

Ὁ Ἄρειος ἀντὶ νὰ ὑπακούσῃ στὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου, μὲ περισσότερο πείσμα ἐξακολούθησε τὴ διδασκαλία του καὶ σ' ἄλλες πόλεις. Μεγάλῃ τότε ταραχῇ ἄρχισε στὴ χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Οἱ χριστιανοὶ χωρίστηκαν σὲ δύο μερίδες: στοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Ἀρείου, στοὺς Ἀρειανοὺς καὶ στοὺς ὀρθόδοξους. Γιὰ νὰ καταπολεμηθῇ ὅμως ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου, ἔγινε ἡ πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος, γιὰ τὴν ὁποία μιλοῦμε ἀμέσως παρακάτω.

5. Πρώτη Οικουμενική Σύνοδος

Ἡ ταραχὴ αὐτὴ ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπο νὰ σταματήσῃ. Γι' αὐτὸ ὁ Μέγας καὶ Ἅγιος Κωνσταντῖνος ἐκάλεσε σὲ Σύνοδο ὄλους τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὶς ἰδέες τοῦ Ἀρείου.

Συνῆλθαν, λοιπόν, τὸ 325, στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας, ἀπὸ ὄλον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον, 318 ἐπίσκοποι, ἢ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν, οἱ ὁποῖοι ὠνομάστηκαν Θεοφόροι Πατέρες.

Ἀφοῦ προσευχήθηκαν καὶ παρακάλεσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς φωτίσῃ, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ βροῦν τὴν ἀλήθεια, ἐκάλεσαν τὸν Ἀρειο νὰ πῆ ἐλεύθερα τὶς ἰδέες του.

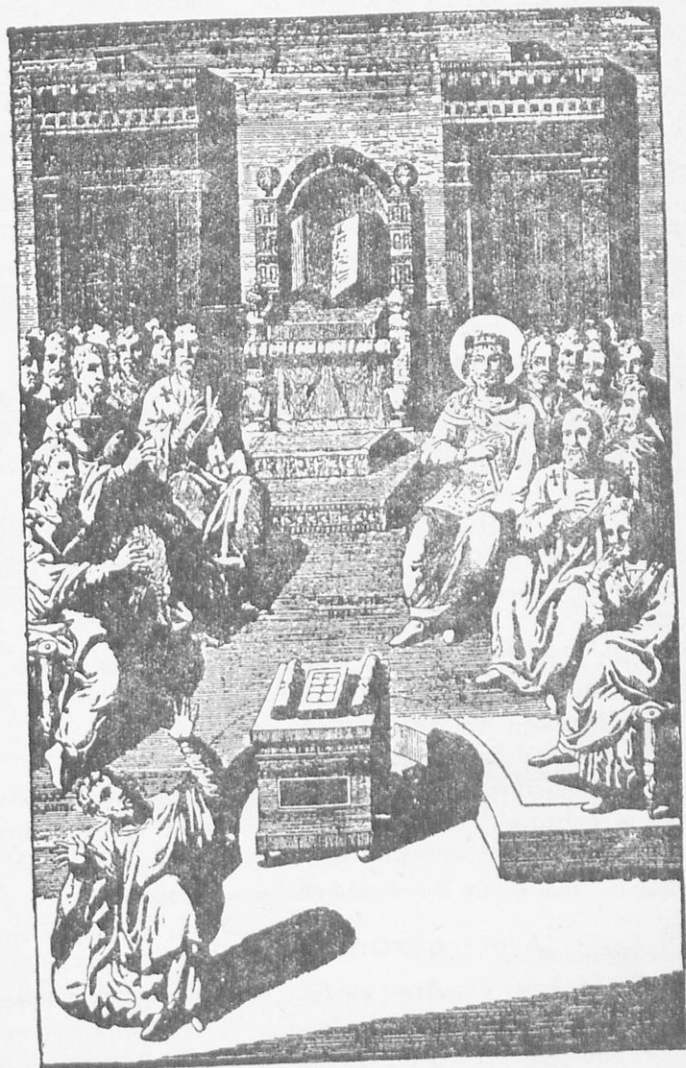
Μετὰ τὸν Ἀρειο, πολλοὶ ἐπῆραν τὸ λόγο κι ἔγινε μεγάλη συζήτηση. Στὴ συζήτηση διακρίθηκε ὁ διάκονος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος μὲ ἀκλόνητα ἐπιχειρήματα ἀπέδειξε, ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπομένως ψεύτικη.

Ἡ Σύνοδος ἐπείσθηκε ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἀθανασίου κι ἐκάλεσε τὸν Ἀρειο ν' ἀρνηθῆ τὶς πλάνες του, αὐτὸς ὅμως ἐπέμενε. Τότε ἡ Σύνοδος τὸν ἐκήρυξε αἰρετικόν, δηλαδὴ ἄνθρωπον ποὺ διαστρεβλώνει τὴ σωστὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας.

Γιὰ νὰ μὴ πλανῶνται οἱ χριστιανοὶ κι ἀκολουθοῦν ψεύτικες διδασκαλίες γιὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, συνέταξε ἡ Σύνοδος τὰ ἑπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ **Συμβόλου τῆς Πίστεως**.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ ὠνομάστηκε Οἰκουμενική, γιατί μαζεύτηκαν σ' αὐτὴν ἐπίσκοποι ἀπ' ὅλη τὴν οἰκουμένη. Λέγεται πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος, γιατί συνῆλθαν κατόπι καὶ ἄλλες ἑξὶ οἰκουμενικὲς σύνοδοι. Ἀπ' αὐτὲς ἡ δευτέρη οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ ὁποία συνῆλθε στὰ 381 μ. Χ. στὴν Κωνσταντινούπολη, συμπλήρωσε τὸ Σύμβολο τῆς πίστεως. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη εἶχε παρουσιαστῆ ἄλλος αἰρετικὸς, ὁ Μακεδόنيος, ὁ ὁποῖος ἐκήρυττε ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι ὁ Θεός. Ἀρχισαν πάλι φιλονικεῖες κι ἀναταραχὲς στὴν Ἐκκλησία. Τότε ἦταν αὐτοκράτορας ὁ Θεοδοσίος, ὁ ὁποῖος γιὰ νὰ φέρῃ καὶ πάλι τὴ γαλήνη στὴν Χριστια-

νική Ἐκκλησία ἐκάλεσε τὴ Δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ἣ ὁποία καθώρισε ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι τέλειος Θεὸς κι ἀποτελεῖ μία οὐσία μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱό. Συνέταξαν τότε

Ἡ Δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος

τὰ ὑπόλοιπα πέντε ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Ἐπο-
τελέσθηκε λοιπόν, τὸ Σύμβολο ἀπὸ δώδεκα ἄρθρα τὰ ἐξῆς :

1. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα Παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

2. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς.

7. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

8. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

9. Εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν.

10. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

11. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

12. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Ἔτσι ἀπὸ τὴν Πρώτη καὶ Δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ἔχουμε οἱ χριστιανοί, μὲ τὸ σύμβολο τῆς πίστεως, ὅλη τὴ σωστὴ διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἁπλῆ καὶ σύντομη. Ὅποιος δὲν τὴν παραδέχεται ἢ τὴν διαστρεβλώνει, εἶναι **αἰρετικὸς**.

Ἀνακεφαλαιωτικὴ ἐρωτήσεις

1) Ποιὰ ἦταν ἡ πρώτη φροντίδα τοῦ Κωνσταντίνου μόλις ἔγινε αὐτοκράτορας ;

2) Ποιὸ ναὸ ἔκτισε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ;

- 3) Τί θρησκευτικές ενέργειες ἔκαμε ἡ Ἁγία Ἑλένη ;
 4) Ποιά ἡμερομηνία ὑψώθηκε ὁ Τίμιος Σταυρός ;
 5) Πότε ἔγινε ἡ πρώτη οἰκουμενική σύνοδος ; Ποῦ ἔγινε καὶ γιατί ἔγινε ;
 6) Τί συνέταξε ἡ πρώτη καὶ δεύτερη οἰκουμενική σύνοδος ;

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκόμα τῶν μαθητῶν τῶν Ἀποστόλων, πρὸ παντὸς ὅμως ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἄρχισαν νὰ φαίνονται στὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία σπουδαῖοι καὶ σοφοὶ ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ξεχώριζαν γιὰ τὰ πνευματικὰ καὶ ψυχικὰ τους χαρίσματα καθὼς καὶ γιὰ τοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴ στερέωση τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Τοὺς ἄνδρες αὐτοὺς οἱ χριστιανοὶ ὠνόμαζαν Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐδίδαξαν τὴν ἀλήθεια μὲ θάρρος καὶ μὲ δύναμη, ἀκόμα καὶ μπροστὰ σὲ αὐτοκράτορες, ἔγραψαν πολλὰ σοφὰ καὶ θαυμαστὰ θρησκευτικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐξηγοῦν τὴν Ἁγία Γραφή, ἢ δίνουν συμβουλὲς στοὺς πιστοὺς, ἢ υπερασπίζουσαν ἐναντίον ἄλλων θρησκειῶν τὴν ἀλήθειαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἢ ἐκθέτουν τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἁγίων της, ἢ καταπολεμοῦν τὴν διάφορες αἵρέσεις, ἢ περιέχουν διάφορους θρησκευτικοὺς ὕμνους.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ζοῦσαν ζωὴ ἀγνή, θρησκευτικὴ, πὸν τὴν ἀφῆκαν σὰν ἐξαιρετικὸ παράδειγμα σὲ μᾶς τοὺς χριστιανοὺς. Οἱ περισσότεροὶ ὑπῆρξαν σπουδαῖοι ρήτορες καὶ πολλοὶ ἔδωσαν καὶ τὴ ζωὴ τους ἀκόμα χάρις τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Γι' αὐτὸ τιμῶνται καὶ θαυμάζονται μέχρι σήμερα.

Οἱ μεγαλύτεροι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ παρακάτω :

1. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

Ἔνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πὸν ἐργάστηκε μὲ ζῆλο καὶ ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς Ὁρθοδοξίας, εἶναι ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε κοντὰ στὴν Ἀλεξάνδρεια στὰ 295 μ. Χ. ἀπὸ φτωχικὴ οἰκογένεια.

Ἀπὸ μικρὸς ἔδειξε ἐνδιαφέρον πρὸς τὴ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ τὸν ἀναλάβῃ κάτω ἀπὸ τὴ προστα-

σία του και τῆ διδασκαλία του ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, Ἀλέξανδρος.

Στὴν Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸν εἶδαμε, ἀκόμα νεαρὸ διάκονο, νὰ ἐξευτελίζη καὶ νὰ κουρευιάζη μὲ τὴ σοφία του καὶ τὴ ρητορικὴ του δύναμη τὸν Ἀρειο.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀπόκτησε μεγάλη φήμη σ' ὅλη τὴν Ἐκκλησία καὶ ὅταν ἀπέθανε ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ἔγινε ἐπίσκοπος ὁ Ἀθανάσιος.

Γιὰ σαρανταπέντε καὶ περισσότερα χρόνια κράτησε ἀντάξια τὸν Ἐπισκοπικὸ θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἀγωνίστηκε, ὅσο κανένας ἄλλος στὴν ἐποχὴ του, γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία.

Μὲ τὰ συγγράμματά του καὶ μὲ τὴ ρητορικὴ του δύναμη πολέμησε τὶς αἵρέσεις καὶ περισσότερο τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρειοῦ. Ἰδιῶς αὐτό, ὅταν στὸν αὐτοκρατορικὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινούπολης ἀνέβαιναν Ἀρειανοὶ αὐτοκράτορες, κυνήγοῦσαν τὸν Ἀθανάσιο.

Δέκα φορὲς ἐξορίστηκε καὶ περισσότερο ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ἔμεινε στὴν ἐξορία. Οὔτε στιγμὴ ὅμως δὲν ἔπαυε καὶ ἀπὸ τὴν ἐξορία νὰ γράφῃ γράμματα στοὺς πιστοὺς καὶ νὰ τοὺς δίνει θάρρος. Στάθηκε μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἀκλόνητος στὴν ὀρθὴ πίστη.

Ἡ υἱεὶα τοῦ Ἀθανασίου κλονίστηκε ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς ἐξορίας καὶ ἀπέθανε στὰ 373 μ. Χ.

Γιὰ τὴν πολυμάθεια καὶ τὴ σοφία του, γιὰ τὰ ἐξαιρετικὰ του χαρίσματα καὶ τοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία, ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασε τὸν Ἀθανάσιο στίλον τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὸν κατάταξε μὲ τοὺς Ἁγίους καὶ ἡ Ἱστορία τὸν ὠνόμασε Μέγαν.

Τὴ μνήμη του τὴν γιορτάζουμε στὶς 18 Ἰανουαρίου καὶ ψάλλουμε τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιο:

«Στῦλος γέγονας Ὁρθοδοξίας, θεῖοις δόγμασιν ὑποστηρί-

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος

ζων τὴν Ἐκκλησίαν Ἱεράρχα Ἀθανάσιε. Τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας, κατήσχυνας Ἄρειον. Πάτερ ὦσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος». Δηλαδή :

«Ἐγίνες ἀκλόνητος στῦλος τῆς Ὁρθοδοξίας, στερεώνοντας μὲ θεϊκὰς διδασκαλίαις τὴν Ἐκκλησία, Ἱεράρχη Ἀθανάσιε. Γιατὶ μὲ τὸ νὰ κηρύξης ὅτι ὁ Υἱὸς (δηλαδή ὁ Χριστὸς) εἶναι ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, ἐξευτέλισες τὸν Ἄρειο. Πατέρα Ἄγιε, παρακάλει τὸ Χριστό, τὸ Θεό μας, νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴ μεγάλη του εὐπλαγία».

2. Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Ἀπὸ τοὺς πρὸ δοξασμένους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας καὶ ἀνατράφηκε μὲ μεγάλη φροντίδα ἀπὸ τὴ μητέρα του Ἐμμέλεια.

Ἐξυπνος καὶ ἐπιμελής καθὼς ἦταν ὁ Βασίλειος, ἀφοῦ τέλειωσε τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδας του, γιὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὴ μόρφωσή του πῆγε στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ στὴν Ἀθήνα.

Στὴν Ἀθήνα ἄκουσε σοφοὺς δασκάλους. Τὸν ἴδιον καιρὸ σπούδαζαν στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Βασίλειος συνδέθηκε μὲ ἀδελφικὴ φιλία, καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, γιὰ τὴ στάση καὶ τὴ διαγωγή τοῦ ὁποῖου θὰ μιλήσουμε σὲ ἄλλο κεφάλαιο.

Ἀφοῦ συμπλήρωσε τὴ μόρφωσή του, ξαναγύρισε ὁ Βασίλειος στὴν Καισάρεια μὲ τὸ σκοπὸ ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου, ἐπάγγελμα ποὺ τὸ τιμοῦσαν πολὺ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Ἡ ἀγάπη του ὅμως γιὰ τὴ θρησκεία καὶ ἡ βαθειὰ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς τὸν ἐτράβηξαν περισσότερο ἀπὸ τίς τιμὲς καὶ τίς δόξαι τῆς προσωρινῆς αὐτῆς ζωῆς.

Γι' αὐτὸ ἔπειτ' ἀπὸ λίγον καιρὸ ἄφησε τὸ ἐπάγγελμα αὐτό, ἐβαπτίστηκε χριστιανός, καὶ ἄρχισε νὰ γυρίζῃ διάφορες χῶρες. Στὸ τέλος ἐμοίρασε τὴν πλούσια πατρικὴ του περιουσία σιτοῦς + φτωχοῦς καὶ ἐπῆγε σ' ἓνα ἐξοχικὸ του κτῆμα στὸν Πόντο, ὅπου

ἀφοσιώθηκε στὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ τὸν ἐπισκεφθῆκε κι ὁ φίλος του Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.

Ἀλλὰ στὸ μεταξὺ ἡ ἀρετὴ κι ἡ σοφία τοῦ Βασιλείου ἔγινε γνωστὴ σ' ὅλο τὸν κόσμο, γι' αὐτὸ ὅταν ἀπέθανε ὁ ἐπίσκοπος Καισαρείας, οἱ πατριῶτες τοῦ Βασιλείου τὸν ἐδιάλεξαν γιὰ ἐπίσκοπο καὶ τὸν ἀνάγκασαν νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν πατρίδα του.

Ὁ Βασίλειος σὰν ἐπίσκοπος ἀφῆσε πολὺ καλὸ ὄνομα. Τὸ θάρρος του, ἡ ἐργατικότητά του, ἡ μεγάλη του μόρφωση, ἡ σταθερότητα τοῦ χαρακτῆρα του, οἱ ἀγῶνες του γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ ἡ σεμνὴ καὶ ἠθικὴ ζωὴ ποὺ ζοῦσε, θαυμάζονται μέχρι σήμερα.

Μόλις ἔγινε ἐπίσκοπος, ἐπούλησε ὅσα κτήματα ἀπέμειναν ἀπὸ τὴν πατρικὴ του περιουσία κι ἴδρυσε κοντὰ στὴν Καισάρεια ὄρφανοτροφεῖο καὶ νοσοκομεῖο.

Τὰ φιλανθρωπικὰ αὐτὰ ἰδρύματα ἦσαν τόσο μεγάλα, ὥστε ὁ λαὸς τὰ ὠνόμασε Βασιλειάδα, δηλαδὴ πόλη τοῦ Βασιλείου. Κάθε μέρα σχεδὸν ὁ Βασίλειος τὰ ἐπισκεπτόταν καὶ φροντίζε καὶ περιποιόταν μόνος του τὰ ὄρφανά, τοὺς γέρους καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ποὺ ἦσαν ἐκεῖ.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Βασιλείου εἶχε διαδοθῆ πολὺ ἡ αἴρεση τοῦ Ἀρείου. Γι' αὐτὸ ὁ Βασίλειος, γιὰ νὰ τονώσῃ καὶ στερεώσῃ τὴν ὀρθὴ πίστι τῶν χριστιανῶν, ἐκήρυττε πολὺ τακτικὰ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ κι ἔγραψε πολλὰ σοφὰ συγγράμματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πολλὰ ὠφελοῦνται κι οἱ σημερινοὶ χριστιανοὶ ὅταν τὰ διαβάζουν.

Ἐν ἀπὸ τὰ συγγράμματα αὐτὰ εἶναι κι ἡ Θεία Λειτουργία, ἡ γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα Λειτουργία τοῦ Μεγ. Βασιλείου καὶ γίνεται μέχρι σήμερα στοὺς ναοὺς μας δέκα φορές τὸ χρόνο, δηλαδὴ τὶς πέντε πρῶτες Κυριακὲς τῆς Μ. Σαρακοστῆς, τὴ Μ. Πέμπτη, τὸ Μ. Σάββατο, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν 1ῃ Ἰανουαρίου, ποὺ γιορτάζουμε τὴ μνήμη του.

Ὅσο, πραγματικά, ἦσυχος καὶ ταπεινὸς ἦταν ὁ Μέγας Βασίλειος μπροστὰ καὶ στὸν τελευταῖο ἄνθρωπο, τόσο ἀνδρεῖος κι ἀκλόνητος ἐφάνηκε στοὺς ἐχθροὺς τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, ἔστω κι' ἂν αὐτοὶ ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσχυροί.

Αὐτοκράτορας στὴν Κωνσταντινούπολη τότε ἦταν ὁ Οὐά-
λης, ὁ ὁποῖος ὑποστήριζε τοὺς Ἄρειανούς καὶ μὲ διάφορες ὑπο-
σχέσεις καὶ φοβέρες κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ στὸν Ἄρειανισμό
πολλοὺς ἐπισκόπους.

Εἶχε πληροφορηθῆ τὴ ζωὴ, τὴ δράση καὶ τοὺς ἀγῶνες τοῦ
Βασιλείου γιὰ τὴν ὀρθὴ πίστη καὶ προσπάθησε νὰ τὸν πείσῃ ν'
ἀλλάξῃ γνώμη. Ἔστειλε, λοιπόν, τὸν Διοικητὴ τῆς ἐκεῖ περι-
ουφρείας, τὸν Μόδεστο, καὶ παρήγγειλε στὸ Μ. Βασίλειο νὰ
πάψῃ νὰ πολεμᾷ τὸν Ἄρειανισμό, γιὰτι θὰ τοῦ δημῆψῃ τὴν
περιουσία, θὰ τὸν στείλῃ ἐξορία, θὰ τὸν βασανίσῃ καὶ τέλος θὰ
τὸν θανατώσῃ.

Ὁ Βασίλειος ἀπάντησε στὸ Μόδεστο :

— «Τίποτ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲ φοβᾶμαι. Περιουσία νὰ μοῦ δη-
μέψουν δὲν ἔχω, ἐκτὸς ἀπὸ λίγα βιβλία καὶ δύο τριμμένα ράσα.
Τὴν ἐξορία δὲν τὴ φοβᾶμαι, γιὰτι ὁ ἄνθρωπος σ' αὐτὴ τὴ γῆ,
ὅπου καὶ νὰ πάῃ εἶναι ξένος. Οὔτε τὰ βασανιστήρια φοβᾶμαι,
γιὰτι τὸ σῶμα μου εἶναι ἀσθενικὸ καὶ δὲν θὰ ἀνθέξῃ σ' αὐτά.
Ὅσο γιὰ τὸ θάνατο, αὐτὸς θὰ μοῦ κάμῃ τὸ μεγαλύτερο καλὸ,
γιὰτι θὰ μὲ φέρῃ τὸ γρηγορώτερο κοντὰ στὸ Χριστό μου. Αὐτὰ
ἄς τὰ μάθῃ κι ὁ Αὐτοκράτορας».

Ὁ Μόδεστος ἔφερε τὴν ἀπάντησι στὸν Αὐτοκράτορα κ'
ἐκεῖνος, θαυμάζοντας τὸ θάρρος τοῦ Βασιλείου, ἂν καὶ ἦταν
ἀντίθετός του, τὸν ἐκτίμησε περισσότερο, κι ἔδωσε διαταγὴ κα-
νένας νὰ μὴ τὸν ἐνοχλήσῃ πιά.

Ὁ Μέγας Βασίλειος, μέχρι τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του,
δὲν ἔσταμάτησε νὰ κάνῃ ἀγαθοεργίες. Οἱ κόποι του γιὰ τὴν
ἀνακούφιση τῆς δυστυχίας κι οἱ συνεχεῖς ἀγῶνες του γιὰ τὴν
ἐκκλησία, ἔνωρῖς τὸν ἐξάντλησαν κι ἀπέθανε στὰ 379 μ.Χ. σὲ
ἡλικία 48 ἐτῶν.

Στὴν κηδεαία του χιλιάδες κόσμος ἔτρεξαν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη
τῆς Καππαδοκίας, γιὰ νὰ συνοδεύσουν ὡς τὴν τελευταία του
κατοικία τὸν προστάτη τῶν ὀρφανῶν, τῶν φτωχῶν καὶ τῶν ἀ-
δυνάτων.

Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν μνήμη του τὴν 1ην Ἰα-
νουαρίου καὶ ψάλλει τὸ παρακάτω τροπάριο.

«Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου, ὡς δεξαμένη

τὸν λόγον σου, δι' οὗ θεοπρεπῶς ἔδογματίσας, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη κατεκόσμησας, Βασίλειον ἱεράτευμα, Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρησασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος». Δηλαδή:

«Σ' ὅλη τῇ γῇ διαδόθηκε ἡ διδασκαλία σου κι ἔγινε δεκτὸ τὸ θεϊκό σου κήρυγμα, μὲ τὸ ὁποῖο ἔδωσες τῇ σωστῇ πίστι, φανέρωσες τὰ μυστήρια τῆς φύσης, μὲ τὸ παράδειγμά σου ἐμόρφωσες τοὺς χαρακτήρες τῶν ἀνθρώπων, Βασίλειε Ἱεράρχη, Πατέρα Ἅγιε, παρακάλει τὸν Χριστό, τὸ Θεό μας, νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴ μεγάλη του εὐσπλαχνία».

3. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε στὰ 330 μ. Χ. στὴ Ναζιανζὸ τῆς Κάππαδοκίας κι ἀπὸ τὴν πόλη αὐτὴ πήρε τὸ ὄνομα Ναζιανζηνός. Οἱ γονεῖς του ἐφρόντισαν νὰ τοῦ δώσουν καλὴ χριστιανικὴ μόρφωση. Μεγαλύτερη ἐπίδραση στὸ σχηματισμὸ τοῦ χριστιανικοῦ του χαρακτήρα εἶχε ἡ μητέρα του Νόννα.

Ἐσπούδασε πρῶτα στὴν Καισάρεια καὶ κατόπι στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ στὴν Ἀθήνα, ὅπου συνδέθηκε μὲ ἀδελφικὴ φιλία μὲ τὸν Μέγα Βασίλειο.

Ὅταν ξαναγύρισε στὴν πατρίδα του χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ βοηθοῦσε τὸν πατέρα του, ὁ ὁποῖος ἦταν τότε ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ. Γρήγορα ὅμως ἄφησε τὴν Ναζιανζὸ κι ἀκολούθησε τὸ Βασίλειο στὸ Πόντο, ὅπου κι οἱ δύο μαζί καταπίστηκαν μὲ τὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τὴν συγγραφὴ θρησκευτικῶν συγγραμμάτων.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ. Ἀλλὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη κινδύνευε ἡ ὀρθόδοξια, γιατί οἱ Ἀρειανοὶ εἶχαν πληθύνει, εἶχαν πάρει μὲ τὸ μέρος τους πολλοὺς παπάδες κι οἱ περισσότεροι ναοὶ βρισκόνταν στὰ χέρια τῶν Ἀρειανῶν. Στὴν Κωνσταντινούπολη οἱ ὀρθόδοξοι εἶχαν περιοσθῆ μόνο στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας.

Τὸ ἴδιο τὸ κράτος προστάτευε τοὺς Ἀρειανοὺς καὶ μὲ κάθε τρόπο κυνηγοῦσε τοὺς ὀρθόδοξους, οἱ ὁποῖοι κάθε μέρα λυγστευαν. Οἱ ὀρθόδοξοι ἐκάλεσαν τότε τὸ Γρηγόριο στὴν Κων-

σταντινούπολη, για να τους δώσει θάρρος στους διωγμούς και να τους στηρίξει την πίστη στο Χριστό με τη σοφή του διδασκαλία.

Ο Γρηγόριος δέχτηκε κι' ήρθε στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί στο μικρό ναό της Ἁγίας Ἀναστασίας, όπου είχαν περιορισθῆ οἱ ὀρθόδοξοι, ἄρχισε τὸ κήρυγμά του κι' ἐξεφώνησε τοὺς πέντε περίφημους λόγους του, με τοὺς ὁποίους ἀποδείκνυε, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, δηλ. ὁ Χριστός, εἶναι Θεός. Γι' αὐτὸ ὠνομάστηκε Θεολόγος.

Ἀπέδειξε λοιπόν, πόσο ἄδικο εἶχαν οἱ Ἀρειανοὶ καὶ πόσο μακριὰ βρίσκονταν ἀπὸ τὴν ἀληθινή, τὴν ὀρθή πίστη.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Γρηγορίου ἔκαμαν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωση. Κατὰ χιλιάδες ἔτρεχαν στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας νὰ τὸν ἀκούσουν. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀρειανούς, ἀκούγοντας τοὺς λόγους τοῦ Γρηγορίου, ἔγιναν καὶ πάλι ὀρθόδοξοι.

Ὁλος ὁ κόσμος στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὸ Γρηγόριο μιλοῦσε. Ἡ ὀρθοδοξία εἶχε βρῆ τὸν ἀντάξιο ὑποστηρικτὴ της. Κι' ὅταν ἔπειτ' ἀπὸ λίγον καιρὸ ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ προστάτης τῶν ὀρθοδόξων, Μέγας Θεοδόσιος, ἔκαμε τὸ Γρηγόριο Ἀρχιεπίσκοπο στὴν Κωνσταντινούπολη.

Τὸν ἴδιο καιρὸ παρουσιάστηκε ἄλλος αἵρετικὸς, ὁ Μακεδόνιος, ὁ ὁποῖος ἐκήρυτε ὅτι καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ. Νέες, λοιπόν, ταραχὲς ἐτάρασαν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τὴ στερέωση τῆς ὁποίας τόσο εἶχαν ἀγωνισθῆ καὶ μαρτυρήσει οἱ πρῶτοι χριστιανοί.

Γιὰ ν' ἀποκτήσει, λοιπόν, καὶ πάλι ἡ Ἐκκλησία τὴ γαλήνη καὶ τὴν ὁμόνοια, πὺ τῆς ἦταν ἀπαραίτητη, ἐφρόντισε ὁ Γρηγόριος κι' ἔγινε, στὰ 381 μ. Χ. στὴν Κωνσταντινούπολη, ἡ Δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ ὁποία καταδίκασε τὶς αἱρέσεις τοῦ Ἀρειοῦ καὶ τοῦ Μακεδονίου, συμπλήρωσε τὸ σύμβολο τῆς πίστεως μετὰ τὰ ὑπόλοιπα πέντε ἄρθρα - ὅπως ἀναφέραμε στὸ σχετικὸ κεφάλαιο - καὶ στήριξε τὴν ὀρθοδοξία.

Μετὰ τὴ σύνοδο αὐτή, στὴν ὁποία ὁ Γρηγόριος ἦταν πρόεδρος, τὸ ὄνομα τοῦ Γρηγορίου διαφημίστηκε παντοῦ. Ὁ Γρηγόριος ὅμως, τύπος ταπεινοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἀγαποῦσε τὰ ἀξιώματα. Τοῦ ἄρεσε περισσότερο ἡ μελέτη, ἡ ἡσυχία κι' ἡ προσευχή.

Γι' αὐτὸ ὅταν ἡσύχασε ἡ Ἐκκλησία, παραιτήθηκε ἀπὸ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἀποσύρθηκε σ' ἓνα ἐρημητήριο. Ἐκεῖ ἔζησε συγγράφοντας βιβλία καὶ προσευχόμενος. Ἐγραψε πολλὰ σπουδαῖα θεολογικὰ βιβλία καὶ ἀρκετὰ θρησκευτικὰ ποιήματα. Ἀπέθανε στὰ 390 μ. Χ.

Τὴ μνήμη του τὴν γιορτάζουμε στὶς 25 Ἰανουαρίου καὶ ψάλλομε τὸ παρακάτω τροπάριο :

«Ὁ ποιμενικὸς ἀνὸς τῆς Θεολογίας σου, τὰς τῶν ρητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας. Ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι καὶ τὰ κάλλη τοῦ πνεύματος προσετέθη σοι. Ἀλλὰ πρόσβενε Χριστῷ τῷ Θεῷ, Πάτερ Γρηγόριε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν». Δηλαδή.

«Μὲ τὰ ὠραῖα σου λόγια. μὲ τὰ ὁποῖα ἀποδείκνυες τὴ Θεότητα τοῦ Λόγου (δηλ. τοῦ Χριστοῦ) ἐνίκησες ὅσα οἱ ρήτορες—ἐχθροὶ τῆς Ὀρθοδοξίας—ἐκήρυτταν στὸν κόσμον. Γιατὶ ζητώντας νὰ μελετήσης τὰ βάθη τοῦ Θεϊκοῦ Πνεύματος σοῦ προστέθηκε καὶ τὸ χάρισμα τῆς ὁμιλίας. Ἀλλά, Πάτερ Γρηγόριε, παρακάλει τὸ Χριστό, τὸ Θεό μας, νὰ σωθοῦν οἱ ψυχές, μας».

4. Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης

Ὅταν μιλήσαμε γιὰ τὸν Μέγα Βασίλειον, ἀναφέραμε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτη.

Ὅλοι οἱ διάδοχοι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἐπροστάτεψαν μὲ κάθε τρόπο τὴν Ἐκκλησία καὶ μόνος ὁ Ἰουλιανός, ὅταν ἔγινε αὐτοκράτορας (361-363 μ.Χ.), ἐκυνήγησε τὸν Χριστιανισμό.

Ὁ Ἰουλιανὸς εἶχε γονεῖς χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι ἐφρόντισαν νὰ τὸν ἀναθρέψουν χριστιανικά, εἶχε ὁμως ἐλεεινὸ χαρακτήρα. Ὅταν ἐμεγάλωσε σπούδασε σὲ εἰδωλολατρικὲς σχολὲς καὶ πρὸ παντὸς στὴν Ἀθήνα, ὅπου εἶχε εἰδωλολάτρες δασκάλους. Ἐκεῖ εἶχε γνωριστῆ καὶ μὲ τὸν Μέγα Βασίλειον.

Ὅταν ἔγινε αὐτοκράτορας, ἐνόμισε ὅτι μποροῦσε ν' ἀναστήσει καὶ νὰ ξαναφέρῃ πάλι τὴ θρησκεία τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Ἀμέσως ἔδωσε διαταγὴ ν' ἀνοίξουν ὅλοι οἱ εἰδωλολατρικοὶ ναοί, νὰ διορθωθοῦν ὅσοι εἶχαν καταστραφῆ καὶ νὰ ξαναρχίσουν οἱ εἰδωλολατρικὲς γιορτές.

Οἱ εἰδωλολάτρες βλέποντας τὴν ὑποστήριξη καὶ τὴν προ-

στασία τοῦ αὐτοκράτορα, ἐπῆραν θάρρος καὶ πολλὰς φορές ἐνώ-
χλησαν τοὺς χριστιανούς μὲ ἐπιθέσεις καὶ ταραχές.

Οἱ χριστιανοὶ ὁμως δὲν ἔχασαν τὸ θάρρος τους. Ἐμειναν ἀκλόνητοι στὴν πίστη τους, ὑπέμειναν τὶς διώξεις καὶ μὲ μεγάλη περιφρόνηση ἀντίκρουσαν τὶς ταπεινὰς προσπάθειες τοῦ Ἰουλιανοῦ.

Ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς ἐπολέμησε μὲ φανατισμὸ τὴν ἀπόστασία αὐτὴ τοῦ Ἰουλιανοῦ στὸν περίφημο **στηλιτευτικὸ του λόγο**.

Τρεῖς χρόνια ἐβασίλευσε ὁ Ἰουλιανὸς καὶ παρ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες του δὲν κατώρθωσε νὰ ξαναζωντανέψῃ τὴν παλιὰ θρησκεία. Ὁ Χριστιανισμὸς, χάρι στὴν πίστη τῶν ὀπαδῶν του καὶ σὰν θρησκεία, πὺξ ξεκίνησε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό, ἔμεινε ἀκλόνητος.

Καὶ ἴδιος ὁ Ἰουλιανὸς βλέπωντας ὅτι οἱ ἀνόητες ἀντιχριστιανικὰς του προσπάθειες δὲν ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα, ἀπογοητεύθηκε καὶ σὲ κάποια μάχη ἐναντίον τῶν Περσῶν ὅταν πληγώθηκε, φώναξε προτοῦ ξεψυχῆσῃ «Μ' ἐνίκησες Ναζωραῖτε».

Ἡ ἐκκλησία ὠνόμασε τὸν Ἰουλιανὸ Παραβάτη, ἢ Ἀποστάτη, γιὰτὶ ἐγκατέλειψε τὴν πίστη τῶν πατέρων του.

5. Ὁ Θεοδόσιος καταδιώκει τοὺς Ἐθνικούς.

Εἶπαμε ὅτι ὅλοι οἱ διάδοχοι τοῦ Κωνσταντίνου—ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰουλιανὸ—ὑποστήριξαν καὶ προστάτεψαν τὴ χριστιανὴ θρησκεία, ἀλλὰ κανένας δὲν ἐκνήγησε τοὺς εἰδωλολάτρεις, τοὺς ἔθνικούς, ὅπως τοὺς ἔλεγον τότε, γιὰτὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ ἀπαγόρευε τὴ βία. Ἐπειτα ἦσαν βέβαιοι, ὅτι ἡ εἰδωλολατρικὴ θρησκεία θὰ ἔσβυνε μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ, γιὰτὶ ἦταν θρησκεία ψεύτικη.

Ὅταν ὁμως ἀνέβηκε στὸ αὐτοκρατορικὸ θρόνον τῆς Κωνσταντινούπολης ὁ χριστιανὸς αὐτοκράτορας Θεοδόσιος ὁ Μέγας, ἀπὸ ὑπερβολικὸ ζῆλο γιὰ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία, ἄρχισε νὰ πιέξῃ τοὺς εἰδωλολάτρεις. Ἐδωσε διαταγὴ νὰ κλείσουν ὅλες οἱ εἰδωλολατρικὰς σχολὰς, ἀπαγόρευσε τὶς εἰδωλολατρικὰς τελετὰς, καὶ τοὺς εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς, ἄλλους παραχώρησε στοὺς χριστιανούς καὶ ἄλλους ἐγκρέμισε. Ἐτσι πολλὰ ἀριστουργήματα γλυπτικῆς τέχνης καταστράφηκαν στὴν περίοδο ἐκείνη. Στὴν Ἀλε-

ξιάνδρεια μάλιστα τόσο πολὺ εἶχε φανατισθῆ ὁ λαός, πὺ ἐγι-
ναν αἵματηρὲς συμπλοκὲς μεταξὺ
χριστιανῶν καὶ εἰδωλολατρῶν.

Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Ἄλλ' ἢ χριστιανικῆ Ἐκκλησία
κατέκρινε πολὺ αὐστηρὰ τὴ στάση
αὐτῆ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου καὶ οἱ
Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐκαυ-
τηρίασαν ζωηρά. Ἐπει' ἀπὸ τῆ
στάση αὐτῆ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκ-
κλησίας ἐσταμάτησε καὶ ὁ φανατι-
σμός τοῦ λαοῦ.

Συστηματικοὶ διωγμοὶ ἐναν-
τίον τῶν εἰδωλολατρῶν δὲν ἐγιναν.
Ἀντίθετα, ἔπει' ἀπὸ λίγον καιρὸ
οἱ εἰδωλολάτρεις ἦσαν ἀπόλυτα ἤ-
συχτοι καὶ ἐλεύθεροι στὴ θρησκεία
τους, χωρὶς μάλιστα νὰ σταματή-
σουν νὰ ἐνοχλοῦν τοὺς χριστιανούς
καὶ νὰ κοροϊδεύουν τὴ χριστιανικὴ
θρησκεία.

6. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσό-
στομος γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια
καὶ ἀνατράφηκε μὲ μεγάλη φροντίδα
ἀπὸ τὴ μητέρα του, Ἀνθοῦσα, τὴν
ὅποιαν ἐθαύμαζαν γιὰ τὴν ἀρετὴ
της καὶ αὐτοὶ οἱ εἰδωλολάτρεις.

Ἐσπούδασε στὶς ἑξακουσμένες
σχολὲς τῆς Ἀντιοχείας καὶ πρὸ
παντὸς στὴ ρητορικὴ σχολὴ τοῦ εἰ-
δωλολάτρη σοφιστῆ Λιβανίου. Ὁ
Λιβάνιος ἀντελήφθηκε ἀμέσως τὴν
ἐξυπνάδα καὶ τὴ ρητορικὴ δύναμη
τοῦ Ἰωάννη, γι' αὐτὸ ὅταν τὸν ἐ-

ρωτοῦσαν ποῖον θάφηνε διάδοχό του στὴ διδασκαλία τῆς ρητο-

ρικῆς, ἀπαντοῦσε : «Τὸν Ἰωάννη, ἂν δὲν τὸν εἶχε κάμει δικόν του ὁ Χριστιανισμός».

Ὁ Ἰωάννης προσωριζόταν ἀπὸ τοὺς γονεῖς του γιὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ρήτορα, ἡ μεγάλη ὅμως καὶ εὐγενικὴ ψυχὴ του εἶχε ἄλλες ἀνώτερες ἐπιδιώξεις. Τὸν τραβοῦσε πολὺ ἡ χριστιανικὴ ζωὴ καὶ ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, γι' αὐτὸ ἀποσύρθηκε πολλὰ χρόνια σὲ μοναστήρι, ὅπου ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα καὶ ἐμελέτησε τὴν Ἁγία Γραφή.

Ὅταν ξαναγύρισε στὴν Ἀντιόχεια, τὸν ἔπεισε ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ χειροτονήθηκε παπὰς στὴν πατρίδα του. Σὰν παπὰς διακρίθηκε γιὰ τὰ πολλὰ καὶ εὐγενικά του προτερήματα καὶ γιὰ τὴ ρητορικὴ του δύναμη. Πολλοὶ εἰδωλολάτρες καὶ Ἑβραῖοι τῆς Ἀντιοχείας, ἀκούοντας τὸ κήρυγμά του ἔγιναν Χριστιανοί.

Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ μιλοῦσαν γιὰ τὸν Ἰωάννη, ὥστε ὅταν ἀπέθανε ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινούπολης, Νεκτάριος, ὁ λαὸς ἐζήτησε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἀρκαδίου νὰ γίνῃ ἀρχιεπίσκοπος ὁ Ἰωάννης.

Τὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο ἐτίμησε ὅσο λίγοι ἀρχιερεῖς. Ἐκυβέρνησε τὴν Ἐκκλησίαν σὰν καλὸς πατέρας. Ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον ἔδειξε στὴν προστασίαν τῶν φτωχῶν καὶ στὴν ἀνακούφιση τῶν δυστυχησμένων. Διέδωσε τὸν Χριστιανισμὸ στοὺς Πέρσες, Γότθους καὶ ἄλλους ἀπολίτιστους λαοὺς, καταπολέμησε τὶς αἵρέσεις καὶ ἐκαυτηρίασε ἀλύπητα τὴν ἀνηθικότητα καὶ τὴ διαφθορὰ τῆς κοινωνίας.

Τὸ θάρρος τοῦ Ἰωάννη ἦταν μεγάλο. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ θρησκευτικὸ του καθῆκον δὲν ἐφοβόταν κανένα, ὅσο μεγάλο ἄξιωμα καὶ ἂν εἶχε.

Στὴν Κωνσταντινούπολιν τοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ φανερώσῃ ὅλη τὴ ρητορικὴ του δύναμη καὶ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς χριστιανικῆς του ἀρετῆς. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἡ ἀριστοκρατία τῆς Κωνσταντινούπολης μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν αὐτοκράτειρα Εὐδοξία εἶχε παραστρεθῆ σὲ μιὰ ζωὴ ἄσωτη, ψευτοπερήφανη, ἐπιδεικτικὴ καὶ ἀνήθικη, δηλαδὴ σὲ μιὰ ζωὴ ἀντίθετη πρὸς αὐτὴ πού διδάσκει ἡ χριστιανικὴ θρησκεία.

Ὁ Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συμβουλέψῃ κα-

νέναν ἁμαρτωλό, πού τύχαινε νά παρεκτραπῆ ἀπό τὴν ἀνθρώπινη ἀδυναμία ἢ ἀμάθεια, ἦταν μαλακὸς κι ἐπεικὴς, τώρα, μπροστὰ στὴν ἀνῆθικη ζωὴ τῆς ἀριστοκρατίας τῆς Πόλης, φάνηκε σκληρός.

Οἱ λόγοι του ἦσαν γι' αὐτοὺς καφτὸ σίδερο.

Ἡ αὐτοκράτειρα ὠργίστηκε ἐναντίον τοῦ Ἰωάννη καὶ κατώρθωσε νά πείσῃ τὸν αὐτοκράτορα νά τὸν ἐξορίσῃ. Ὄταν ὅμως ὁ λαὸς ἔμαθε τὴν ἀπόφαση τῆς ἐξορίας, ξεσηκώθηκε καὶ πέτυχε νά ματαιωθῆ ἡ ἐξορία.

Ὁ Ἰωάννης ἐξακολούθησε τὴν ἴδια στάση ἀπέναντι τῆς αὐτοκράτειρας. Κι ὅταν μάλιστα κάποτε παρομοιάζοντάς την μετὴν Ἡρωδιάδα, τὴ γυναῖκα τοῦ Ἡρώδη, πού εἶχε ζητήσῃ τὴν ἀποκεφάλιση τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρομοῦ, εἶπε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τοῦ ναοῦ: «Πάλι ἡ Ἡρωδιάς μαίνεται, πάλι τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου ζητεῖ ἐπὶ πίνακι», ἐρέθισε τὴν Εὐδοξία, ἡ ὁποία αὐτὴ τὴ φορὰ ἐπέτυχε τὴν ἐξορία τοῦ Ἰωάννη.

Ὁ λαὸς καὶ πάλι ξεσηκώθηκε γιὰ νά πετύχῃ τὴ ματαίωση τῆς ἐξορίας, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπέτυχε. Ὁ Ἰωάννης ἐπῆρε τὸ δρόμο τῆς ἐξορίας, γιὰ τὰ βάρη τῆς Μ. Ἀσίας, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νά ἀνθέξῃ στὶς ταλαιπωρίες καὶ πέθανε στὰ Κόμμενα τῆς Φρυγίας ἀπὸ ἐξάντληση, τὸ 407 μ.Χ.

Ὄταν, μετὰ 30 χρόνια, ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ γυιὸς τοῦ Ἀρκαδίου καὶ τῆς Εὐδοξίας, Θεοδόσιος Β', μετέφερε στὴν Κωνσταντινούπολη τὰ ὄστια τοῦ Ἰωάννη, τὰ ἀπέθεσε στὸ ναὸ Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ γονατίζοντας μπροστὰ στ' ἅγια του λείψανα ἐζήτησε συγχώρηση γιὰ τοὺς γονεῖς του.

Ὁ Ἰωάννης ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ λαὸς τὸν ὠνόμασε Χρυσόστομο γιὰ τὴ μεγάλη τέχνη καὶ γλυκύτητα τοῦ λόγου του. Ἐγραψε καὶ τὴ λειτουργία πού ψάλλεται στοὺς ναοὺς κάθε γιορτῆ καὶ Κυριακῆ, ἐκτὸς ἀπὸ τίς 10 γιορτὲς πού ψάλλεται ἡ λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου.

Ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασε τὸν Ἰωάννη, Ἁγιον, γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 13 Νοεμβρίου καὶ ψάλλει τὸ παρακάτω ἀπολυτίκιο :

«Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ χρυσὸς ἐκλάμψασα χάρις, τὴν Οἰκουμένην ἐφώτισεν, ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς

ἐναπέθετο. Τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξε. Ἐὰν σοῖς λόγοις παιδεύων, Πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πρέσβευε τῷ λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν». Δηλ.

«Ἡ χάρις σου, ἡ ὁποία ἔλαμψε ἀπὸ τὸ στόμα σου σὰν τὸ χρυσάφι, ἐφώτισε τὴν οἰκουμένην, ἐδίδαξε τὸν κόσμον τὴν θησαυρὸς εἶναι ἡ ἀφιλαργυρία, μᾶς ὑπέδειξε τὸ ὕψος τῆς ταπεινοφροσύνης. Ἐὰν Σὺ, Πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πὺν μὲ τοὺς λόγους Σου διδάσκεις, μεσίτευε εἰς τὸ Χριστό, τὸ Θεό μας, νὰ σωθοῦν οἱ ψυχές μας».

7. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες

Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς κι' ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ οἱ τρεῖς ἐργάστηκαν μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο καὶ τὸ ἴδιο ἐνδιαφέρον, γιὰ τὴν στερέωση τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, μὲ τὸ κήρυγμα, μὲ τὰ ἔργα καὶ μὲ τὸ ζωντανό τους παράδειγμα.

Ἐξήσαν κι' οἱ τρεῖς ζωὴ σεμνὴ καὶ ἠθικὴ, ζωὴ χριστιανική. Ἐπροστάτεψαν τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ἀδύνατους, δείχνοντας ἔτσι μεγάλη ἀγάπη γιὰ τὸν πλησίον, σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐγραψαν κι' οἱ τρεῖς πολλὰ σοφὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐφώτισαν ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὸν ἐκράτησαν στὴν ὀρθὴ πίστη. Ἡ ῥητορικὴ τους δύναμις, τὸ σοφὸ τους μυαλό κι' ἡ θερμὴ ἀγάπη τους γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐτοποθέτησε καὶ τοὺς τρεῖς στὴν πρώτη σειρά τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τιμώντας ἐξαιρετικὰ τοὺς ἀγῶνες τους γιὰ τὴν στερέωση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, καθὼς καὶ γιὰ νὰ φανερώσῃ ὅτι ἴση τιμὴ ἀποδίδεται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς πρὸς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς Ἁγίους καὶ φωστῆρες τῆς Οἰκουμένης, γιορτάζει τὴ μνήμη καὶ τῶν τριῶν μαζί - ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἡμέραν πὺν γιορτάζει καὶ καθένας χωριστὰ - στὶς 31 Ἰανουαρίου καὶ τὴν ὀνομάζει γιορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν γιορτάζουν τὰ σχολεῖα γιὰτὶ οἱ Τρεῖς

Ἱεράρχες θεωροῦνται διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης καὶ προστάτες τῶν γραμμάτων.

Τὸ ἀπολυτίκιό τῆς γιορτῆς εἶναι τὸ παρακάτω :

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου θεότητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσει δογμάτων θείων πυρσεύσαντας,

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες : Γρηγόριος, Χρυσόστομος, Βασίλειος

τοὺς μελιρρῦτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι. Πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν. Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ προεβέβουσαν». Δηλαδή :

Τοὺς τρεῖς μεγάλους φωστῆρες, ποὺ κήρυξαν τὴν Ἁγία Τριάδα, ποὺ φώτισαν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὰ φῶτα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, αὐτοὺς, ποὺ τὰ σοφὰ λόγια ἔτρεχαν ἀπὸ τὸ στόμα τους τόσο γλυκά, σὰν ποτάμια ἀπὸ μέλι, αὐτούς, ποὺ πότισαν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὴν ἀληθινὴ γνώση γιὰ τὸ Θεό, τὸν Μέγα Βασίλειον, τὸν Γρηγόριο Θεολόγο μαζὶ μὲ τὸν δοξασμένον Ἰωάννην, ποὺ ἀπὸ τὴ γλῶσσά του ἔβγαναν χρυσὰ λόγια, ὅλοι ἔμεῖς ποὺ θαυμάζουμε τοὺς λόγους τους, ἀφοῦ μαζευτοῦμε, ἄς τιμήσουμε ψάλλοντας ὕμνους, γιὰτὶ αὐτοὶ μεσιτεύουν γιὰ μᾶς πάντοτε στὴν Ἁγία Τριάδα».

Ἐνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις

- 1) Περιγράψτε τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, Ἀθανασίου, Βασιλείου, Γρηγορίου καὶ Ἰωάννου.
- 2) Πῶς ὠνόμασε ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὴν ἐλεεινὴ διαγωγή του τὸν Ἰουλιανό;
- 3) Ποιοὶ εἶναι οἱ τρεῖς μεγαλύτεροι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας; Καὶ γιὰτί; Πῶς ὠνομάστηκαν;
- 4) Γιὰτί τοὺς γιορτάζουν τὰ σχολεῖα;

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

1. Ὁ Ἰουστινιανός

Ὁ Ἰουστινιανός, ὁ ὁποῖος ἔμεινε στὸν αὐτοκρατορικὸ θρόνον τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπὸ τὰ 527-567 μ.Χ., ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς πρὸ δοξασμένους αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου καὶ ὑποστήριξε πολὺ τὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Ἐφρόντισε νὰ διαδόσῃ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία σὲ πολλοὺς βάρβαρους λαοὺς καὶ ἔκαμε χριστιανοὺς ὅσους εἰδωλολάτρες εἶχαν ἀπομείνει ἀκόμα μέσα στὸ κράτος του. Ἔδωσε διαταγὴ καὶ

ἔκλεισαν οἱ εἰδωλολατρικῆς σχολῆς γιατί τὸ μόνο ποὺ κατώρθωναν μὲ τὴ διδασκαλία τους οἱ ῥήτορες τῶν σχολῶν αὐτῶν. ἦταν νὰ κρατοῦν τὸν κόσμον ἀφοσιωμένο -στὶς παλαιῆς προλήψεις καὶ πλάνες, χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ δίνουν καμμιά ἀνώτερη μόρφωση.

Ἔτσι, μὲ τὸ κλείσιμο τῶν σχολῶν, ἀναγκάστηκαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρους νὰ γίνουν χριστιανοί. ἄλλὰ οὔτε βία, οὔτε διωγμοὺς μεταχειρίστηκε ἐναντίον τους. Τοὺς ἄφησε ἐλεύθερους καὶ ἀπόδειξε εἶναι ὅτι διακόσια χρόνια μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν ὑπῆρχαν ἀκόμα εἰδωλολάτρεις (Μανιᾶτες).

Ὁ Ἰουστινιανὸς μὲ τοὺς πολέμους ποὺ ἔκαμε ἐναντίον τῶν βαρβάρων, μὲ τὴν καλὴ διοίκησή του, μὲ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὸ λαό, μὲ τοὺς σοφοὺς χριστιανικοὺς νόμους ποὺ ἔκαμε, μὲ τὰ ὠραῖα κτίρια, μὲ τὴν ὑποστήριξη τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων ὠφέλησε πολὺ τὸν Βυζαντινὸ καὶ Χριστιανικὸ πολιτισμό.

Ἐν' ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα συνδέθηκε τὸ ὄνομα τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ δοξάστηκε ἡ Χριστιανισμὸς, εἶναι ὁ ναὸς τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, ἡ περίφημη «Ἁγία - Σοφία», στὴν Κωνσταντινούπολη.

2. Ὁ ναὸς τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ

Ὁ πρῶτος, ποὺ ἔκτισε τὸ ναὸ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ στὴ Κωνσταντινούπολη, ἦταν, ὅπως ἀναφέραμε στὸ σχετικὸ κεφάλαιο, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Ὁ ναὸς ὅμως αὐτὸς ἐκάηκε στὰ 404.

Ὁ Θεοδοσίος Β' ὅμως ξανάκτισε τὸ ναὸ στὰ 415, ἀλλὰ ξανακάηκε στὰ 532, δηλαδὴ στὰ πρῶτα χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ κατὰ τὴν στάση τοῦ Νίκα.

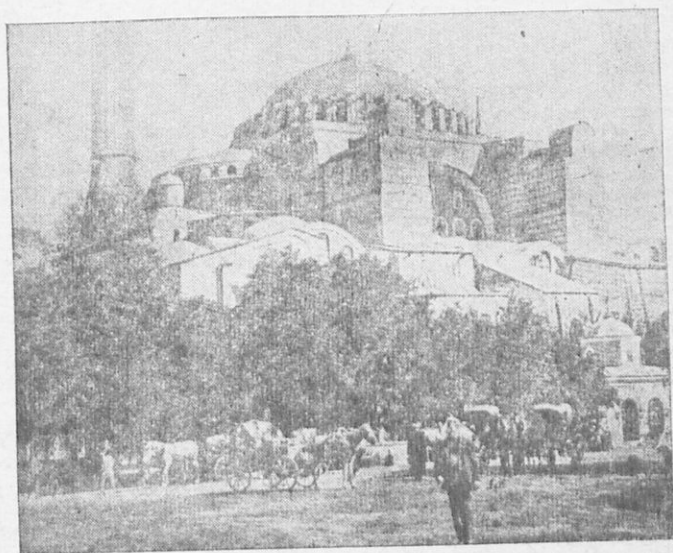
Ἀλλὰ ὁ θεοσεβούμενος αὐτὸς αὐτοκράτορας ἀποφάσισε νὰ ξανακτίσῃ τὸ ναὸ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὰ θεμέλια. Γι' αὐτὸ ἔδωσε διαταγὴ νὰ μαζευτοῦν τὰ ἀπαιτούμενα ὕλικά ἀπ' ὅλα τὰ ἑλληνικὰ μέρη καὶ ὅ,τι διαλεχτὸ ὑπῆρχε στὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα καὶ ναοὺς.

Ἐπίσης ἐκάλεσε κάθε καλὸ τεχνίτη καὶ μηχανικὸ νὰ προσφέρῃ τὴν τέχνη καὶ τὶς γνώσεις του γιὰ νὰ κτιστῇ τὸ ἀριστούργημα τῆς χριστιανισμὸς. Ἀνάμεσα ἀπ' ὅλους τοὺς μηχανι-

κούς, πού μαζεύτηκαν, ξεχώρισε δύο, τὸν Ἀνθέμιο καὶ τὸν Ἰσίδωρο καὶ τοὺς ἀνάθεσε νὰ καταστρώσουν τὰ σχέδια καὶ νὰ ἐπιβλέψουν στὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ.

Κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὰς τῶν δύο μηχανικῶν, ἐργάστηκαν μὲ ζῆλο ἑκατὸ ὑπομηχανικοὶ καὶ δέκα χιλιάδες ἐργάτες ἐπὶ ἕξι χρόνια συνέχεια καὶ ξοδεύτηκαν τριακόσια ἑξήντα ἑκατομμύρια σημερινὲς χρυσῆς δραχμῆς.

Μέσα ὁ ναὸς στολίστηκε μὲ εἰκόνες, μωσαϊκὰ καὶ ψηφιδωτὰ μεγάλης ἀξίας. Τὸ χρυσάφι καὶ τὸ ἀσημι ἐχάρησαν τὸν ὄμορ-

Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας

φιὰ καὶ τὴ λαμπρότητά τους σ' αὐτὸ τὸ ἀριστούργημα καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἄπλετα ἔλουζε τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ καὶ ἔδινε ἀκόμα μεγαλύτερη ὄμορφιὰ σ' αὐτὸ τὸ μεγάλο στολίδι τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὅταν ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια, πρῶτος μπῆκε στὸ ναὸ ὁ Ἰουστινιανός, κρατώντας τὸ σταυρό, καὶ προχώρησε πρὸς τὸν ἄμβωνα. Ἐκεῖ γεμάτος συγκίνηση σήκωσε τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ

καὶ φώναξε: «Ἄς εἶναι δοξασμένο τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, πού μ' ἀξίωσε κι' ἕκαμα τέτοιο ἔργο! Σὲ νίκησα, Σολομῶντα (γιατὶ ἔκτισα ναὸ καλύτερον ἀπὸ τὸν δικό σου).

Εἵκοσι χρόνια μετὰ τὰ ἐγκαίνια, ἔγινε σεισμός τρομερός καὶ γκρεμίστηκε ὁ τροῦλλος τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ὁποῖον ἔκτισε καὶ πάλι, ἀλλὰ ψηλότερον, ὁ μηχανικός Ἰσιδώρος, ἀνεψιὸς τοῦ πρώτου μηχανικοῦ Ἰσιδώρου.

Ἡ «Ἁγία Σοφία» ὑπῆρξε γιὰ τοὺς Ἑλληνας Χριστιανοὺς ὁ πιὸ ἀγαπημένος ναός. Ἐκεῖ μέσα ἐχειροτονοῦνταν οἱ Ἐπίσκοποι κι' οἱ Πατριάρχες, ἐκεῖ μέσα ἐστεφανώνονταν οἱ βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες. Ἀπὸ κεῖ ἄρχιζε καὶ κεῖ τέλειωνε κάθε χαρούμενο κι' εὐτυχισμένο γεγονός.

Στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς ἡ «Ἁγία Σοφία», μὲ τὸ θρύλο τοῦ μαρμαρωμένου βασιλιά, μὲ τὸ θρύλο τῆς μισοτελειωμένης λειτουργίας, ἐθέρμαινε τὶς καρδιὰς τῶν σκλαβωμένων μὲ τὴ κρυφὴ ἐλπίδα γιὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ γένους, γιὰ τὸ ζωντάνεμα τοῦ Κωνσταντίνου καὶ γιὰ τὸν ἀποτελειωμὸ τῆς τελευταίας ἐκείνης λειτουργίας.

Ὅταν ἡ Πόλη ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Τούρκων, ἡ «Ἁγία Σοφία», ἔγινε τζαμί. Σήμερα εἶναι Τουρκικὸ μουσεῖο.

3. Ὁ Ἡράκλειος

Ἀμέτρητοι ἦσαν οἱ ἐχθροί, πού κατὰ καιροὺς παρουσιάστηκαν κι ἐνόησαν τὴ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία. Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου κι ὁ ἑλληνικὸς λαός, μὲ τὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου, πάντα ἀντιστεκόταν στὶς βαρβαρικὲς ἐπιδρομὲς καὶ πάντα νικοῦσε.

Μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἐπικίνδυνες ἐπιδρομὲς ὑπῆρξε ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Ἀβάρων ἐναντίον τῆς Κωνσταντινούπολης, ἡ ὁποία ἔγινε τὴν ἐποχὴ πού ἦταν αὐτοκράτορας ὁ Ἡράκλειος (610 μ.Χ.).

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ Πέρσες εἶχαν κυριέψει πολλὰς ἐπαρχίες τῆς Μ. Ἀσίας κι ἀνάμεσά τους καὶ τὴν Παλαιστίνη. Ἐλεηλάτησαν τότε τὰ Ἱεροσόλυμα κι ἀπὸ τὸ ναὸ τῆς Ἀναστάσεως ἄρπαξαν τὸν Τίμο Σταυρό, πού εἶχε ὑψώσει ἡ Ἁγία Ἐλένη καὶ τὸν πῆραν γιὰ λάφυρο, στὴν πρωτεύουσά τους.

Ὁ Ἡράκλειος δὲν μποροῦσε νὰ ὑποφέρει αὐτὴ τὴ ντροπὴ.

Ἐολόκληρες Βυζαντινὲς ἑπαρχίαι κι ὁ Τίμιος Σταυρὸς νὰ βρισκονται στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν! Ἀποφασίζει, λοιπόν, νὰ κάμῃ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Τὸ κράτος ὅμως εἶχε ἐξαντληθῆ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς και σκληροὺς πολέμους. Τὸ δημόσιο ταμεῖο χρήματα δὲν εἶχε γιὰ νὰ ἐφοδιάσῃ τὸ στρατὸ μὲ τὰ ἀπαραίτητα ἐφοδία.

Ἡ Ἐκκλησία τότε ἔδειξε ὅτι στέκεται στὸ πλευρὸ τοῦ κράτους. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος συγκέντρωσε ἀπ' ὅλους τοὺς ναοὺς τὰ χρυσὰ και ἀργυρὰ ἀφιερῶματα και στολίδια και τὰ παρέδωσε στὸν Ἡράκλειο.

Ὁ αὐτοκράτορας τότε ἐφοδίασε τὸ στρατὸ του μὲ ὅ,τι χρειάζοταν, ὠργάνωσε τὴν ἐκστρατεία και μὲ τὶς εὐχὲς τῆς Ἐκκλησίας ξεκίνησε γιὰ τὴν Μ. Ἀσία.

4. Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος

Τὴν ἐποχὴ πού ὁ Ἡράκλειος μὲ τὸ στρατὸ του ἔδινε ἀλύπητα κτυπήματα στὸν Περσικὸ στρατὸ, νέος ἐχθρὸς ἐφάνηκε κοντὰ στὴν Πόλη. Ἦσαν οἱ Ἀβαροί, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχαν συνεννοηθῆ οἱ Πέρσες, νὰ πολιορκήσουν ἀπὸ ξηρὰ και θάλασσα τὴν Κωνσταντινούπολη.

Στὴν Πόλη εἶχε ἀπομείνει λίγος στρατός. Οἱ κάτοικοι μόλις εἶδαν τοὺς νέους ἐχθρούς, ἐφοβήθηκαν, ἀλλὰ σ' αὐτὴ τὴν περίσταση ἔσωσε τὴν πόλη, ἡ φιλοπατρία τοῦ Πρωθυπουργοῦ Βώνου κι ἡ πίστη τοῦ Πατριάρχη Σέργιου και τοῦ λαοῦ.

Αὐτοὶ οἱ δύο ἐστρατολόγησαν ὅσο μπορούσαν περισσότερους στρατιῶτες κι ὠργάνωσαν τὴν ἀμυνα τῆς Πόλης. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος κατῶρθωσε νὰ ἐνθουσιάσῃ τὸ στρατὸ και τοὺς κατοίκους και νὰ φυτέψῃ στὴ συνείδησή τους ὅτι προστάτης και βοηθὸς στέκεται στὸ πλευρὸ τῆς ἀγωνιζόμενης Πατρίδας και Θρησκείας, ἡ Θεοτόκος, ἡ πολιοῦχος τῆς Πόλης.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι μπροστὰ ἀπ' ὅλο τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν πού ξεκίνησαν γιὰ τὰ τεῖχη τῆς πόλης μὲ τὰ λάβαρα και τὶς θρησκευτικὲς τους εἰκόνες, πορευόταν ἡ Θεοτόκος τὴν ὁποία ἔβλεπαν ὀλοζώντανη μπροστὰ τους οἱ πιστοί.

Τὸ θαῦμα αὐτὸ και ἡ ἀκλόνητη πίστη, γιγάντωσαν τὴ θέληση τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς Πόλης, οἱ ὁποῖοι κατῶρθωσαν ν'

ἀντιταχθῶν πολλὰς μέρας συνέχεια στὶς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν.

Στὸ τέλος οἱ θεοὶ παρακλήσεις τῶν γενναίων κατοίκων πρὸς τὴν Ἁγία Μητέρα τοῦ Χριστοῦ μας εἰσακούστηκαν. Τρομερὴ θύελλα κατέστρεψε σὲ μιὰ νύχτα σχεδὸν ὅλα τὰ πλοῖα τῶν Ἀβάρων. Οἱ περισσότεροὶ ἐπνίγησαν καὶ ὅσοι ἔμειναν, ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν τὴν ἐπομένη μὲ τὰ λίγα ἀπομεινάρια τοῦ στόλου τους.

Ἡ Πόλι σώθηκε! Οἱ κάτοικοι ἀπέδωσαν τὴ σωτηρία τους στὴ Θεοτόκο καὶ ἀμέσως ἔτρεξαν ὅλοι μαζὶ στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπου ὅλη τὴ νύχτα ἔψαλλαν ὄρθιοι ὕμνους στὴ Θεοτόκο. Τότε γιὰ πρώτη φορὰ ἔψαλλαν τὸ «Ἀκάθιστο Ὑμνο», ὁ ὁποῖος ὠρίστηκε νὰ ψάλλεται στοὺς ναοὺς κάθε Παρασκευὴ στὶς πρῶτες πέντε ἐβδομάδες τῆς Μ. Σαρακοστῆς. Οἱ ὕμνοι αὐτοὶ ὀνομάστηκαν καὶ «Χαιρετισμοὶ τῆς Παναγίας». Εἶναι εἴκοσι τέσσερες καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ Α ὡς τὸ Ω.

Ἀνάμεσα στοὺς ὕμνους αὐτοὺς ξεχωρίζει τὸ παρακάτω τροπῆριο :

«Τῇ ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια ἀναγράφω Σοι, ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητος, ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω Σοι: Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε».

Δηλαδή. «Σὲ Σένα τὴ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀνίκητη στρατηγὸν, ψάλλω ἐγὼ ἡ Πόλι σου νικητρία τραγούδια, γιὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω, πὺ μ' ἔσωσες ἀπὸ τὰ βάρβαρα (τῆς πολιορκίας τῶν Ἀβάρων). Ἄλλ' ἐπειδὴ ἔχεις ἀκατανίκητη δύναμη, ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ κάθε λογῆς κινδύνους, γιὰ νὰ Σοῦ ψάλλω: Χαῖρε Παρθένε, Νύμφη τοῦ Θεοῦ».

5. Ἡ Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

Τὸ ἴδιο καιρὸν, πὺ ἡ Πόλι, χάρι στὴ βοήθεια καὶ προστασία τῆς Θεοτόκου, σωζόταν ἀπὸ τοὺς Ἀβάρους, ὁ Ἡρόκληος μὲ τὴν παλληκαρία του καὶ τὴν πίστη του στὸ Θεό, διάλυσε τὸν Περσικὸ στρατό, ὑπόγραφε εἰρήνην καὶ ἔπαιρνε πίσω τὸ πολυτιμώτερον καὶ ἱερώτερον στολίδι τῆς Χριστιανωσύνης, τὸν Τιμὸν Σταυρόν.

Ὅταν ξαναγύρισε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὁ λαὸς τὸν ὑπο-

δέχθηκε με μεγάλο ένθουσιασμό. Μπροστά πήγαιναν άνδρες κρατώντας ψηλά τὸν Τίμιο Σταυρὸ καὶ πίσω ἀκολουθοῦσαν ὁ νικητὴς αὐτοκράτορας, ὁ Πατριάρχης, οἱ ἄρχοντες καὶ πίσω ὅλο ἐκεῖνο τὸ χριστιανικὸ πλῆθος τῶν πιστῶν.

Τὸ καλοκαίρι τοῦ ἐπόμενου χρόνου (629 μ.Χ.) ὁ Ἡράκλειος πῆρε τὸν Τίμιο Σταυρὸ καὶ με λαμπρὴ συνοδεία τὸν ἔφερε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου στὶς 14 Σεπτεμβρίου τὸν ὑψωσε καὶ πάλι πα-

Ἡ Εὑρεσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τὴν ἁγία Ἑλένη

νηγυρικὰ στὸ ἴδιο σημεῖο, πού τὸν εἶχε ὑψώσει στὰ 326 μ.Χ., καὶ τὴν ἴδια μάλιστα ἡμερομηνία, ἡ Ἁγία Ἑλένη.

Ἀπὸ τότε ἡ Ἐκκλησία γιορτάζει με μεγάλη λαμπρότητα τὴν Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὶς 14 Σεπτεμβρίου καὶ ψάλλει τὸ ἴδιο ἐκεῖνο ἀπολυτίκιο, πὸ ἐψάλλε καὶ ὁ κλῆρος στὶς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 629.

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονο-

μίαν Σου. Νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸν Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα». Δηλ.

«Σῶσε, Κύριε, τὸ λαὸ Σου καὶ εὐλόγησε τοὺς πιστοὺς. Χάριζε νίκας στοὺς βασιλεῖς ποὺ πολεμοῦν ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ φύλαγε μὲ τὴ δύναμη τοῦ Σταυροῦ Σου τὸ χριστιανικὸ Σου πολίτευμα (δηλ. τοὺς Χριστιανούς).

Ἀνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις

- 1) Ποιὸ ἦταν τὸ Χριστιανικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ποιά τὰ ἔργα του;
- 2) Ποιοὶ ἦσαν οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἡρακλείου;
- 3) Τὶ ἔκαμαν ὁ Πρωθυπουργὸς Βῶνος καὶ ὁ Πατριάρχης Σέργιος γιὰ νὰ διώξουν τοὺς πολιορκητὲς;
- 4) Τί ἔκαμε ὁ λαὸς μετὰ τὴ σωτηρία τῆς Πόλης;
- 5) Πότε ὕψωσε καὶ πάλι τὸν Τίμιο Σταυρὸ ὁ Ἡράκλειος;

Ἡ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

1. Οἱ ἀσκητὲς

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ, πολλοὶ θεοσεβούμενοι Χριστιανοί, θέλοντας ν' ἀφοσιωθοῦν μ' ὅλην τὴν ψυχὴν τοὺς στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἄφηναν τὶς χαρὲς καὶ τὶς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς καὶ ἀποσύρονταν στὶς ἐρημιὰς καὶ στὰ βουνά.

Ἐκεῖ ἤσυχτοι καὶ χωρὶς φροντίδες γιὰ τὴ ζωὴ, **ἀσκούνταν**, δηλαδὴ ἐγύμναζαν τὸν ἑαυτὸν τους, στὴν ἀρετὴ μὲ νηστεῖες, προσευχὰς καὶ μελέτες τῶν ἱερῶν θρησκευτικῶν βιβλίων καὶ πρὸ παντὸς τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Οἱ ἄντρες αὐτοὶ πῆραν τὴν ὀνομασίαν **ἀσκητῆς**.

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ζοῦσαν, ἔκανε ἐντύπωση στοὺς χριστιανούς, οἱ ὁποῖο ἔτρεφαν ἐκτίμηση καὶ σεβασμὸ στοὺς ἀσκητῆς. Πολλὲς φορὲς καὶ πρὸ παντὸς στὴν ἐποχὴν τῶν διωγμῶν, οἱ ἀσκητῆς κατέβαιναν στὶς πολιτεῖες καὶ μὲ ἀγάπη ἐφρόντιζαν καὶ βοηθοῦσαν ὅσους ὑπέφεραν ἀπὸ τοὺς διωγμούς. Ἐπίσης πολλοὶ χριστιανοὶ πῆγαιναν καὶ ζητοῦσαν τὴ συμβουλή τους.

Οἱ τόποι ποὺ οἱ ἀσκητῆς περνοῦσαν τὴν **ἀσκητικὴ** ζωὴ τους ἐλέγονταν **σκήτες**.

2. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος

Ὁ πρῶτος πὸν ἔγινε ἀσκητὴς ἦταν ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴ Θήβα τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὁποῖος ἔζησε σὲ μιὰ σπηλιά, μελετώντας τὴν Ἁγία Γραφή καὶ προσευχόμενος, ἐνενήντα ἑπτὰ ὀλόκληρα χρόνια.

Τὸν ἴδιο καιρὸ μὲ τὸν Παῦλο ἔζησε κι ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, ὁ ὁποῖος πῆρε τὴν ὀνομασία **Μέγας**. Ὁ Ἀντώνιος ἦταν παιδὶ ἀπὸ πλούσια οἰκογένεια, ἀλλὰ νέος ἀκόμα ἐμοίρασε, σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Κ. Η. Ι. Χριστοῦ, τὴν περικοπὴν τοῦ στοῦς φτωχοῦς κι ἀποσύρθηκε, στὰ 356 μ.Χ., σὲ μιὰ ἔρημο τῆς Αἰγύπτου.

Τὰ ἑξαιρετικά του χαρίσματα κι ἡ ταπεινοφροσύνη του γρήγορα τὸν ἔκαμαν γνωστὸ σ' ὅλη τὴν Αἴγυπτο, γι' αὐτὸ χιλιάδες κόσμου ἐπήγαιναν στὴν σκήτη του νὰ τὸν βροῦν καὶ νὰ ζητήσουν τὴν εὐλογία του καὶ τὶς συμβουλές του.

Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος

Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἐκτιμοῦσαν καὶ σέβονταν τὸν Ἀντώνιο, κι αὐτὸς ἀκόμα ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τὸν ἐθαύμαζε.

Πολλοὶ ἀσκητὲς ἐβασάνιζαν τὸ σῶμα τους καὶ τὸ ταλαιπωροῦσαν, γιὰτὶ εἶχαν τὴ γνώμη ὅτι ἔτσι εὐχαριστοῦσαν τὸ Θεό. Ἐνας τέτοιος ἀσκητὴς, ὁ Συμεὼν ὁ Στυλίτης, ἔζησε τριάντα χρόνια ἐπάνω σ' ἓνα στυλο κι' ἀπὸ κεῖ δίδασκε καὶ κατηχοῦσε τὸν κόσμο. Ὁ Συμεὼν ἔγραψε πολλοὺς ὕμνους κι εὐχές. Ἡ ἐκκλησία μας ὠνόμασε τὸν Ἀντώνιο Ἅγιο, καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 17 Ἰανουαρίου.

3. Ὁ Παχώμιος κι ἡ ὀργάνωση τῆς μοναχικῆς ζωῆς

Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος εἶχε μαθητὴν τὸν Παχώμιο, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε σπουδαῖος καὶ ὀνομαστὸς ἀσκητὴς. Μέχρι τὴν ἐποχὴ τοῦ

Παχωμίου οἱ ἀσκητὲς ζοῦσαν στὴν ἔρημο, ὁ καθένας χωριστὰ ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ, ἄρχισαν νὰ μαζεύονται οἱ ἀσκητὲς γύρω ἀπὸ τὸν Παχώμιο, γιατί ἐκτιμοῦσαν πολὺ τὰ χαρίσματα του, τὴ φρονιμάδα του, τὴ μόρφωσή του κι ἤθελαν νὰ τὸν ἔχουν γιὰ ὄδηγὸ στὴν ἀσκητικὴ τους ζωὴ.

Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ, ἐμαζεύτηκαν τόσοι πολλοὶ ἀσκητὲς κοντὰ στὸν Παχώμιο, ὥστε ἀναγκάστηκε νὰ τοὺς ὀργανώσῃ τὴ ζωὴ. Ἐκανόνισε δηλαδὴ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τῶν ἀσκητῶν, ποιά ἐργασία πρέπει νὰ κάνουν, πότε καὶ πῶς πρέπει νὰ προσεύχονται, νὰ ντύνονται, νὰ νηστεύουν. Μὲ λίγα λόγια ὁ Παχώμιος κανόνιζε γενικὰ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς τῶν ἀσκητῶν.

Ἀπὸ τότε οἱ ἀσκητὲς ὀνομάστηκαν **μοναχοί**, ἡ ζωὴ τους **μοναχική**, καὶ τὸ οἶκημα πού ἔμεναν **μονή**, ἢ **μοναστήρι**.

Τὸ πρῶτο μοναστήρι πού ἵδρυσε ὁ Παχώμιος σ' ἓνα νησί τοῦ Νείλου ποταμοῦ, περιλάβαινε ἑπτὰ χιλιάδες μοναχοὺς, τοὺς ὁποίους ἐχώρισε σὲ τάγματα. Ὁ Παχώμιος ἵδρυσε καὶ τὸ πρῶτο γυναικεῖο μοναστήρι, γιατί καὶ πολλὲς γυναῖκες εἶχαν ἀποσυρθῆ στὴ μοναχικὴ ζωὴ.

Τὸ μοναστήρι ἦταν ἓνα τετράγωνο οἶκημα, πού στὴ μέση εἶχε τὸ ναὸ καὶ γύρω-γύρω ἦσαν τὰ κελλιά τῶν μοναχῶν.

Ἡ ζωὴ πού ζοῦσαν οἱ μοναχοὶ στὰ μοναστήρια, ἦταν σύμφωνη μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴ διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, γι' αὐτὸ ἡ μοναχικὴ ζωὴ διαδόθηκε γρήγορα σ' ὀλόκληρη τὴν Αἴγυπτο καὶ ἀπὸ κεῖ στὴ Συρία, Καππαδοκία, Παλαιστίνη, Κωνσταντινούπολη, Ἑλλάδα καὶ ἀργότερα στὶς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἦταν θερμὸς ὀπαδὸς τῆς μοναχικῆς ζωῆς, γι' αὐτὸ ἵδρυσε καὶ ὁ ἴδιος, στὴν ἀρχὴ ἓνα καὶ ἀργότερα πολλὰ μοναστήρια καὶ ἔγραψε μάλιστα τὸν **μικρὸν καὶ μεγάλον κανόνα** τῆς μοναχικῆς ζωῆς.

Ὁ ἴδιος εὐτύχησε νὰ ἰδῆ 80.000 μοναχοὺς ν' ἀκολουθοῦν τὶς ἀσκητικὲς του διατάξεις.

Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ πολλὰ μοναστήρια ἐξελίχθηκαν σὲ κέντρα γιὰ τὴ μόρφωση καὶ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, στὰ ὁποῖα ἐδίδασκαν μορφωμένοι μοναχοί.

Πολλὰ ἀρχαῖα συγγράμματα ἐσώθηκαν χάρις στοὺς μονα-

χούς, οί ὁποῖοι τὰ ἀντίγραφα ἐπάνω σέ δέρματα ζώων, σέ φλοῦδες δένδρων, ἢ σέ μαρμάρινες πλάκες.

Ἐπίσης πολλοὶ μοναχοὶ διάδοσαν τὴ χριστιανικὴ θρησκεία σέ διάφορες γῶρες. Γενικά τὰ μοναστήρια ἐπαιξαν σπουδαῖο ρόλο στήν κοινωνία, ἰδιαίτερα μάλιστα τὰ μοναστήρια τῆς πατρίδας μας ἐπαιξαν σπουδαῖο ρόλο καί πρόσφεραν μεγάλες ὑπηρεσίες στά χρόνια τῆς τουρκικῆς σκλαβιάς.

Ἐ Ανακεφαλαιωτικές ἐρωτήσεις

- 1) Τί ἦσαν οἱ ἀσκητὲς καί ποιοὶ ἦσαν οἱ σπουδαιότεροι;
- 2) Τί ἔκαμε ὁ Παχώμιος γιὰ τοὺς μοναχοὺς;
- 3) Τί ἔγραψε γιὰ τοὺς μοναχοὺς ὁ Μ. Βασίλειος;

Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

1. Ἡ προσκύνηση κι ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Χριστιανωσύνης οἱ Χριστιανοὶ μεταχειρίζονταν διάφορα θρησκευτικὰ σύμβολα. Ἰδιαίτερα τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν οἱ χριστιανοὶ τοποθετοῦσαν στίς κατακάμβες τους διάφορες παρασιάσεις, γιὰ νὰ θυμίζουσαν τὸ Χριστό, τὴν Ἐκκλησία, κλπ.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὅταν ἄρχισαν νὰ κτίζονται ναοί, οἱ χριστιανοὶ τοὺς ἐστόλιζαν μὲ εἰκόνες τοῦ Κ. Η. Ι. Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καί τῶν ἄλλων ἁγίων.

Τίς εἰκόνες αὐτὲς τίς ἐσέβονταν καί τίς τιμοῦσαν, γιὰτὶ εἰκόνιζαν ἱερὰ πρόσωπα. Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς, ἰδίως ἀγράμματοι, παρεξήγησαν τὴν τιμὴ ποὺ ἄρμοζε στίς ἁγίες εἰκόνες κι ἄρχισαν σχεδὸν νὰ τίς λατρεύουν. Ἄλλ' ὅπως εἶναι τὸ σωστὸ μόνον τὸ θεὸ ἔπρεπε νὰ λατρεύουν καί τίς ἁγίες εἰκόνες ἔπρεπε νὰ σέβονται μόνον καί νὰ τιμοῦν. Αὐτὸ διδάσκει ἡ Ἁγία Χριστιανικὴ ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

2. Οἱ Εἰκονομάχοι κι οἱ Εἰκονολάτρες

Τὴν ἐποχὴ ποὺ αὐτοκράτορας στήν Πόλιν ἦταν ὁ Λέων Ἰσαυρος, ἡ τιμὴ καί ἡ προσκύνηση τῶν εἰκόνων ἐξέφυγε πολὺ ἀπὸ τὸ σωστὸ δρόμο καί στράφηκε πρὸς τὴ λατρεία τῶν εἰκόνων.

Τότε ὁ Λέων ἀποφάσισε νὰ σταματήσῃ τὸ κακό. Ἐκάμε νόμο πὸν ἀπαγόρευε τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων κι ὅταν εἶδε ὅτι ὁ λαὸς ἐξακολουθοῦσε τὰ ἴδια, διάταξε καὶ τὶς ἔβγαλαν ἐντελῶς ἀπὸ τοὺς ναοὺς.

Αὐτὸ ὅμως πὸν ἔκαμε ὁ αὐτοκράτορας δὲν ἦταν φρόνιμο. Ἐντὶ νὰ καταργήσῃ τὶς εἰκόνες ἔπρεπε νὰ φροντίσῃ ὥστε ὁ κόσμος νὰ διδαχθῇ ὅτι στὶς εἰκόνες ὀφείλεται τιμὴ καὶ ὄχι λατρεία, ὅπως τὸν συμβούλευαν νὰ κάμῃ κι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Αὐτοκράτορας δὲν τοὺς ἄκουσε, γιατί εἶχε τὴ γνώμη ὅτι οἱ χριστιανοὶ προσκυνώντας τὶς εἰκόνες, πέφτουν τάχα στὴν εἰδωλολατρεία, κι ἔγινε αἰτία νὰ ἐξαγριωθῇ ὅλος ὁ κόσμος ἐναντιόν του.

Ἐπειδὴ ὁ Λέων ἐπέμενε, δημιουργήθηκε μιὰ μεγάλη ταραχὴ καὶ μία τρομερὴ ἐμφύλια φιλονικία πὸν ἐχώρισε τοὺς χριστιανοὺς σὲ δύο παρατάξεις: Στὸν ἐχθρὸν τῶν εἰκόνων, πὸν πῆραν τὴν ὀνομασίαν Εἰκονομάχοι καὶ στοὺς φίλους τῶν εἰκόνων πὸν πῆραν τὴν ὀνομασίαν Εἰκονολίτρος.

Οἱ περισσότεροὶ αὐτοκράτορες, μετὰ τὸ Λέοντα, ὑπῆρξαν εἰκονομάχοι, ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος Κοπρῶνυμος καὶ ἄλλοι. Αὐτοὶ ἐκνήγησαν τοὺς εἰκονολάτρος, τοὺς ἐφυλάκισαν, τοὺς ἔστειλαν ἐξορία, τοὺς ἐθανάτωσαν.

Ἡ κατάστασις αὐτὴ κράτησε πάνω κάτω ἑκατὸ χρόνια καὶ ἔβλαψε ὄχι μόνον τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον τὸ Κράτος.

3. Ἀναστήλωσις τῶν εἰκόνων - Κυριακὴ τῆς Ὁρδοδοξίας

Ὅταν ἔγινε αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, ἀποφάσισε νὰ φέρῃ τὴν ποθητὴν γαλήνην καὶ ἡσυχίαν στὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκάλεσε, λοιπόν, τὴν **Ἐβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο**, ἡ ὁποία ἔγινε στὴν Κωνσταντινούπολιν στὰ 787 μ. Χ. κι οἱ Ἐπίσκοποι πὸν μαζεύτηκαν ἐκεῖ, ἀποφάσισαν νὰ ἀναστηλωθοῦν στοὺς ναοὺς οἱ εἰκόνες κι οἱ χριστιανοὶ νὰ τὶς τιμοῦν καὶ νὰ τὶς σέβωνται. Ἀπαγόρευσε ὅμως τὴν λατρεία τῶν εἰκόνων, γιατί ἡ λατρεία ταιριάζει μόνον στὸ Θεό.

Οἱ Αὐτοκράτορες πὸν ἀνέβηκαν στὸ θρόνον μετὰ τὴν Εἰρήνην, ὅπως ὁ Λέων ὁ Ἀρμένιος καὶ ὁ Θεόφιλος, δὲν ἐσεβάστηκαν τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Διάταξαν

καὶ πάλι τὸ κατέβασμα τῶν εἰκόνων καὶ ἔτσι ξανάρχισε ἡ θρησκευτικὴ ταραχὴ.

Ὅταν ὅμως ἔγινε αὐτοκράτειρα ἡ σύζυγος τοῦ Θεοφίλου, Θεοδώρα, ἐκάλεσε στὰ 842 μ. Χ. νέα Σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη, ἡ ὁποία ξανάφερε καὶ πάλι τὴν προσκύνηση τῶν ἁγίων εἰκόνων, ὅπως εἶχε ἀποφασίσει ἡ Ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ διάταξε νὰ ξαναμποῦν οἱ εἰκόνες στοὺς ναοὺς.

Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ἐνίκησε ἡ Ὁρθοδοξία καὶ τότε οἱ Ἅγιες Εἰκόνες ἀναστηλώθηκαν ὀριστικὰ στοὺς ναοὺς. Γιὰ νὰ θυμώμεθα τὸ γεγονός αὐτὸ ὥρισε ἡ Ἐκκλησία μας νὰ γιορτάζεται ἡ πρώτη Κυριακὴ τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς γιὰ τὴν νίκη καὶ τὸν θρίαμβο τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐναντίον τῶν εἰκονομάχων καὶ ὄλων τῶν ἄλλων αἰρέσεων.

Ἡ Κυριακὴ αὐτὴ ὠνομάστηκε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ γίνεται γύρω ἀπὸ τὸ ναὸ λιτανεῖα μὲ τὶς Ἅγιες Εἰκόνες καὶ ψάλλεται τὸ παρακάτω τροπάριο :

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα Σου προσκυνοῦμεν, Ἁγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πτασμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός. Βουλῆσει γὰρ ἠυδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ, ἵνα ρύσῃ οὖς ἔπλασας, ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμεν Σοι: Χαρᾶς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, παρσγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον». Δηλαδή:

«Τὴν ἁγία Σου εἰκόνα προσκυνοῦμε Πανάγαθε, ζητῶντας συχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μας, Χριστέ, Θεέ μας. Γιατὶ μὲ τὴ θέλησή Σου καταδέχτηκες νὰ σταυρωθῆς σὰν ἄνθρωπος ἐπάνω στὸ σταυρό, γιὰ νὰ σώσης τὰ πλάσματά σου ἀπὸ τὴν τυραννία τοῦ ἐχθροῦ (τοῦ διαβόλου). Γι' αὐτὸ μὲ εὐχαρίστηση Σοῦ ψάλλουμε: Ἐγέμισες τὰ πάντα ἀπὸ χαρὰ, Σωτῆρα Χριστέ, γιὰτὶ ἤρθες νὰ σώσης τὸν κόσμο ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες».

Ἀνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις

- 1) Ποιὰ ἦσαν τὰ πρῶτα θρησκευτικὰ σύμβολα τῶν Χριστιανῶν;
- 2) Πῶς πρέπει νὰ τιμοῦμε τὶς εἰκόνες;

3) Ποιό αποτέλεσμα είχαν οι ενέργειες του Λέοντα Ἰ-
σαυρου;

4) Τί ἔκαμε ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία;

5) Τί ἀποφάσισε ἡ Ἐβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος;

6) Γιατί γιορτάζουμε τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας;

ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΙ Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ

1. Οἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν

Εἶπαμε σὲ προηγούμενα κεφάλαια, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι τῶν πέντε πόλεων Ρώμης, Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας, Κωνσταντινούπολης καὶ Ἱεροσολύμων ὀνομάστηκαν Πατριάρχες (ἐκτὸς ἀπὸ τῆς Ρώμης ποὺ ὀνομάστηκε Πάπας) κι εἶχαν μὰ πιδ τιμητικὴ θέση ἀνάμεσα στοὺς ἐπισκόπους τῶν ἄλλων πόλεων. Ἀνάμεσα στοὺς πέντε Πατριάρχες τὴν πιδ τιμητικὴ θέση εἶχε ὁ Πάπας τῆς Ρώμης, γιατί ἡ Ρώμη ἦταν ἡ ἀρχαία Πρωτεύουσα τοῦ Κράτους.

Ὁ Πάπας ὅμως θέλησε νὰ ἐκμεταλλευτῆ αὐτὴ τὴ τιμητικὴ θέση κι ἄρχισε νὰ ἐπεμβαίνει στὴ διοίκηση τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ θέλῃ νὰ διατάξῃ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους σὰν νὰ ἦταν ἀνώτερος ἀπ' αὐτοὺς.

Πολλοὶ ἐπίσκοποι καὶ ἰδιαιτέρα τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν δὲν ἐδέχονταν τίς ἀξιώσεις αὐτὲς τῶν Παπῶν, ἐπειδὴ ὅμως ὁ Πάπας ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐπιμένῃ καὶ νὰ ζητᾷ μὲ κάθε τρόπο εὐκαιρία νὰ διατάξῃ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους, δημιουργήθηκε στὴν Ἐκκλησία μὰ μεγάλη θρησκευτικὴ ταραχὴ, ἡ ὁποία κατὰληξε στὸ χωρισμὸ τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ταραχὴ αὐτὴ ἄρχισε ὁ Πάπας, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἔγινε Πατριάρχης στὴν Κωνσταντινούπολη ὁ Φώτιος.

2. Ὁ Φώτιος γίνεται Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως

Ἀπὸ τὰ 842 - 867 μ.Χ. ἦταν αὐτοκράτορας στὴν Κωνσταντινούπολη ὁ Μιχαὴλ Γ', ἐπειδὴ ὅμως ἦταν ἀνίκανος κυβερνοῦσε ἀντὶ γι' αὐτὸν ὁ Θεῖος του Βάρδας. Τὴν ἴδια ἐποχὴ Πατριάρχης στὴν Κωνσταντινούπολη ἦταν ὁ Ἰγνάτιος, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Βάρδας παρεξηγήθηκε καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ παραιτηθῆ ἀπὸ τὸν Πατριαρχικὸ θρόνο.

Ὁ λαὸς ὅμως πὸν ἀγαποῦσε καὶ σεβόταν τὸν Ἰγνάτιο, ξεσηκώθηκε ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορα κι ὁ Βάρδας γιὰ νὰ καθησυχάσῃ τὸ λαὸ ἔκαμε Πατριάρχη τὸν ἠθικὸ καὶ σοφὸ ἄνδρα Φῶτιο.

Ὁ Φῶτιος καταγόταν ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια. Ὁ ἴδιος κατώρθωσε μὲ τὴ μόρφωση καὶ τὴν ἐπιμέλειά του, μὲ τὰ μεγάλα του προτερήματα καὶ τὸν ἐξαιρετικὸ του χαρακτῆρα, ν' ἀνεβῆ ἀπὸ νέος ἀκόμα σὲ μεγάλα κρατικὰ ἀξιώματα. Ὑπῆρξε ἀνώτατος ἀξιωματικὸς τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, γενικὸς γραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας, μέλος τῆς Βουλῆς καὶ πρεσβευτῆς στοὺς Μωαμεθανοὺς τῆς Ἀσίας. Ὁ Φῶτιος μ' ἄλλα λόγια ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πιὸ ἰσχυροὺς συμβούλους τοῦ Παλατιοῦ

Ὁ Φῶτιος, λοιπόν, πιεζόμενος ἀπὸ τοὺς φίλους του, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ Ἰγνατίου, ἐδέχθηκε ἀπὸ λαϊκὸς πὸν ἦταν νὰ γίνῃ Πατριάρχης καὶ μόνο γιὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, γιὰτὶ μόνον μὲ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου θὰ ἠσύχαζαν οἱ Χριστιανοί.

Ἔτσι χειροτονήθηκε ὁ Φῶτιος σὲ διάστημα λίγων ἡμερῶν, διάκονος, πρεσβύτερος καὶ ἐπίσκοπος. Ἐπειτα ὅμως ἀπὸ λίγον καιρὸ οἱ φίλοι τοῦ Ἰγνατίου ἄλλαξαν γνώμη κι ἄρχισαν νὰ δημιουργοῦν ζητήματα, ὅτι τάχα ἡ ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου ἦταν ἀντικανονικὴ, γιὰτὶ κατ' εὐθειᾶν ἀπὸ λαϊκὸς ἔγινε Πατριάρχης. Εἶχαν ὅμως ἄδικο, γιὰτὶ δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πὸν ἓνας λαϊκὸς γινόταν ἀνώτατος κληρικὸς. Ἐξ ἄλλου κανένας ἐκκλησιαστικὸς κανόνας δὲν ἀπαγόρευε τέτοια ἐνέργεια.

Ὁ Φῶτιος ὅμως γιὰ νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν ἡσυχία στὴν Ἐκκλησία, κάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη μεγάλη Σύνοδο, στὴν ὁποία κάλεσε καὶ τὸν Πάπα τῆς Ρώμης. Πάπας ἦταν τότε ὁ Νικόλαος Α', ἄνθρωπος ἐγωῖσθης καὶ περήφανος, ὁ ὁποῖος ἐνόμισε ὅτι βρῆκε τὴν κατάλληλη εὐκαιρία νὰ ὑποτάξῃ στὶς ἀξιώσεις του τὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης.

Ἀντί, λοιπόν, νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος στὴ Σύνοδο, ἔστειλε δύο ἀντιπροσώπους του μὲ δύο ἐγωῖστικά γράμματα, ἓνα γιὰ τὸν αὐτοκράτορα κι ἓνα γιὰ τὸ Φῶτιο, στὰ ὁποῖα τοὺς ἐμάλωνε, γιὰτὶ ἔκαμαν τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου χωρὶς νὰ ζητήσουν τὴ γνώμη του.

Ὁ Φώτιος ἔκαμε πὼς δὲν κατάλαβε τὴ στάση τοῦ Πάπα κι ἐδέχθηκε μὲ χριστιανικὴ καλωσύνη κι ἀγάπη τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Νικολάου στὴ σύνοδο.

Ἡ σύνοδος, χάριη στὴ στάση τοῦ Πατριάρχου, ἄρχισε τὶς ἐργασίες της εἰρηνικὰ κι ἀφοῦ ἐξέτασε καλὰ τὰ γεγονότα, ἐπικύρωσε τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου, χωρὶς νὰ φέρουν ἀντίρρηση οὐτ' αὐτοὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα. Αὐτὸ ἐγινε στὰ 861 μ.Χ.

Μόλις ὁ Πάπας ἔμαθε τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου, θύμωσε, ἐτιμώρησε τοὺς ἀντιπροσώπους του κι ἐκάλεσε δική του σύνοδο στὴ Ρώμη, ἡ ὁποία ἀκύρωσε τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου κι ἀφόρησε καὶ τὸ Φῶτιο.

Ἡ πράξι αὐτὴ τοῦ Πάπα προκάλεσε μεγάλον ἐρεθισμό καὶ στὸ λαὸ καὶ στὸν κλῆρο τῆς Κωνσταντινούπολης. Ὁ Φώτιος ὁμως καὶ πάλι ἔδειξε τὴ μεγάλη χριστιανικὴ του ὑπομονὴ καὶ συμβούλεψε ὅλους νὰ μὴν ἐρεθίσουν περισσότερο τὰ πράγματα, ἀλλὰ νὰ ὑπομείνουν κι αὐτοὶ γὰ τὸ καλὸ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, μήπως τυχὸν ὁ Πάπας σκεφθῆ πὺ ὀρθὰ καὶ πὺ χριστιανικά.

3. Οἱ Βούλγαροι γίνονται χριστιανοί.

Πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια δύο Ἑλληνες μοναχοὶ ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, εἶχαν ἐπισκεφθῆ τὴν Βουλγαρία κι ἐδίδαξαν στοὺς κατοίκους της τὸ Χριστιανισμό. Οἱ δύο αὐτοὶ σοφοὶ καλόγεροι ἐφεῖραν τὸ βουλγαρικὸ ἀλφάβητο καὶ μετέφρασαν στὴ βουλγαρικὴ γλῶσσα τὴν Ἁγία Γραφή. Ἀκόμα κι ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων Βόγορις ἔγινε χριστιανός.

Οἱ δύο καλόγεροι παρακάλεσαν τὸν Πατριάρχου Φῶτιο νὰ στείλῃ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη κληρικούς στὴ Βουλγαρία, γιὰ νὰ ὀργανώσουν τὴν Ἐκκλησία στὴ νέα αὐτὴ χριστιανικὴ χώρα.

Ὁ Βόγορις ὁμως στὸ μεταξὺ ἄρχισε νὰ φοβᾶται μήπως ἡ ἐξάρτηση τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη ζημιώσει τὸ κράτος του κι ἦλθε σὲ συνεννόηση μὲ τὸν Πάπα Νικόλαο, ὁ ὁποῖος χωρὶς νᾶχη κανένα δικαίωμα, ἔστειλε δικούς του κληρικούς στὴ Βουλγαρία.

Οἱ κληρικοί τοῦ Πάπα ἄρχισαν νὰ φέρωνται περιφρονητικά πρὸς τοὺς κληρικούς τοῦ Φωτίου, νὰ τοὺς διώχνουν ἀπὸ τοὺς Βουλγαρικούς ναοὺς καὶ γενικά τοὺς φέρονταν ὄχι σὰν ἀδελφοί, ἀλλὰ σὰν κατακτητές, διαδίδοντας μάλιστα στοὺς νέους Βουλγάρους χριστιανοὺς πολλὰς αἰρετικές διδασκαλίας, πού εἶχε προσθέσει μόνος του ὁ Πάπας στὸ σύμβολο τῆς πίστεως καὶ στίς ἄλλες ἀποράσεις τῶν συνόδων.

4. Τὸ σχίσμα.

Ἡ διαγωγή αὐτὴ τοῦ Πάπα χειροτέρευε ἀκόμα περισσότερο τὴν κατάσταση. Ἰδιαίτερα μάλιστα οἱ ἀλλαγές πού εἶχε κάμει μόνος του ὁ Πάπας στὰ ὅσα πίστευαν οἱ ἄλλοι χριστιανοί, ἐχώρισε αὐτὸν καὶ τὴν ἐκκλησία του ἀκόμα περισσότερο ἀπὸ τὶς ἄλλες χριστιανικὰς ἐκκλησίαις καὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης.

Οἱ ἀλλαγές αὐτὲς εἶναι οἱ παρακάτω :

1. Πρόσθεσαν στὸ σύμβολο τῆς Πίστεως, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἀπὸ τὸν Υἱὸ καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν Πατέρα, ὅπως εἶχε ἀποφασίσει ἡ Δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

2. Τὸ βάπτισμα τὸ ἐκτελοῦν μόνον μὲ ῥάντισμα.

3. Στὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας χρησιμοποιοῦν ἄρτον ἄζυμο.

4. Οἱ λαϊκοὶ κοινοῦν μόνον μὲ σῶμα τοῦ Κυρίου (μὲ ἄρτο) καὶ ὄχι καὶ μὲ αἶμα (οἶνο).

5. Ἀπαγορεύουν τὸ γάμο στοὺς παπάδες.

Αὐτὲς οἱ ἀλλαγές τοῦ Πάπα σ' ὅσα πίστευαν σωστά οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ καθὼς καὶ ἡ στάση του στὴ Βουλγαρία, ἀνάγκασαν τὸ Φῶτιο νὰ γράψῃ μίαν Ἐγκύκλιον, στὴν ὁποία κατηγοροῦσε γιὰ ὅλα αὐτὰ τὸν Πάπα.

Κατόπι, στὰ 867 μ.Χ., ἐκάλεσε Σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη, ἣ ὁποία κατέκρινε τὴ διαγωγή τοῦ Πάπα καὶ ἀποκήρυξε τὶς διδασκαλίας του σὰν αἰρετικές, ἐκάλεσε μάλιστα τὸν Πάπα νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Πάπας ὅμως τὶς περιφρόνησε.

Ἀπὸ τότε ἀποσχίστηκαν οἱ δύο Ἐκκλησίαι. Καὶ δὲν ἔγινε,

βέβαια, ἀμέσως ὁ χωρισμὸς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τὸ σπέρμα ὅμως τοῦ χωρισμοῦ εἶχε πιά ρίξει τὶς ρίζες του.

Καὶ στὰ 1054 μ.Χ. ὅταν αὐτοκράτορας στὴν Κωνσταντινούπολη ἦταν ὁ Μιχαὴλ Κηρουλάριος, οἱ παράλογες κι ἐγωῖστικὲς ἀξιῶσεις τῶν Παπῶν, οἱ ὁποῖες κάθε μέρα γίνονταν καὶ πῶ ἐνοχλητικὲς, ἔκαμαν τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν ὀριστικὸ πιά.

Ἐκεῖ ὁ Πάπας τῆς Ρώμης ἀποσχίστηκε ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκ-

Ἡ Σοτήρ τοῦ Κόσμου

κλησίας. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία εἶναι μιὰ καὶ ἀδιαίρετη, χωρίστηκε ἀπὸ τότε, ἐξ αἰτίας τοῦ ἐγωῖσμοῦ τοῦ Πάπα, σὲ δύο. Οἱ χριστιανοὶ τῶν Δυτικῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἀκολούθησαν τὸν Πάπα καὶ ὠνομάστηκαν Δυτικοί, Παπικοὶ ἢ Καθολικοί, ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν τῆς Εὐ-

ρώπης ἔμειναν πιστοὶ στήν ὀρθή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὀνομάστηκαν Ἀνατολικοὶ ἢ Ὀρθόδοξοι.

2. Προσπάθειες γιὰ τὴν Ἑνωσὴ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν

Τὸ σχίσμα ἦταν μεγάλο δυστύχημα γιὰ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὅποια κηρύττει πάντοτε τὴν εἰρήνην, τὴν ὁμόνοια καὶ τὴν ἀγάπη. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία αἰσθάνθηκε βαθεῖα λύπη γι' αὐτὸ τὸ χωρισμὸ καὶ δὲν παύει νὰ παρακαλῇ τὸ Θεὸ γιὰ τὴν Ἑνωσὴ ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν σὲ μιὰ, ὅπως ἦταν τὰ παλιὰ χρόνια.

Κι ὄχι μόνον μὲ προσευχές, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα προσπάθησε νὰ λείψῃ ἢ τρομερὴ αὐτὴ διαίρεση καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ Ἑνωσὴ τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὅσες ὁμως ἀπόπειρες κι ἂν ἔκαμε ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία γιὰ τὴν ἔνωσιν, τίποτε δὲν ἐπέτυχε γιατί δὲν βρῆκε κατανόησιν ἀπὸ μέρους τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἂν καὶ ἐπιθυμῇ εἰλικρινὰ τὴν Ἑνωσὴν, δὲν μπορεῖ ὁμως νὰ δεχθῇ τίς αἰρετικὲς διδασκαλίες καὶ τίς ἄλλες παράλογες ἀξιώσεις τοῦ Πάπα.

6. Οἱ Σλαῦοι γίνονται χριστιανοί.

Ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, ἀφοῦ ἔκαναν Χριστιανοὺς τοὺς Βουλγάρους, ἐξακολούθησαν τὸ ἔργο τους καὶ στοὺς ἄλλους σλαβικούς λαοὺς τῆς Εὐρώπης. Ἔτσι διάδοσαν τὸ Χριστιανισμὸ στοὺς Σέρβους, Κροάτες, Βοημοὺς καὶ σ' ἄλλες σλαβικές φυλές.

Μαζὶ ὅμως μὲ τὸν Χριστιανισμὸ οἱ δύο ἀκούραστοι ἱεραπόστολοι διέδιδαν στοὺς λαοὺς αὐτοὺς κι ἕναν ἀνώτερο πολιτισμὸ. Γι' αὐτὸ οἱ Σλαῦοι θεωροῦν τὸ Μεθόδιο καὶ τὸν Κύριλλο Ἀποστόλους καὶ Ἁγίους.

Πολὺ νωρίτερα ἀπὸ τοὺς Σλαῦους, ὁ Χριστιανισμὸς ἦταν γνωστὸς στὴ Ρωσσία, ὅπου πιθανὸν νὰ εἶχε γίνῃ γνωστὸς ἀπὸ Ἑλληνας ἐμπόρους. Ἀλλὰ στὰ 980 μ.Χ. ἡ Μεγάλῃ Δούκισσα Ὀλγα τῆς Ρωσσίας ἤλθε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ὁ αὐτοκράτορας τῆς ἔκαμε λαμπρὴ ὑποδοχὴ, τὴν ἐβάπτισε χριστιανὴ καὶ τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομα Ἐλένη.

Ὅταν ἐγύρισε στήν χώρα της, προσεπάθησε νά διαδόσῃ τὸν Χριστιανισμό στὸ λαό, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε γιατί πέθανε. Τὸ ἔργο της ὅμως τὸ ἐξακολούθησε ὁ ἐγγονός της Βλαδίμηρος, ὁ ὁποῖος ὅταν ἔγινε αὐτοκράτορας τῆς Ρωσσίας ἔστειλε ἀνθρώπους νά γυρίσουν ὅλες τὶς χῶρες καὶ νά ἐξακριβώσουν ποιά εἶναι ἡ καλύτερη θρησκεία, ὥστε νά τὴν ἀκολουθήσῃ κι ὁ Ρωσσοικὸς λαός.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Βλαδιμήρου γυρίζοντας ἀπὸ χώρα σὲ χώρα ἔφτασαν καὶ στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐκεῖ ἐθαύμασαν τὶς ἑξαιρετικὲς τελετὲς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τὶς ὁρθῆς διδασκαλίες της, τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ κι ἐπιστρέφοντας στήν πατρίδα τους ἔκαμαν γνωστὰ αὐτὰ στὸν αὐτοκράτορα.

Ὁ Βλαδίμηρος τότε προτίμησε τὸν Χριστιανισμό γιὰ θρησκεία τῆς χώρας του. Πρῶτος αὐτὸς ἔγινε Χριστιανὸς καὶ πῆρε τὸ ὄνομα Βασίλειος, παντρεύτηκε τὴ Χριστιανὴ ἀδελφὴ τοῦ αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινούπολης, Ἄννα, κι ὅταν ἐπέστρεψε στήν πατρίδα του, φέρνοντας μαζί του καὶ χιλιάδες χριστιανούς κληρικοὺς, διάταξε νά βαπτιστοῦν οἱ κάτοικοι τῆς χώρας του στὰ ποτάμια τῆς Ρωσσίας.

Ἔτσι ὁ Χριστιανισμὸς ἔγινε ἡ θρησκεία τοῦ ρωσσοικῦ ἔθνους.

Ἀνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις.

- 1) Πῶς ἔγινε τὸ σχίσμα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν;
- 2) Πῶς ἔγιναν οἱ Ρῶσοι χριστιανοί;

Ἡ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

1. Ἡ Θρησκευτικὴ κατάσταση στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία μετὰ τὸ σχίσμα.

Μετὰ τὸ σχίσμα ἡ θρησκευτικὴ κατάσταση στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία δὲν ἦταν καθόλου εὐχάριστη. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία παραμέλησε τελείως τὸ κήρυγμα καὶ τὴ θρησκευτικὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ. Παντοῦ ἐπικρατοῦσε ἡ ἀμάθεια. Οἱ περισσότεροι χριστιανοὶ περιορίζονταν νά ἐκτελοῦν ἀπὸ συνήθεια τοὺς τύπους

μόνο τῆς λατρείας (γονυκλισίες, νηστεία, γιορτές) χωρίς νά νοιώθουν μέσα στήν καρδιά τους πραγματική χριστιανική ἀρετή κι εὐσέβεια.

Ἔτσι ὁ κόσμος ξέφευγε ἀπό τὸ σωστὸ δρόμο τῆς χριστιανικῆς πίστες γιατί ὁ καθένας νόμιζε πὼς ἦταν ἐλεύθερος νά ἀμαρτάνη, φτάνει μόνο νά ἔκανε μερικές γονυκλισίες καὶ νηστείες, γιὰ νά εἶναι ἐν τάξει μὲ τὸ Χριστό.

Οἱ ἀνώτεροι κληρικοί, οἱ ἐπίσκοποι κι ὁ Πάπας, ζοῦσαν μὲ ἀφάνταστη πολυτέλεια. Εἶχαν μεγάλη ἐξουσία, σὰν νά ἦσαν βασιλεῖς κι αὐτοκράτορες, κι οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἔκαναν ζωὴ καθαρὰ κοσμική, μὲ τὰ γλέντια τους καὶ τὶς διασκεδάσεις τους. Ἔτσι οἱ ἴδιοι ἔδιναν τὸ κακὸ παράδειγμα στό λαό.

Πολλοὶ θεοσεβούμενοι καὶ μορφωμένοι ἄνδρες ἔβλεπαν τὴν ἐλεεινὴ αὐτὴ κατάσταση, ἀλλὰ δὲν τολμοῦσαν νά διαμαρτυρηθοῦν, γιατί κινδύνευαν νά χαρακτηρισθοῦν ἀπὸ τὸν Πάπα σὰν αἰρετικοὶ καὶ ν' ἀφοριστοῦν. Οἱ Πάπες, μάλιστα, εἶχαν ἰδρύσει ἓνα τρομερὸ δικαστήριο γι' αὐτὴ τὴ δουλειά, τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση, ὅπως τὴν ἔλεγαν. Ὅσοι εἶχαν ἀντίθετη γνώμη ἀπὸ τὸν Πάπα, δικάζονταν σὰν αἰρετικοὶ κι ἂν δὲν μετανουῶσαν, τιμωροῦνταν μὲ ἀπάνθρωπα βασανιστήρια, ἢ καίγονταν ἐπάνω στὴ φωτιά. Ἡ Ἱερὰ Ἐξέταση τὰ μεγαλύτερα ἐγκλήματα τῆς τῆς ἔκαμε στὴν Ἰσπανία, ὅπου, ὅπως ἀναφέρουν οἱ ἱστορικοὶ, τετρακόσιες χιλιάδες ἄτομα ἐκάρηκαν, ἐβασανίστηκαν, ἐφυλακίστηκαν, ἢ ἐξωρίστηκαν.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸ οἱ Πάπες εἶχαν τρομοκρατήσῃ τὸν κόσμο κι ἔμεναν ἐλεύθεροι νά κάνουν ὅ,τι ἤθελαν, χωρίς νά δίνουν λόγο σὲ κανένα. Γιὰ νά εἰσπράττουν μάλιστα περισσότερα χρήματα, γιὰ τὴν πολυτελεῖ ζωὴ πού ζοῦσαν, σκέφτηκαν τὰ συχωρόχάρτια.

Αὐτὰ ἦσαν ἔγγραφα τοῦ Πάπα, μὲ τὰ ὁποῖα συγχωροῦνταν τάχα οἱ ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ πουλοῦσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Πάπα, - ὅπως οἱ ἔμποροι πουλοῦν τὰ προϊόντα τους - καὶ τὰ διαλαλοῦσαν χωρίς ντροπή.

Τότε ἓνας μορφωμένος καὶ θαρραλέος καλόγερος τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Λουθήρος, ξεσηκώθηκε ἐναντίον τῆς τακτικῆς αὐτῆς τοῦ Πάπα.

2. Ὁ Λούθηρος

Ὁ Λούθηρος ἦταν καθηγητὴς τῆς Θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βυτεμβέργης. Ἀγαποῦσε τὴν ἀλήθεια καὶ δὲν ἐδί-σταξε νὰ τὴν διακηρύττει. Ἡ ἀνηθικότητα, ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἐπίεξε τὴν καρδιά του κι' ὅταν ὁ Τέτζελος διαλαλοῦσε μὲ τόση ἀναίδεια τὰ συχωροχάρτια τοῦ Πάπα, ἔκρι-νε ὅτι ἦταν καιρὸς πιά νὰ διαμαρτυρηθῆ.

Σ' ἓνα κήρυγμά του, λοιπόν, ποὺ ἔκαμε στὸ ναὸ τῆς Βυτεμβέργης, στίς 31 Ὀκτωμβρίου 1517, ξεσκέπασε ὅλη τὴν ἐλεινὴ διαγωγή τοῦ Πάπα. Διακήρυξε μὲ θάρρος, ὅτι τὶς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων μόνον ἢ εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νὰ συγχωρήσῃ ἀφοῦ μετανοήσουν κι' ὄχι τὰ συχωροχάρτια τοῦ Πάπα.

Ἐγραψε μάλιστα ἓνα ἔγγραφο, τὸ ὁποῖο περιεῖχε 95 ζητήματα, στὰ ὁποῖα κατηγοροῦσε τὸν Πάπα γιὰ διάφορες παρεκτροπές, καὶ τὸ τοιχοκόλλησε στὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ τῆς Βυτεμβέργης.

Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ τοῦ Λουθήρου ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση σὲ πολλὰς Γερμανικὰς πόλεις. Στὴν ἀρχὴ ὁ Πάπας δὲν ἔδωσε σημασία κι' ἐκάλεσε τὸ Λούθηρο στὴ Ρώμη νὰ δώσῃ λόγους τῶν πράξεών του.

Ὁ Λούθηρος δὲν πῆγε κι' ὁ Πάπας τοῦ ἔστειλε ἔγγραφο ὅτι ἂν δὲν ἀνακαλέσῃ ὅσα ἔγραψε κι' ἐκήρυξε, θὰ τὸν ἀφορίσῃ σὺν αἰρετικῷ. Ὁ Λούθηρος ὅμως ἔκαψε μπροστὰ σ' ὅλον τὸν κόσμον τὸ ἔγγραφο τοῦ Πάπα.

Μόλις ἔμαθε ὁ Πάπας τὴν περιφρονητικὴ αὐτὴ στάση τοῦ Λουθήρου, τὸν ἀφώρισε. Πολλοὶ ὅμως ἡγεμόνες καὶ κληρικοὶ τῆς Γερμανίας, καθὼς καὶ πολλοὺς λαὸς ἐτάχθησαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Λουθήρου.

Ἔτσι ὁ Λούθηρος ἀντὶ νὰ δειλιάσῃ ἀπὸ τὸν ἀφορισμὸ τοῦ Πάπα, ἄρχισε νὰ διαδίδῃ τὶς ἰδέες του σ' ὅλη τὴ Γερμανία, μὲ μεγαλύτερον ἀκόμη ἐνθουσιασμό.

Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ οἱ ὄπαδοί του πολλαπλασιάστηκαν, ἀπόκτησε πολλοὺς συνεργάτες κι' ἡ διδασκαλία του ξαπλώ-θηκε γρήγορα ὄχι μόνον στὴ Γερμανία, ἀλλὰ καὶ σ' ἄλλες χῶρες.

Γι' αὐτὸ ὅσοι κληρικοὶ καὶ ἡγεμόνες στάθηκαν πιστοὶ στὸν

Πάπα, μαζεύτηκαν δύο φορές κι αποφάσισαν νὰ πολεμήσουν τὸ Λούθηρο καὶ τὴ διδασκαλία του.

Ὁ Λούθηρος ὅμως κι οἱ ὀπαδοὶ του διαμαρτυρήθηκαν γιὰ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς κι ἀπὸ τότε ὠνομάστηκαν **Διαμαρτυρομένοι** ἢ **Προτεστάντες**. Χωρὶς ὅμως νὰ φοβηθοῦν καθόλου ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς, ἀποσχίστηκαν ὀριστικὰ ἀπὸ τὴν Παπικὴ Ἐκκλησία κι ὠργάνωσαν μὲ ζῆλο δική τους Ἐκκλησία, ἡ ὁποία

Ὁ Λούθηρος

ὠνομάστηκε **Διαμαρτυρομένη** ἢ **Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία**.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου ξέφυγε κι αὐτὴ πολὺ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ διδασκαλία. Ὁ Λούθηρος ἐδίδαξε ὅτι:

1. Πηγὴ τῆς θρησκείας εἶναι μόνο ἡ Ἁγία Γραφή κι ὄχι καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοση.
2. Οἱ εἰκόνας, τὰ κονδύλια, τὰ θυμιάματα κλπ. πρέπει νὰ λείφουν ἀπὸ τοὺς ναοὺς.

3. Μόνον ἡ πίστιν σώζει τὸν ἄνθρωπο καὶ ὄχι οἱ ἐλεημοσύνες, οἱ γονυκλισίαι, οἱ νηστείαι καὶ οἱ προσευχῆς.

4. Τὰ μυστήρια εἶναι ἀπλῆς θρησκευτικῆς τελετῆς. Μόνον τὸ βάπτισμα καὶ τὴ Θεία εὐχαριστία παραδεχόταν. Οἱ παπάδες εἶναι προϊστάμενοι τῶν ναῶν, γι' αὐτὸ κάθε τόσο μπορεῖ νὰ τοὺς ἐκλέγει ὁ λαός, ὅπως ἐκλέγει τὸν πρόεδρο καὶ τὸ δήμαρχο τῆς πόλης του.

3. Ὁ Σβίγγλιος καὶ ὁ Καλβίνος.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ πὺν ὁ Λούθηρος διαμαρτυρόταν ἐναντίον

Ὁ Ἰωάννης Καλβίνος

τοῦ Πάπα δύο ἄλλοι θρησκευτικοὶ ἄνδρες ἐπολέμησαν μὲ ὁρμὴ τὶς καταχρήσεις τοῦ Πάπα. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ Ἑλβετοί, Σβίγγλιος καὶ Καλβίνος.

Κι οἱ δύο ἐδίδασκαν τὰ ἴδια πάνω-κάτω πράγματα μὲ τὸ Λούθηρο, ἔφθασαν ὅμως σὲ πολλὰς ὑπερβολὰς. Ἄλλ' ἀγωνίστηκαν μὲ θάρρος καὶ μὲ δύναμη γιὰ νὰ διορθώσουν τὸν χαρακτῆρα τῶν χριστιανῶν καὶ νὰ φέρουν μιὰ νέα θρησκευτικὴ ζωὴ στὴν Ἐκκλησία. Καταδιώχτηκαν ὅμως καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ὄπαδοὶ τους.

Ὁ Σβίγγλιος σκοτώθηκε τὸ 1531 πολεμώντας μὲ τοὺς ἀντιπάλους του. Ὁ Καλβῖνος στάθηκε πιὸ τυχερός. Κατώρθωσε νὰ διαδοθῇ ἡ διδασκαλία του σ' ὅλη τὴν Ἑλβετία καὶ νὰ ἰδρῦση ἰδιαίτερη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ὠνομάστηκε **Καλβινική**. Οἱ περισσότεροι Ἑλβετοὶ εἶναι Καλβινιστές.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Καλβίνου, ἡ διδασκαλία του μεταδόθηκε στὴν Ἀγγλία, ἀλλὰ οἱ Ἀγγλοὶ ἐκράτησαν καὶ μερικὰ ἔθιμα ἀπὸ τὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία. Ἐπειτ' ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνες διαμορφώθηκε ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ μέχρι σήμερον στὴν Ἀγγλία.

4. Οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν Διαμαρτυρομένων

Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία δὲν ἄφησε ἥσυχους τοὺς Διαμαρτυρομένους, ὅπου κι ἂν ἦσαν. Εἴτε Λουθηρανοὶ ἦσαν, εἴτε Καλβινιστές, εἴτε Ἀγγλικανοί, τοὺς ἐκυνήγησαν ἄγρια. Οἱ βασιλεῖς ποὺ ἔμειναν πιστοὶ στὸν Πάπα, γιὰ πολλὰ χρόνια βρισκόνταν σὲ πολέμους μὲ τοὺς Διαμαρτυρομένους ἡγεμόνες.

Διακόσια πάνω - κάτω χρόνια κράτησαν αὐτοὶ οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι, κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ Προτεστάντες ὑπόφεραν πολλὰ βασανιστήρια. Στὴ Γαλλία, μάλιστα, τὴ νύχτα τῆς γιορτῆς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου (24 Αὐγούστου 1571) οἱ Παπικοὶ ἐπιτέθηκαν ξαφνικὰ ἐναντίον τῶν Διαμαρτυρομένων. Ἀκολούθησε ἄγρια σφαγὴ, ἐξήντα χιλιάδες ἀθῶοι διαμαρτυρόμενοι ἐσφάγησαν κι ὅσοι ἔζησαν, ἔφυγαν γιὰ ξένες χῶρες, ἢ ἀναγκάστηκαν νὰ γίνουν Παπικοί. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει μὲ φρίκη τὴ σφαγὴ αὐτὴ, ποὺ ἔμεινε γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα «Νύχτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου».

Ἐπὶ τέλους οἱ Εὐρωπαῖοι ἡγεμόνες κατάλαβαν, ὅτι ἔπρεπε νὰ σταματήσουν οἱ τρομεροὶ θρησκευτικοὶ αὐτοὶ πόλεμοι, ποὺ τάραξαν τὴν Εὐρώπη, ἐρήμωσαν χῶρες ὁλόκληρες καὶ καθυστέρησαν τὴν πρόοδο τῶν λαῶν. Γι' αὐτὸ ὑπόγραψαν στὰ 1640, τὴν περίφημη **Βεισφαλικὴ εἰρήνη**, ἡ ὁποία ξανάδινε τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία στοὺς λαοὺς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Σήμερα ὁ Πάπας μένει στὸ Βατικανό, ἔχει δικό του στρατό, πρεσβευτὲς σὲ ξένα κράτη κι ἀποτελεῖ ἰδιαίτερο θρησκευτικὸ κράτος.

Ἀνακεφαλαιωτικές ἐρωτήσεις

- 1) Τί ζωὴ ζοῦσαν οἱ ἐπίσκοποι κι ὁ Πάπας τῆς Ρώμης;
- 2) Τί ἦταν ἡ Ἱερὰ Ἐξέταση;
- 3) Τί πλουτοῦσε ὁ Πάπας γιὰ νὰ μαζεύη χρήματα;
- 4) Ποιοὶ θρησκευτικοὶ ἄνδρες διαμαρτυρήθηκαν κατὰ τοῦ Πάπα;
- 5) Ποιὲς νέες ἐκκλησίες ιδρύθηκαν;
- 6) Τί ἔγινε τὴ νύχτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου;

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ὅταν οἱ Τούρκοι ἐσκλάβωσαν τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἐπέιραξαν τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ὁ Μωάμεθ δὲν ἤθελε νὰ ἐξαφανιστῇ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία γιὰ πολλοὺς λόγους. Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι τὸ Κοράνιο - δηλαδὴ τὸ Εὐαγγέλιο ἅς ποῦμε τῶν Μωαμεθανῶν - δὲν τρέφει μῖσος κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς ἀνέχεται, γιὰτὶ τὸν Χριστὸ τὸν τιμᾶ σὰν προφήτη τοῦ Θεοῦ.

Ἐπειτα τὸ συμφέρον τῶν Τούρκων ἦταν νὰ καλοπιάσουν τὰ ἑκατομύρια τῶν Χριστιανῶν, ποὺ εἶχαν σκλαβώσει, γιὰτὶ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἐργασία τῶν ραγιαδῶν.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ ὁ Μωάμεθ εἶχε συμφέρον νὰ διατηρῇ πάντοτε τὴν ἐχθρὰ ἀνάμεσα στὴν Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ φόβο μήπως κάποτε ἐνωθοῦν οἱ δύο Ἐκκλησίες καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι βασιλεῖς, πιεζόμενοι ἀπὸ τὸν Πάπα, κηρύξουν τὸν πόλεμο ἐναντίον τῆς Τουρκίας.

Τὸν καιρὸ, ποὺ ἔπεσε ἡ Πόλη στὰ χέρια τῶν Τούρκων, ἐχίρηνε κι' ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος. Μόλις τὸ ἔμαθε ὁ Σουλτάνος παρήγγειλε ἀμέσως στοὺς Ἕλληνες νὰ διαλέξουν τὸ γρηγορώτερο ἄλλον Πατριάρχη μὲ τὴ σκέψη νὰ τὸν κάμῃ ἀρχηγὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους κι' ἔτσι διὰ μέσου τοῦ Πατριάρχη νὰ κυβερνήσῃ τοὺς Ἑλληνικοὺς λαοὺς.

Ὁ νέος Πατριάρχης βρέθηκε στὸ πρόσωπο τοῦ Γεωργίου Σχολαρίου, ὁ ὁποῖος χειροτονήθηκε Πατριάρχης κι' ὠνομάστηκε

Γεννάδιος. Ἀμέσως τὸν ἐκάλεσε ὁ Μωάμεθ στ' ἀνάκτορά του καὶ τὸν δέχτηκε μὲ μεγάλες τιμές.

Ἐκεῖ σ' ἓνα ἐξαιρετικὸ γεῦμα ὁ Μωάμεθ συζήτησε μαζί του μὲ μεγάλη εὐγένεια, τὸν ἀνακήρυξε Ἐθνάρχη, τοῦ ἀναγνώρισε ὅλα τὰ ὑπάρχοντα χριστιανικὰ δικαιώματα καὶ προνόμια καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ κυβερνᾷ, σύμφωνα μ' αὐτά, τὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος.

Ὁ Μωάμεθ ἐτίμησε τὸν Πατριάρχη μὲ πλούσια βασιλικά δῶρα, τοῦ ἐ χάρισε μία χρυσὴ πατερίτσα κι' ἓνα ὠραῖο ἄλογο, τὸν συνώδεψε μέχρι τὸ τελευταῖο σκαλοπάτι τῆς ἐξωτερικῆς σκάλας τοῦ παλατιοῦ καὶ τὸν βοήθησε ν' ἀνεβῆ στὸ ἄλογό του.

Ὁ νέος Πατριάρχης μὲ τὴ συνοδεία ὅλων τῶν ἀρχόντων τῆς Αὐλῆς ἔφθασε στὰ Πατριαρχεῖα - στὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων - ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ κι' ἀνάλαβε ἀμέσως τὸ ἔργο του.

Ἡ πρώτη του δουλειὰ ἦταν νὰ στήση καὶ πάλι τὸ Δικέφαλο αἰετό, σύμβολο τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας κι' ἐλπίδα γιὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ Γένους.

2. Τὰ Πρόνομια.

Εἶπαμε ὅτι ὁ Μωάμεθ ἀνάδειξε τὸν Γεννάδιο ἀρχηγὸ ὅλων τῶν σκλαβωμένων χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς (Ἑλλήνων, Ἀρμενίων, Ἀλβανῶν, Σλαύων, Βουλγάρων κλπ.) καὶ τὸν ἐτίμησε μὲ βασιλικά ἀξιώματα. Ἔδωσε σ' Αὐτὸν καὶ στοὺς διαδόχους του μεγάλα δικαιώματα ἀπέναντι τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, τὰ ὁποῖα λέγονται πρόνομια.

Τὰ σπουδαιότερα πρόνομια ἦσαν τὰ παρακάτω;

1. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἀρχηγὸς ὄχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, τὸ ὁποῖο προστατεύει ἀπέναντι τοῦ Σουλτάνου.

2. Οἱ χριστιανοὶ ἦσαν ἐλεύθεροὶ νὰ ἔχουν τὴ θρησκεία τους. Μόνον ναοὺς νέους δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ κτίσουν, ὅσους ὅμως εἶχαν τοὺς ἐκράτησαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἁγία Σοφία καὶ μερικὸς ἄλλους ναοὺς, τοὺς ὁποίους ἔκαμαν οἱ Τοῦρκοι τζαμιά.

3. Οἱ κληρικοί, τὰ μοναστήρια καὶ οἱ περιουσίες τους ἦσαν σεβαστὲς καὶ ἀφορολόγητες.

4. Οἱ ἐπίσκοποι λάβαιναν διορισμὸ (βεράτιο) ἀπὸ τὸ Σουλ-

τάνο κι ἔτσι ἦσαν σεβαστοὶ κι ἐπροστατεύονταν ἀπὸ τὶς Τουρκικὲς ἀρχές. Ἐδίκαζαν τὶς διαφορὲς τῶν χριστιανῶν.

Μὲ τὰ προνόμια αὐτὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κατόρθωσε ὅχι μόνον νὰ διατηρήσῃ ἀκεραία τὴν ὀρθόδοξη θρησκεία, ἀλλὰ καὶ νὰ προστατέψῃ ὅλους τοὺς ὑπόδουλους Χριστιανικοὺς λαοὺς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅμως, ὅτι τὰ προνόμια αὐτὰ πολλὲς φορὲς τὰ καταπάτησαν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία στὸ διάστημα τῆς μαύρης καὶ σκοτεινῆς σκλαβιάς ἐθυσίασε καὶ τὴ ζωὴ πολλῶν ἐκλεκτῶν Πατριαρχῶν, ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν χάρις τῶν χριστιανῶν. Ἀλλ' αὐτοί, ἔχοντας γιὰ παράδειγμα τὸ Χριστό, ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ὑποστοῦν τὰ πάντα γιὰ τὰ πνευματικὰ τοὺς παιδιά.

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἐφέρθηκε γενικὰ σὰν φιλόστοργη μητέρα σ' ὅλα τὰ παιδιά της καὶ μάλιστα στὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, ἂν κατορθώσαμε νὰ διατηρήσουμε τὸν Ἐθνισμό μας στὰ τετρακόσια χρόνια τῆς σκλαβιάς, αὐτὸ τὸ χροστάμε ἀποκλειστικὰ στὴν Ἐκκλησία μας.

3. Τὰ μοναστήρια στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς

Οἱ Τοῦρκοι ὅταν ἐσκλάβωσαν τὴν Ἑλλάδα, ἐκλείσαν ὅλα τὰ σχολεῖα, γι' αὐτὸ κι οἱ μορφωμένοι Ἕλληνες ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν στὶς ξένες χῶρες καὶ πρὸ παντὸς στὴν Ἰταλία.

Οἱ μόνον ποὺ ἤξεραν γράμματα ἦσαν οἱ ἐπίσκοποι, οἱ παπάδες καὶ οἱ καλόγεροι.

Στὰ μοναστήρια συγκεντρώνονταν ὅσοι μορφωμένοι ἤθελαν ν' ἀποφύγουν τὴν Τουρκικὴ σκλαβιά καὶ νὰ ζήσουν ἐλεύθεροι, ἀφοσιωμένοι στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι Ἕλληνες πῆγαιναν στὰ μοναστήρια, χάριζαν σ' αὐτὰ καὶ τὶς περιουσίες τους.

Ἐκεῖ μένοντας ἔγραφαν διάφορα συγγράμματα θρησκευτικὰ καὶ καλλιεργοῦσαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, μὲ τὰ ὁποῖα μορφωνόταν τὸ Ἔθνος.

Στὰ μοναστήρια πῆγαιναν τὰ βράδια μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὰ σκλαβόπουλα καὶ κεῖ κάτω ἀπὸ τὸ θαμπὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ ποὺ κρεμόταν μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ

τῆς Παναγίας, τὰ μάθαινε ὁ ἠγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ νὰ διαβάξουν ἀπὸ τὸν Ὁκτώηχο καὶ τὸ Ψαλτῆρι.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸ διάβασμα, ὁ σεβαστὸς ἠγούμενος ἐφρόντιζε νὰ σταλάξῃ κάθε φορὰ μέσα στὶς καρδιές τῶν μικρῶν παιδιῶν τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα καὶ νὰ ξυπνήσῃ στοὺς σκλαβωμένους τὸν πόθο γιὰ τὴ λευτεριά, τὴν ὁποία θὰ πετύχαιναν μὲ τὴν πίστη στὸν παντοδύναμο.

Ἔτσι τὰ μοναστήρια ἔγιναν τὰ «κρυφὰ σχολεῖα», τοῦ Γένους. Στὰ μοναστήρια εὑρίσκταν οἱ σκλαβωμένοι Ἕλληνες παρηγοριὰ ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς σκλαβιάς καὶ ἔπαιρναν νέες δυνάμεις καὶ ἐλπίδες γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή τους.

Καλόγεροι ἦσαν οἱ ἔμπιστοι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, πού κατέβαιναν στὶς πολιτείες καὶ στὰ χωριά γιὰ νὰ φέρουν στὸ σκλαβωμένο λαὸ τὴ μυστικὴ εἴδηση ὅτι γρήγορα θὰ ξεσκλαβωθοῦν.

Τὰ μοναστήρια εἶχαν γίνει τίς παραμονὲς τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821 τὰ ἐπαναστατικὰ κέντρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ξεχύθηκε ἡ λάβα τῆς ὀργῆς τῶν σκλαβωμένων καὶ ἔκαψε τὴν Τουρκιά.

Στὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Λαύρας ἀντήχησε ἡ φωνὴ τοῦ Ἐπισκόπου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ στὶς 25 Μαρτίου 1821, ὅταν ὕψωνε τὸ λάβαρο τῆς Ἐπανάστασης καὶ καλοῦσε τοὺς ὀπλαρχηγούς νὰ ὀρκιστοῦν «Ἐλευθρία ἢ θάνατος».

Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη ὠφέλεια πού χάρισαν στὸ Ἔθνος τὰ μοναστήρια στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς.

Ἐνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις

- 1) Γιατί οἱ Τοῦρκοι ἄφησαν ἐλεύθερη τὴ χριστιανικὴ θρησκεία;
- 2) Τί περιποιήσεις καὶ τιμὲς ἔκαμε ὁ Μωάμεθ στὸ Γεννάδιο;
- 3) Ποιὰ εἶναι τὰ προνόμια πού ἔδωσε στὸν Πατριάρχη;
- 4) Πῶς ἐφέρθηκε ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στοὺς χριστιανούς στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς;
- 5) Τί ρόλο ἔπαιξαν τὰ μοναστήρια στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς;
- 6) Ποῦ μάθαιναν γράμματα τὰ Ἑλληνοπούλα ἐκεῖνα τὰ χρόνια;

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

1. Ἡ αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος

Σύμφωνα μὲ τούς κανόνες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, κάθε ὀρθόδοξο κράτος ἔχει δικαίωμα νὰ ἔχη καὶ ἀνεξάρτητη Ἐκκλησία. Τὴν ἀνεξαρτησία αὐτὴ τὴν παραχωρεῖ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Ὅταν, ἔπειτα ἀπὸ τούς σκληροὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνες τοῦ 1821, λευτερώθηκε ἓνα κομμάτι τῆς Ἑλλάδας, μαζεύτηκαν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ κράτους, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1833, στὸ Ναύπλιο, ποὺ ἦταν τότε πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, καὶ ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ συζητήσεις ἀνακήρυσαν τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας αὐτοκέφαλη, δηλαδὴ ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλη Ἐκκλησία.

Φυσικὰ μόνο γιὰ νὰ διοικῆται ἦταν ἀνεξάρτητη. Ὅσο ὅμως γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη ἔμεινε ἐνωμένη μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ μὲ τὶς ἄλλες ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Στὰ 1850 μ.Χ. τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀνωτάτη Ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας εἶναι ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, τῆς ὁποίας μέλη εἶναι ὅλοι οἱ Ἀρχιερεῖς τοῦ Κράτους καὶ οἱ ὁποῖοι κάθε δύο χρόνια μαζεύονται στὴν Ἀθήνα. Ἡ Σύνοδος αὐτὴ διαρκεῖ ἓνα μῆνα.

Ὅσες ἀποφάσεις πάρει ἡ Σύνοδος, ἐκτελοῦνται ἀπὸ τὴν διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα Μητροπολίτες, μὲ πρόεδρο τῶν Ἀρχιεπισκόπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱεραρχίας, ἐπιβλέπει τὴν ἠθικὴ καὶ τὴν πίστη τῶν χριστιανῶν, ἐποπτεύει τὸν κλῆρο, τούς ναοὺς, τὰ μοναστήρια, τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἄλλα θρησκευτικὰ ἰδρύματα καὶ γενικὰ κυβερνάει τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία δὲν εἶναι μόνον ἡ Ἑλληνική. Ἡ Πολωνική, ἡ Ἀλβανική, ἡ Βουλγαρική, ἡ Ρωσική - ἡ ὁποία

ωνομάστηκε τὰ τελευταῖα χρόνια Πατριαρχεῖο - καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου εἶναι αὐτοκέφαλες.

Ἄπ' αὐτὲς ἡ Βουλγαρική, ἡ Πολωνική καὶ ἡ Ρωσική ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης.

2. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ὀρθόδοξα πατριαρχεῖα τῆς Κωνσταντινούπολης, Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, ἀνακηρύχθηκαν, κατὰ τὰ νεώτερα χρόνια, Πατριαρχεῖα καὶ οἱ Ἐκκλησίες τῆς Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Ρωσσίας. Πρῶτο ὅμως ἀπ' ὅλα κατὰ τὴν τιμὴν εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως.

α) Τὸ **Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο** ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια περιλάβαινε σχεδὸν ὅλο τὸ Βυζαντινὸ κράτος, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ Παλαιστίνη, Αἴγυπτο, Κύπρο καὶ Ἀντιόχεια. Τὴν ἴδια ἔκταση εἶχε κι' ὅταν τὸ Βυζάντιο ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Τούρκων.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν καὶ τὴν ἴδρυση ἀνεξαρτήτων Ἐκκλησιῶν, περιορίστηκε ἡ ἐπιρροή του. Καὶ μετὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή (1923) τὸ Πατριαρχεῖο περιορίστηκε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ στὰ περίχωρά της.

Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο εἶναι τὸ Κέντρο τῆς Ὀρθοδοξίας. Χάρη στοὺς ἀγῶνες του ἐσώθηκαν οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ μανία. Πολὺ περισσότερο ὅμως ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες τὴν ὑπαρξή μας τὴ χρωστάμε κατὰ πρῶτο λόγο στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

β) Τὸ **Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας** εἶχε τὴν ἔδρα του στὴ μεγάλη πόλη τῆς Συρίας, Ἀντιόχεια. Οἱ χριστιανοὶ αὐτοῦ τοῦ Πατριαρχείου ὑπόφεραν πολλὰ ἀπὸ τὶς ἐπιδρομὰς τῶν Περσῶν, Ἀβάρων, Τούρκων καὶ Σταυροφόρων. Σήμερα δὲν ἔχει παρὰ ἐλάχιστους ὁπαδούς. Οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς Συρίας σήμερα εἶναι Μωαμεθανοὶ κι' ἄλλοι Μονοφυσῖτες δηλαδὴ αἵρετικοί, ἀκολουθοῦν τὴν αἵρεση τοῦ Νεστορίου καὶ παραδέχονται ὅτι ὁ Χριστὸς ἦταν τέλειος Θεός, ἀλλὰ ὄχι καὶ τέλειος ἄνθρωπος.

Σήμερα μόνον διακόσιες χιλιάδες ὀρθόδοξοι ἀνήκουν στὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας.

γ) Τὸ **Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας** ἀπὸ τότε ποὺ λιγότεψαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Αἴγυπτο ἄρχισε νὰ παρακμάζη. Μόνον ἑξήντα χιλιάδες ὀρθόδοξους ἔχει. Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας λέγεται καὶ Πάπας καὶ ἴσος τῶν Ἀποστόλων.

δ) Τὸ **Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων** εἶναι ὀνομαστὸ ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Τόπους, στοὺς ὁποίους γεννήθηκε, ἔζησε, ἐδίδαξε ἐσταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε ὁ ἰδρυτὴς τῆς νέας θρησκείας, ὁ Χριστός.

Ἔχει ἐλάχιστους ὀρθόδοξους καὶ διατηρεῖται μόνον ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν ὑποστήριξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Χριστιανῶν.

Ὅλα τὰ Πατριαρχεῖα ἂν καὶ ἔχουν τὸ καθένα δική του Σύνοδο καὶ κανονίζουν τὰ ζητήματα τῶν Ἐκκλησιῶν τους, συνεννοοῦνται καὶ μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Σήμερα ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ εἶναι πάνω-κάτω ἑκατὸν ἑξήντα ἑκατομμύρια καὶ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως στρέφουν τὰ βλέμματά τους μὲ σεβασμὸ καὶ εὐλάβεια.

3. Οἱ σημερινοὶ ἐχθροὶ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Στὰ σημερινὰ χρόνια πολλοὶ ἐχθροὶ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ γενικὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχουν φανερωθῆ. Τέτοιοι ἐχθροὶ εἶναι ὁ κομμουνισμὸς, ὁ ὁποῖος ζητᾷ τὴν τελεία κατάργησι τῆς θρησκείας, ὁ χιλιασμὸς καὶ ὁ μασωνισμὸς.

Ἐναντίον τῶν νέων ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀντιτάξουν τὴν ὀρθὴ πίστι ὅπως ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κ.Η.Ι. Χριστοῦ καὶ διαδόθηκε μὲ τὴ διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων.

Κάθε ὀρθόδοξος ἔχει ὑποχρέωσι νὰ ἐργαστῆ νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν πλάνη κάθε ἀνθρώπο ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν παραπάνω αἰρέσεις, καὶ νὰ τὸν φέρῃ στὸ σωστὸ, στὸν ἴσιο δρόμο τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς πίστεως.

Ἰδιαιτέρως ἡμεῖς τὰ Ἑλληνόπουλα πρέπει νὰ κλείνουμε τὰ αὐτιά μας στὰ κηρύγματα τέτοιων ἀνθρώπων, ἂν τυχὸν μᾶς

πλησιάσουν καὶ ν' ἀκοῦμε μόνον ὅσα διδάσκει ἡ ὀρθόδοξη χριστιανικὴ ἐκκλησία στοὺς ναοὺς, στὰ σχολεῖα, στὰ κατηχητικά μας.

Ἀνακεφαλαιωτικὲς ἐρωτήσεις.

- 1) Πότε ἔγινε αὐτοκέφαλη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος;
- 2) Πῶς διοικεῖται ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία;
- 3) Ποιὲς ἄλλες Ἐκκλησίες εἶναι αὐτοκέφαλες;
- 4) Ποιὰ εἶναι τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα;
- 5) Ποιοὶ εἶναι οἱ σημερινοὶ ἐχθροὶ τῆς Χριστιανωσύνης καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας;

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΠΡΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ	5

Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς

1. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ματθαίου	6
2. Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	6

Ἡ πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία

1. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων χριστιανῶν	9
2. Οἱ διάκονοι	9
3. Ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος	10
4. Ὁ Φίλιππος	12

Ἀπόστολος Παῦλος

1. Ἡ ζωὴ τοῦ Παύλου προτοῦ γίνει χριστιανός	14
2. Ὁ Παῦλος γίνεται ὑποστηρικτῆς τῶν Χριστιανῶν	15
3. Ὁ Παῦλος κηρύττει στὴν Ἀντιόχεια, Κύπρο, Μ. Ἀσία καὶ ἰδρύει χριστιανικὰς ἐκκλησίας	16
4. Ὁ Παῦλος εἰς τοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας	17
5. Ὁ Παῦλος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ Βέρροια	19
6. Ὁ Παῦλος στὴν Ἀθήνα	20
7. Ὁ Παῦλος στὴν Κόρινθο	22
8. Ἐπιστροφή τοῦ Παύλου στὰ Ἱεροσόλυμα. Σύλληψη καὶ ἀποστολὴ του στὴ Ρώμη	23
9. Τὸ μαρτύριο τοῦ Παύλου	25

Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι

1. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος	27
2. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας	30
3. Ὁ Ἀπόστολος Λουκάς	31
4. Ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης	31
5. Οἱ ὑπόλοιποι Ἀπόστολοι	32

Ὁργάνωσι καὶ διοίκησιν τῶν πρώτων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν

1. Ὁ κληρὸς	34
2. Σύνοδοι	35
3. Μητροπολίτες, Πατριάρχες	36
4. Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία	37

Οἱ διωγμοὶ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

1. Ἡ διάδοσι τοῦ Χριστιανισμοῦ	38
2. Φανατικοὶ ἐχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ	39
3. Ὁ διωγμὸς στὴν ἐποχὴ τοῦ Νέρωνα	41
4. Οἱ ἄλλοι διωγμοὶ	42

Μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας.

1. Ὁ Μεγαλομάρτυρ Γεώργιος	45
2. Ὁ Μεγαλομάρτυρ Δημήτριος	57

Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος προδότης τῆς νέας θρησκείας.

1. Τὸ λάβαρο	50
2. Ὁ Κωνσταντῖνος προστατεύει τὸ Χριστιανισμὸν	52
3. Ἡ Ἁγία Ἑλένη, ὁ Τίμιος Σταυρὸς καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως	53
4. Ὁ Ἄρειος	55
5. Ἡ Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος	56

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

1. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	59
2. Ὁ Μέγας Βασίλειος	61
3. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς	64
4. Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης	66
5. Ὁ Θεοδοσίος καταδιώκει τοὺς Ἐθνικοὺς	67
6. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος	68
7. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες	71

Αὐτοκράτορες ὑποδμηκτικὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ.

1. Ὁ Ἰουστινιανὸς	73
2. Ὁ ναὸς τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ	74
3. Ὁ Ἡράκλειος	76
4. Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος	77
5. Ἡ Ὑψωσι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	78

Ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν.

1. Οἱ ἀσκητῆς	80
2. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος	81
3. Ὁ Παχώμιος καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς μοναχικῆς ζωῆς	81

Ἡ ἐποχὴ τῆς Εἰκονομαχίας.

1. Ἡ προσκύνησις καὶ ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων	83
2. Οἱ εἰκρομάχοι καὶ οἱ εἰκονολάτρεις	83
3. Ἀναστήλωσις τῶν εἰκόνων.—Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας	84

**Τὸ Σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ χωρισμὸς τῆς
δὲ Ἀνατολικῆ καὶ Δυτικῆ.**

1. Οἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν	86
2. Ὁ Φώτιος γίνεται Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως	86
3. Οἱ Βούλγαροι γίνονται χριστιανοὶ	88
4. Τὸ σχίσμα	89
5. Προσπάθειαι γιὰ τὴν Ἑνωσὴ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν	91
6. Οἱ Σλαῦοι γίνονται χριστιανοὶ	91

Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση.

1. Ἡ θρησκευτικὴ κατάστασις ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ τὸ
σχίσμα	92
2. Ὁ Λούθηρος	94
3. Ὁ Σβίγγλιος καὶ ὁ Καλβίνος	96
4. Οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν Διαμαρτυρομένων	97

Ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατ. Ἐκκλησία ἐνὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας.

1. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης	98
2. Τὰ Προνόμια	99
3. Τὰ μοναστήρια ἐνὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς	100

Ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐν τοῖς σημερινοῖς χρόνοις.

1. Ἡ αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος	102
2. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	103
3. Οἱ σημερινοὶ ἐχθροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας	104

0020561006
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΘΗΝΗ,ΣΙ 24-5-51

ΑΡΙΘ. { ΠΡΩΤ. 28
ΔΙΕΚΠ. 830

Π ρ ό ς
τόν κ. Σπ. Δ. Ράλλην - 'Αδρονίκην Τοξοπούλου
καί 'Αδαμαντίαν Τοξοπούλου

Διεξεληδόντες τὸ διὰ τῆς ἀπὸ 30-12-50 αἰτήσεως ὑμῶν ὑποβληθὲν ἡμῖν πρὸς κρίσιν ὑμέτερον βιβλίον «'Εκκλησιαστικὴ 'Ιστορία» χάριν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, γνωρίζομεν ὑμῖν, Συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅτι οὐδὲν εὐρομεν τὸ ἀπᾶδον πρὸς τε τὰ δόγματα καὶ τὰς Ἱερὰς παραδόσεις τῆς 'Ορθοδόξου 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας, διὸ καὶ ἐγκρίνομεν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς μαθητιώσης νεολαίας.

'Εκ τῆς 'Ιερ. Συνόδου
(Ἵπογραφή δυσανάγνωστος)